

Univerzita Karlova v Praze
Filozofická fakulta
Ústav informačních studií a knihovnictví

Studijní program: informační studia a knihovnictví

Studijní obor: informační studia a knihovnictví

Bc. Vladislav Pavelka

**E-government a elektronická demokracie v
České republice**

Diplomová práce

Praha 2006

Vedoucí diplomové práce: Doc. PhDr. Rudolf Vlasák

Oponent diplomové práce: *Iy Petr Ošeo*

Datum obhajoby: *26. 5. 2006*

Hodnocení: *ok (1)*

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

pro Bc. Vladislav Pavelka

obor Informační studia a knihovnictví

Název tématu: E-government a elektronická demokracie v České republice

Zásady pro vypracování:

Cílem práce bude posouzení současné situace v oblasti elektronické státní správy a elektronické demokracie v ČR, a to s důrazem na roli ústřední státní správy ČR. Součástí práce bude vymezení a aspekty elektronické komunikace a interakce jak uvnitř státní správy, tak mezi státní správou, samosprávou a občanem. Diplomant se pokusí porovnat s ČR stav v některých informačně vyspělých zemích v dané oblasti a navrhnout možné náměty a řešení vedoucí ke zlepšením.

Předběžná osnova:

1. Úvod
2. E-Government a elektronická demokracie
3. Realizace elektronické státní správy v České republice
4. Funkce e-governmentu uvnitř státní správy
5. Porovnání situace a přístupů v oblasti e-governmentu a elektronické demokracie ve vyspělých evropských zemích
6. Závěr

Diplomová práce bude připravena a upravena v souladu s platnými vnitřními předpisy FF UK a dalšími metodickými pokyny a normativními dokumenty.

Rozsah grafických prací:

Rozsah průvodní zprávy:

Seznam odborné literatury:

1. Česko. Ministerstvo informatiky. *Státní informační a komunikační politika – e-Česko 2006* [online]. Praha : Ministerstvo informatiky ČR, březen 2004 [cit. 2005-09-29]. Dostupný z WWW: <http://www.micr.cz/files/275/SIKP_def.pdf>
2. SMEJKAL, Vladimír. *Informační systémy veřejné správy*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2003. 121 s. ISBN 80-245-0533-9
3. Evropská unie. *Europe's information society – thematic portal* [online]. Brussels : European Commission [cit. 2005-09-29]. Dostupný z WWW: <http://europa.eu.int/information_society/index_en.htm>

Vedoucí diplomové práce: Doc. PhDr. Rudolf Vlasák

Datum zadání diplomové práce: 5.10.2005

Termín odevzdání diplomové práce:

L.S.

PhDr. Richard Papik, Ph.D.

.....
Vedoucí součásti-ředitel ÚISK FF UK

.....
Děkan FF UK

V Praze dne 5.10.2005

e].
l s.

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci zpracoval samostatně a že jsem uvedl všechny použité informační zdroje.

V Praze, 8. dubna 2006

.....
podpis diplomanta

Identifikační záznam

PAVELKA, Vladislav. *E-government a elektronická demokracie v České republice [E-government and E-democracy in the Czech Republic]*. Praha, 2006. 123 s. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Ústav informačních studií a knihovnictví 2006. Vedoucí diplomové práce Doc. PhDr. Rudolf Vlasák.

Abstrakt

Tématem práce je komplexní popis významu elektronické veřejné správy a elektronické demokracie v současné informační společnosti. K této problematice je v práci přistupováno především z hlediska ústřední státní správy. Cílem práce je představení vývoje a současného stavu a úrovně elektronické veřejné správy a elektronické demokracie v České republice. Práce se zabývá jednotlivými faktory ovlivňujícími zavádění e-governmentu v podmínkách veřejné správy a analyzuje některé nástroje současné informační politiky státu. Práce by také měla přispět k lepší informovanosti v problematice e-governmentu a poukázat na budoucí trendy v elektronizaci veřejné správy.

Klíčová slova

informatizace, informační společnost, informační a komunikační technologie, veřejná správa, státní správa, územní samospráva, kraj, obec, zákon, e-government, elektronická státní správa, e-demokracie, e-volby, elektronický podpis, e-podatelna, informační systémy, internet, rejstřík, e-procurement, státní informační a komunikační politika, portál veřejné správy, vláda České republiky, ministerstvo vnitra, ministerstvo informatiky

Obsah

OBSAH	6
PŘEDMLUVA	7
ÚVOD	8
1. E-GOVERNMENT A ELEKTRONICKÁ DEMOKRACIE	9
1.1. POJEM E-GOVERNMENT, ELEKTRONICKÁ DEMOKRACIE A SOUVISEJÍCÍ TERMINOLOGIE.....	9
1.2. E-GOVERNMENT JAKO SOUČÁST BUDOVÁNÍ INFORMAČNÍ SPOLEČNOSTI.....	17
1.3. TEORETICKÉ PŘÍSTUPY PŘI ZAVÁDĚNÍ E-GOVERNMENTU.....	20
1.4. CÍLE A PŘÍNOSY SLUŽEB E-GOVERNMENTU.....	23
2. ELEKTRONICKÁ STÁTNÍ SPRÁVA V ČESKÉ REPUBLICE	27
2.1. HISTORIE ZAVÁDĚNÍ E-GOVERNMENTU V ČESKÉ REPUBLICE.....	27
2.2. ZÁKLADNÍ FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ ČINNOST E-GOVERNMENTU.....	30
2.2.1. <i>Legislativa a strategické dokumenty</i>	30
2.2.2. <i>Finanční zabezpečení</i>	32
2.2.3. <i>Informační a komunikační technologie</i>	34
2.2.4. <i>Bezpečnostní otázky</i>	36
2.3. INTERAKCE V RÁMCI E-GOVERNMENTU.....	41
2.3.1. <i>Registry, rejstříky a evidence</i>	41
2.3.1.1. <i>Hospodářský registr</i>	43
2.3.1.2. <i>Registr obyvatelstva</i>	45
2.3.1.3. <i>Registr územní identifikace, adres a nemovitostí</i>	45
2.3.1.4. <i>Další vybrané registry, rejstříky a evidence</i>	46
2.3.2. <i>Elektronický podpis</i>	49
2.3.3. <i>Vztah občan - státní správa</i>	54
2.3.3.1. <i>Portál veřejné správy</i>	54
2.3.3.2. <i>E-podatelný</i>	58
2.3.4. <i>Vztah podnikatelský subjekt - státní správa</i>	60
2.3.4.1. <i>Podnikatelský portál BusinessInfo</i>	62
2.3.4.2. <i>E-procurement - elektronická tržiště</i>	64
2.3.4.3. <i>Outsourcing</i>	66
2.3.5. <i>Vztah územní samospráva - ústřední státní správa</i>	68
2.4. SOUČASNÝ STAV ELEKTRONICKÉ STÁTNÍ SPRÁVY.....	71
3. E-GOVERNMENT UVNITŘ STÁTNÍ SPRÁVY ČESKÉ REPUBLIKY	74
3.1. INFRASTRUKTURA INFORMAČNÍCH SYSTÉMŮ VEŘEJNÉ SPRÁVY.....	74
3.2. ELEKTRONICKÉ ZPRACOVÁNÍ MATERIÁLŮ PRO JEDNÁNÍ VLÁDY - EKLEP.....	79
3.3. E-VLADA.....	83
4. ELEKTRONICKÁ DEMOKRACIE	83
4.1. VÝZNAM ELEKTRONICKÉ DEMOKRACIE V INFORMAČNÍ SPOLEČNOSTI.....	83
4.2. ELEKTRONICKÉ HLASOVÁNÍ A E-VOLBY (E-VOTING).....	87
4.3. DŮLEŽITÉ ASPEKTY ZAVÁDĚNÍ ELEKTRONICKÉ DEMOKRACIE V ČESKÉ REPUBLICI.....	91
5. ZAVÁDĚNÍ ELEKTRONICKÉ VEŘEJNÉ SPRÁVY VE VYBRANÝCH EVROPSKÝCH ZEMÍCH	96
5.1. SPOJENÉ KRÁLOVSTVÍ VELKÉ BRITÁNIE A SEVERNÍHO IRSKA.....	97
5.2. IRSKO.....	100
6. ANALÝZA SWOT SOUČASNÉ SITUACE E-GOVERNMENTU V ČESKÉ REPUBLICI	105
ZÁVĚR	106
POUŽITÁ LITERATURA A PRAMĚNY	108
PŘÍLOHY	113

Předmluva

Tématem diplomové práce je představení významu, funkcí a vlastností elektronické veřejné správy a elektronické demokracie v současné informační společnosti. V práci jsem se zaměřil na problematiku e-governmentu a e-demokracie v podmínkách České republiky. Hlavní důraz je v práci kladen zejména na interakci uvnitř elektronické veřejné správy a její vztah vůči veřejnosti.

Elektronická veřejná správa obsahuje celou řadu dílčích problematik, které spolu vzájemně souvisí. Podstata a význam elektronické veřejné správy a elektronické demokracie v České republice a její současný stav a důležitost je v odborné veřejnosti široce diskutována. V přípravě diplomové práce jsem čerpal informace z širokého spektra informačních zdrojů. Většina těchto zdrojů je věnována jednotlivým dílčím řešením, proto bylo nutné na ně nahlížet s nadhledem a zakomponovat je do práce na základě jejich významu pro e-government.

Při tvorbě práce jsem čerpal informace a poznatky zejména z publikací a elektronických zdrojů veřejné správy, ale významným informačním prvkem byla také komunikace s osobami zainteresovanými na problematice e-governmentu.

Z hlediska zachycení nejnovějších trendů a inovací v oblasti elektronické veřejné správy byla pro mě velice přínosná konference „Internet ve státní správě a samosprávě“, na níž se každoročně scházejí odborníci ze státní správy, samosprávy a také podnikatelské sféry.

Závěrem bych chtěl poděkovat panu Doc. PhDr. Rudolfu Vlasákovi za vedení a výraznou podporu při přípravě této práce.

Úvod

V moderní demokratické kultuře 21. století je požadavek na využití moderních komunikačních a informačních technologií ve správě státu samozřejmostí. Řešení problematiky e-governmentu na nadnárodní, národní, regionální či lokální úrovni, rozvoj a zkvalitňování využití moderních technologií ve veřejné správě a rozšiřování elektronických služeb je důležitým předpokladem pro rozvoj současné informační společnosti.

Moderní komunikační a informační technologie umožňují zefektivnění, zrychlení a v neposlední řadě také zlevnění veškeré správní agendy obcí, regionů i státu a usnadňují plnění povinnosti jejich institucí v informování veřejnosti o své činnosti. Lepší přístup k těmto informacím je předpokladem rozvoje nových forem demokracie zvyšujících spoluúčast občanů na rozhodování a správě věcí veřejných.

Koncept e-governmentu jako efektivního výkonu veřejné služby je obvykle závislý na reformě veřejné správy. Rozšíření elektronické komunikace veřejnosti se státní správou, kdy v rámci výkonu správy putují informace a nikoliv občan, jsou základním předpokladem pro kvalitní činnost elektronické veřejné správy.

Výsledkem e-governmentu a elektronické demokracie jako nástrojů pro zavádění informační společnosti by měla být kvalitnější, efektivnější a levnější správa služeb a věcí veřejných a zlepšená možnost participace občanů na demokratickém procesu.

1. E-government a elektronická demokracie

1.1. Pojem e-government, elektronická demokracie a související terminologie

Před samotným výkladem pojmosloví z oblasti elektronické veřejné správy považují za nutné věnovat se některým základním pojmům z oblasti veřejné správy. Veřejnou správou se zpravidla myslí správa záležitostí státu, veřejných svazků a jiných subjektů, prováděná příslušnými orgány, jež se řídí právním řádem a v oblasti volné správní úvahy politickými kritérii držitele moci [29].

V kontextu této práce bude dostačující základní vymezení veřejné správy – v institucionálním smyslu, tam bývají zahrnovány ústřední a místní správní úřady (státní správa), veřejná místní a zájmová samospráva a další subjekty, které se podílejí na plnění veřejných úkolů: ve funkčním smyslu jde o činnost, která je zaměřena na zabezpečení veřejných úkolů a cílů. Pod pojem veřejná správa se někdy zahrnuje státní exekutiva včetně vlády. Zpravidla se však považuje za účelné rozlišovat vládu jako nejvyšší složku státní moci, která je zakotvena svým složením, rozhodováním a odpovědností v politice, zatímco za doménu veřejné správy se pokládá politicky neutrální odborná činnost. Tyto základní principy se vztahují i na územní správu ve smyslu státní správy i ve smyslu samosprávy obcí a měst a vyšších samosprávných územních celků.

Společným jmenovatelem veřejné politiky a veřejné správy je veřejný zájem. To znamená, že odděluje veřejnou správu od správy soukromé a vtiskuje jí některé základní charakteristické rysy: výkon veřejné správy převážně soustavou státních nebo jiných veřejnosprávních subjektů, například regionálních, obecních a městských, zvýšená úloha práva veřejného, veřejná kontrola a záruky zákonnosti rozhodování a ostatního jednání veřejné správy.

V demokratickém právním státě, založeném na dělbě státní moci na zákonodárnou, výkonnou a soudní, se požaduje, aby veřejná správa

sloužila všem občanům bez rozdílu (rovnost před zákonem), řídící se právem, tedy obecně závaznými pravidly.

Veřejná správa má být především službou, jejíž výkon je založen na odbornosti. Ovlivňování veřejné správy politickými stranami a nátlakovými skupinami¹ je s tímto pojetím veřejné správy neslučitelné.

V posledních letech se zejména v otázce reformy veřejné správy a samosprávy můžeme stále častěji setkat s pojmem e-government. Anglický výraz government je pojem, který komplexně zahrnuje celý systém státní správy a samosprávy. Pokud se tento výraz doplní o předponu „e-“, získá tím řadu nových možností kombinujících systém veřejné potažmo státní správy s možnostmi elektronické komunikace, zejména pak internetu. E-government se snaží o efektivní státní správu s použitím moderních informačních a komunikačních technologií a zejména elektronických prostředků. Základním cílem e-governmentu je umožnit občanům, podnikatelským subjektům a dalším institucím jednodušší, levnější a rychlejší komunikaci s úřady na všech správních úrovních. Rozvoj elektronické státní správy je tak úměrně spojen s rozvojem moderních informačních a komunikačních technologií.

Hlavní pilíř, na kterém lze e-government stavět, je fenomén internetu. Síť internetu představuje globální médium zprostředkovávající informace především on-line v digitální podobě. Internet ve veřejné správě, tak jako v řadě dalších oblastí, přináší mnoho nových příležitostí a možností. Internet měl podle svých zakladatelů velice radikálně ovlivnit nejen běžnou komunikaci mezi lidmi, ale například také dát běžným občanům možnost přímo se podílet na ovlivňování věcí veřejných, tedy věcí přímo ovlivňujících jejich život a prostředí, ve kterém žijí. Tento jejich požadavek se s technologickým vývojem a určitým politickým uvědoměním daří stále úspěšněji naplňovat.

V roce 2001 se na půdě Úřadu pro veřejné informační systémy konala schůzka zástupců řešitelů tzv. Zelené knihy o elektronickém

---

¹ Lobbismus – způsob získávání vlivu v rozhodovacím procesu. Uskutečňován většinou vlivnou zájmovou skupinou prostřednictvím jejich zaměstnanců či k této činnosti specializovaných osob. Mnohdy je spojen s ilegální činností, zejména korupčním chováním.

obchodu a dalších stran zainteresovaných na problematice elektronické veřejné správy. Jedním z cílů setkání bylo definování základních pojmů z oblasti elektronického obchodování, primárně pro potřeby terminologické přílohy vznikající Zelené knihy. Přední experti z oblasti informačních technologií se shodli na jedné z prvních definic e-governmentu v našich podmínkách jako „sérii procesů, vedoucích k výkonu státní správy a samosprávy a uplatňování občanských práv a povinností fyzických a právnických osob, realizovaných elektronickými prostředky. Zejména jde o procesy fungující v rámci interoperability Stát-Občan, Stát-Stát, Stát-Privátní sféra a Stát-Jiný stát“ [38].

Z hlediska cílového zaměření činnosti můžeme e-government rozdělit do tří základních kategorií:

- Elektronická státní správa zajišťující informace a služby pro styk s občany a s komerčními subjekty co nejjednodušším způsobem (pomocí internetu) a v co nejširším časovém úseku. Nejčastěji se jedná o webové portály, popřípadě call-centra. Webový portál představuje bránu pro snadno použitelné, přístupné, vysoce efektivní a časově dostupné služby, jako např. v oblasti celní, administrativní, sociální, penzijní apod. Vytváří nové příležitosti pro řešení problémů, získávání požadovaných informací o příslušných službách a úřadech zahrnující různé statistiky, ekonomické ukazatele atd. Dále poskytování informací úřadům při vyřizování daných záležitostí - např. vyřizování stavebních povolení, řidičských průkazů, pasů, placení daní atd.
- E-procurement, neboli elektronické dodavatelské řetězce. Jedná se o nákup, prodej a vše co se toho týká (výběrová řízení, fakturace, množstevní rabaty, zajištění logistiky atd.).
- Interní komunikace ve státní sféře. Jedná se o vnitřní komunikaci uvnitř státní a veřejné správy (horizontální i vertikální). Příkladem může být jak komunikace uvnitř jednoho ministerstva, tak i

komunikace mezi místním úřadem a dopravní policií, takže z uvedeného vyplývá mnoho různých variant, směrů, úrovní naléhavosti i stupňů utajení. Klasicky je tato část řešena různými intranety [20].

Ministerstvo informatiky jako ústřední orgán státní správy pověřený koordinací rozvoje elektronické veřejné správy v České republice definuje význam e-governmentu jako transformaci vnitřních a vnějších vztahů veřejné správy (státní správa a samospráva) pomocí informačních a komunikačních technologií s cílem optimalizovat interní procesy. Jejím cílem je pak rychlejší, spolehlivější, pružnější a nákladově levnější poskytování služeb veřejné správy nejširší veřejnosti a zajištění větší informační otevřenosti veřejné správy ve vztahu ke společnosti [5].

Velice stručně a jednoduše jde e-government definovat jako elektronickou státní správu. E-government zahrnuje elektronickou komunikaci se státní správou a samosprávou. Rozsáhlý informační servis dostupný prostřednictvím internetu. Možnost zapojit se do diskusí a ovlivňovat tak politická rozhodnutí bez přímé účasti na zasedání příslušných institucí. Idea e-governmentu je v komplexní přeměně stávajícího systému fungování veřejné správy ve „virtuální instituce“, které budou schopny poskytovat své služby, řešit požadavky a nabízet možnosti řešení jak občanům, tak firmám a dalším institucím za pomoci internetu a dalších moderních komunikačních prostředí. Tento koncept se netýká pouze ústředních orgánů státní správy, ale také samosprávy, specializovaných institucí, nestátních veřejných institucí a dalších organizací.

Je velice složité podat celistvou a komplexní definici elektronické veřejné správy. Na základě nastudovaných a zveřejněných informací o této problematice považuji za nejvhodnější následující vysvětlení pojmu e-government.

E-government představuje správu věcí veřejných, při které se užívají moderní elektronické informační a komunikační metody. Cílem těchto metod je zjednodušení, zlevnění, zpřístupnění a zefektivnění

veřejné správy a zároveň zvýšení komfortu služeb pro občany, podnikatelské subjekty a další instituce.

Předpokladem kvalitního fungování e-governmentu jsou legislativní úpravy, které umožní podávání dokumentů elektronickou cestou, rozšíření elektronického podpisu, obecná počítačová gramotnost, bezpečná komunikační infrastruktura a přístup k elektronickým systémům veřejné správy. Důležitý je požadavek na jeden centrální informační a komunikační portál.

Tak jako pojem e-government (e-vláda), označující interakci mezi občanem a státní správou pomocí moderních komunikačních technologií, objevuje se v souvislosti s rozvojem informační společnosti pojem **elektronické demokracie (e-democracy)**. *Elektronická demokracie se dá jednoduše definovat jako online participace občanů na správě země a věcí veřejných.* Podle studie informační agentury **Economist Intelligence Unit**², umožňuje elektronická demokracie zejména zefektivnit a zmodernizovat účast občanů na správě země pomocí internetu [46]. S otázkou e-democracy souvisí i další pojem, který se stále častěji objevuje jak v odborných politologických kruzích, tak i u široké veřejnosti a tím je možnost elektronického hlasování (e-volby, e-voting). Význam elektronického hlasování je blíže vysvětlen a zpracován v samostatné kapitole, která je součástí této práce.

Následuje přehled dalších základních pojmů vyskytujících se v oblasti elektronické veřejné správy. O mnohých z nich je blíže pojednáno v dalších částech diplomové práce.

informační společnost – společnost založená na využívání informačních a komunikačních technologií. Základem je neustálá výměna znalostí a informací a práce s nimi za předpokladu schopnosti jim rozumět. Tato společnost pokládá vytváření, šíření a

---

² Economist Intelligence Unit je informační agentura skupiny The Economist Group, vydavatele časopisu The Economist. Agentura je předním světovým poskytovatelem podnikatelských a obchodních informací o jednotlivých zemích.

manipulaci s informacemi za nejvýznamnější ekonomické a kulturní aktivity. [11]

informační a komunikační technologie – technika, která se zabývá zpracováním a přenosem informací, tj. zejména výpočetní a komunikační technika její programové vybavení [11].

informační systém – funkční celek nebo jeho část zabezpečující cílevědomou a systematickou informační činnost. Každý informační systém zahrnuje data, která jsou uspořádána tak, aby bylo možné jejich zpracování a zpřístupnění, a dále nástroje umožňující výkon informačních činností [47].

informační systémy veřejné správy (ISVS) – jsou souborem informačních systémů, které slouží pro výkon veřejné správy. Jsou jimi i informační systémy zajišťující činnosti podle zvláštních zákonů (o státní statistické službě, živnostenský zákon, o veřejném zdravotním pojištění, obchodní zákoník, o správě daní a poplatků) [47].

základní registry – mají zabezpečit dostupnost základních zdrojů dat v soustavě informačních systémů veřejné správy [47].

portál veřejné správy – informační systém vytvořený a provozovaný se záměrem usnadnit veřejnosti dálkový přístup k pro ni potřebným informacím z veřejné správy [47].

elektronický digitální podpis – údaje v elektronické podobě, které jsou připojeny k digitální datové zprávě nebo jsou s ní logicky spojeny a které umožňují ověření totožnosti podepsané osoby ve vztahu k datové zprávě [34].

elektronická značka – obdoba zaručeného elektronického podpisu, elektronickou značkou však může k označení dat použít i právnická

osoba nebo organizační složka státu, a to automatizovaně. I elektronická značka je založena na kvalifikovaném certifikátu [47].

kvalifikovaný certifikát – datová zpráva, která je vydána kvalifikovaným poskytovatelem certifikačních služeb (na trhu v současnosti tři konkurující si subjekty, a to První certifikační autorita, Česká pošta a eidentity). Spojuje data pro ověřování elektronických podpisů s podepisující resp. označující osobou a umožňuje ověřit její identitu [47].

e-podatelný – plnohodnotná náhrada klasické podatelny provozované všemi úřady a institucemi státní správy a samosprávy pro příjem a odesílání datových zpráv prostřednictvím elektronické pošty a dalších komunikačních prostředků.

e-health – e-zdravotnictví – využití moderních komunikačních a informačních technologií v oblasti zdravotnictví. Jedná se o elektronické poskytování veřejných zdravotnických informací a služeb.

e-procurement – elektronické zprostředkování - používá se většinou v souvislosti s online vyřizováním v oblasti státní správy nebo podniků (podání daňových přiznání, vyřízení dokladů, objednávek, elektronické zadávání veřejných zakázek). Prostředek ke zlevnění, zefektivnění a průhlednění nákupů v rámci veřejné správy.

e-inclusion – zapojení moderních technologií do informační společnosti, zajištění rovného přístupu ke službám informačních a komunikačních technologií a jejich dostupnost pro všechny, a to za přijatelnou cenu. Politika e-inclusion by měla zajistit digitální gramotnost pro každého ve společnosti.

e-business – série procesů, sledujících konkrétní cíl, zahrnujících více než jeden subjekt a realizovaných elektronickými prostředky.

outsourcing – předání zodpovědnosti za část úkolů subjektu jinému subjektu. Strategický outsourcing informačních technologií zahrnuje komplex služeb vedoucích k tomu, že namísto poskytnutí výkonu a funkčnosti určité informační technologie je poskytována komplexní, strategická informační podpora hlavní činnosti příjemce (zákazníka).

e-commerce (elektronický obchod) – série procesů, spojených s průběhem obchodních transakcí a realizovaných elektronickými prostředky.

Je možné použití dalších blíže specifikujících definic s jinými prefixy:

m-commerce – série procesů, spojených s průběhem obchodních transakcí a realizovaných prostřednictvím mobilních technologií.

i-commerce – série procesů, spojených s průběhem obchodních transakcí a realizovaných prostřednictvím internetu.

web-commerce – série procesů, spojených s průběhem obchodních transakcí a realizovaných prostřednictvím služby World Wide Web [38].

Z pohledu politologů a expertů na státní zřízení lze ve governmentu vidět technologickými možnostmi vyvolanou transformaci veřejné správy. V širším významu jde tedy o institucionální reformu veřejné správy vedoucí k redukci nákladů, vnitřní transformaci a zvyšování efektivity fungování úřadů, interoperabilitě úřadů, integraci informací, dat, aplikací, infrastruktury, vytvoření a nasazení nových kontrolních mechanismů, inovaci, vyšší míře průhlednosti činnosti veřejné správy, zjednodušení poskytovaných služeb a vůbec komplexní změně fungování úřadů. Samozřejmě jde i o další strategické aspekty – podporu ekonomického rozvoje, podporu moderních technologií a vývoje, zvýšení významu demokracie a zlepšení bezpečnosti v obecnější rovině.

1.2. E-government jako součást budování informační společnosti

Elektronická státní správa má mimo jiné pomoci kvalitnější realizaci principu otevřenosti veřejné správy vůči občanům. Princip otevřenosti vyjadřuje skutečnost, že veřejná správa je k dispozici pro vnější svět, tvořený zejména adresáty veřejné správy. V tomto ohledu je zdůrazňován význam jednoduchého a spravedlivého přístupu k informacím, který je jedním z nejdůležitějších nástrojů k praktickému naplňování principu otevřenosti a k vytvoření tzv. otevřené vlády.

K zajištění pravdivosti obrazu veřejné správy, zpřístupněného na základě principu otevřenosti, musí zároveň fungovat princip politické transparentnosti. Pouze díky tomuto principu může být rozpoznán skutečný obraz veřejné správy. Termín politická transparentnost je zde použit ve smyslu kvality veřejné správy a možnosti prohlédnout (seeing through) procesy uvnitř veřejné správy, stejně jako odhalit její případnou nečinnost. Zároveň nesmí být vytvořena a udržována iluze o fungování veřejné správy, nýbrž zajištěna pravdivost stavu. Je proto nutno zdůraznit význam nástrojů kontroly ve veřejné správě.

Transparentnost a otevřenost musí být také vymezeny jasně definovanými a srozumitelnými všeobecně platnými a vynutitelnými pravidly, která si navzájem neodporují. Jenom ve výjimečných a současně legitimních případech mohou být určité záležitosti považovány za tajné či důvěrné a vyňaty z principů otevřenosti a transparentnosti. Zde se jedná zejména o informace, technologie a další náležitosti, které mají strategický význam pro stát či mezinárodní instituce, jejímž je státní útvar členem. Nedostupnost těchto informací veřejnosti musí být zakotvena v zákoně. V případě ustanovení, která omezují právo na informace, je žádoucí jejich kodifikace zejména pro ulehčení interpretace práva pro lepší orientaci v právním řádu. V našich podmínkách toto řeší zejména zákon o utajovaných skutečnostech [52]. V teorii správního práva je však určení rovnováhy mezi utajením a zpřístupněním skutečností dosti komplikovanou záležitostí a často diskutovaným problémem.

Principy otevřenosti a průhlednosti jsou také základem a prioritou tzv. evropského správního prostoru (European Administrative Space) Mají

být sdílené demokraciemi, které jsou součástí Evropské unie a výrazem toho, že historický vývoj vedl k vytvoření určitých principů veřejné správy přesahující hranice jednotlivých států a tak i k dějinami podmíněnému výsledku určité „správněprávní globalizace“. Instituce veřejné správy v členských státech Evropské unie by tak měly představovat legitimní subjekty, které operují otevřeně, průhledně a odpovědně a kterým současně občané plně důvěřují [25].

Poptávka občanů po větší odpovědnosti a transparentnosti směrem k vládám různých úrovní, tedy tzv. open government, reagovala také na vývoj nových informačních technologií. Ty podle mnohých představují naději na zjednodušení přenosu a zpřístupnění širokého okruhu informací o aktivitách veřejné administrativy veřejnosti. Během několika předchozích let se totiž následkem technologického boomu udály změny, které občanům mohou umožnit, aby byli obeznámeni s věcmi veřejnými kdykoli během dne, aniž by museli opustit pohodlí svého domova a navštívit úřad v rámci jeho úředních hodin. Vztah občan-vláda by se tak mohl rozvíjet směrem k systému, kde účast veřejnosti předhání reprezentativní formy demokracie tím, že se občan stále více stává přímým aktivním partnerem.

Proces globalizace postavil před veřejnou správu a její činnost požadavek a nutnost přizpůsobit se tzv. informačnímu věku [45]. Jednotlivé úrovně státní správy a samosprávy musí k zajištění vyšší účinnosti a efektivnosti rozvíjet a zdokonalit interní a vzájemnou spolupráci. Významným nástrojem k tomu jsou informační technologie a pro moderní veřejnou správu se má stát charakteristické právě jejich využití.

Tento nový fenomén, který se v moderních termínech označuje jako elektronické vládnutí (on-line governance) či on-line vláda (on-line government), byl zapříčiněn také zvýšenou poptávkou občanů po již zmíněné otevřené administrativě. Subjekty veřejné správy se mají identifikovat s veřejností a legitimita každého úřadu musí být jasně vysvětlena a zdokumentována. Občané by měli být informováni o mechanismech a činnosti veřejné správy a ta by měla odpovídat, ne pouze zpřístupnit se elektronicky. S touto elektronizací do činnosti veřejné

správy také pronikají prvky řízení organizací v soukromém sektoru, který v mnoha státech profitoval právě z využití nových technologií.

Bývá deklarováno, že elektronický svět umožňuje, aby subjekty pracovaly levněji, rychleji a cíleněji. Nové informační technologie mohou dále napomoci transakci s informacemi kdekoliv a kdykoliv a usnadnit veřejnosti komunikaci s jejími reprezentanty a tvůrci národních politik, stejně jako zaktivizovat občanství a redukovat pocit odcizenosti veřejné správy občanovi a s tím spojený tzv. demokratický deficit, jehož následkem je úpadek účasti občanů v demokratickém procesu. Šíření informací může také napomoci občanům splnit jejich občanské povinnosti. Je však všeobecně známo, že nové technologie udělají bez širší podpory málo pro zapojení veřejnosti do zvýšení kvality rozhodovacích politických procesů a že praxe takovéto ideální skutečnosti závisí vždy na souladu mnoha společenských zájmů. Je proto nutné mít na paměti tezi, že *„internet může přiblížit občany k jejich vládě, jestliže je využit v duchu demokracie“* [5].

Důležitým faktorem, který ovlivňuje snadnost dosažení výše zmíněných cílů, je integrace a koordinace dat, bezpečnost systému a zabezpečení a ochrana osobních dat. V neposlední řadě musí být vyhodnoceny dopady využití nových technologií na činnost a strukturu stále se reformující veřejné správy, tzn. Reengineering, jako podklad pro přestavbu procesů uvnitř veřejné správy za účelem zdokonalení její výkonnosti. Tato přestavba, která je důležitou součástí reformy veřejné správy a informační politiky státu, přitom musí nutně vést k zajištění adaptability veřejné správy na prostředí zítřka. Vytvořený propojený svět se také nesmí stát elektronickým labyrintem, kde jsou informace těžko zjištělné.

1.3. Teoretické přístupy při zavádění e-governmentu

Vědeckých a odborných přístupů k otázkám e-governmentu je mnoho a prakticky v každé zemi, která se o zavádění elektronické veřejné správy pokouší, se objevují jak podobné přístupy, tak určité odlišnosti závislé na rozdílných podmínkách.

Základní rozdělení e-governmentu z pohledu státní správy a její funkčnosti ve státě lze shledávat v tom, jak je elektronická státní správa viditelná a působí navenek – **front-office** a na druhou stranu jak je e-government zajištěn v samostatné organizační struktuře státní správy a její komunikační infrastruktury – **back-office**. Back-office obvykle zahrnuje interní procesy veřejné správy, tedy interakci mezi jednotlivými úřady. Oproti tomu pojem front-office představuje přímou interakci veřejné správy s občany, podnikatelskými subjekty a dalšími institucemi.

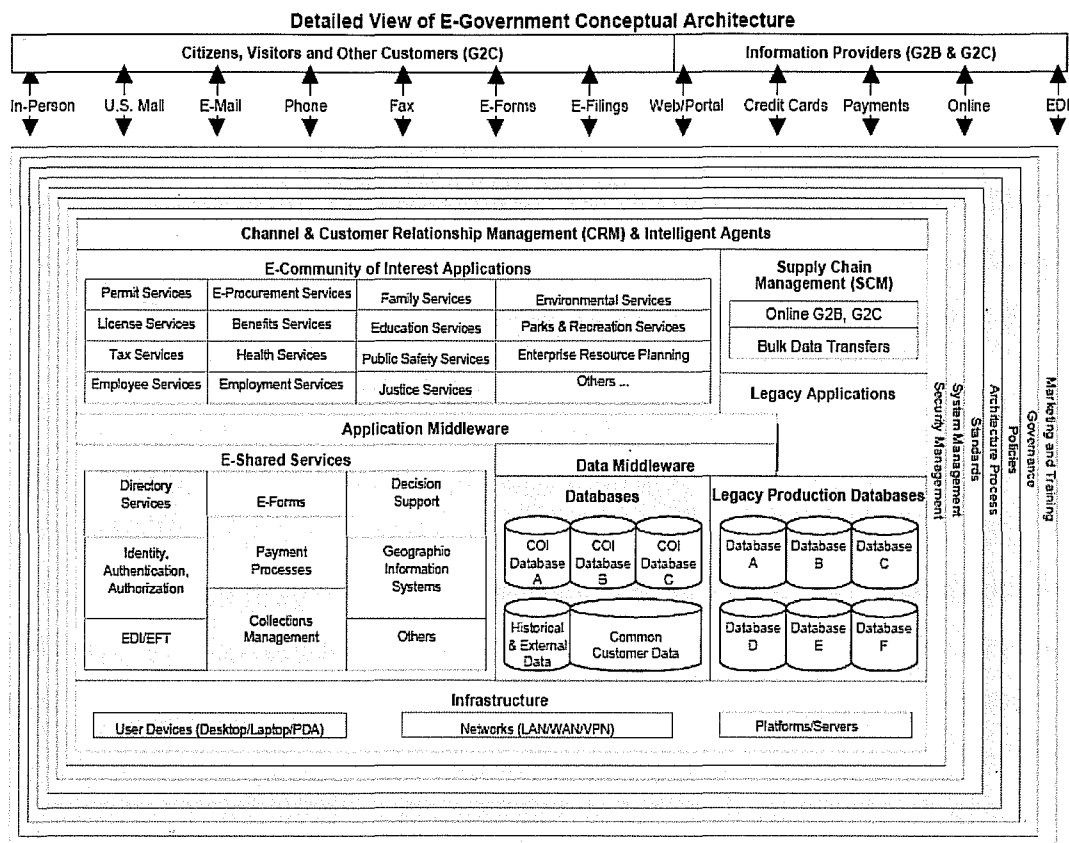
Jedním z teoretických přístupů k otázce elektronické státní správy je definice vývoje e-governmentu od **Barta Steukerse**³. Tento přední manažer IBM definoval vývoj e-governmentu z hlediska technologického zabezpečení ve čtyřech vlnách. V první vlně jde podle něj pouze o vystavení informací na webové stránky příslušných institucí. Druhá vlna obsahuje základní transakce prostřednictvím webových stránek, které ovšem jen kopírují stávající fyzické úkony. Třetí vlna spočívá ve vytvoření transakcí na míru uživatelů. Jde tedy o způsob, který vyžaduje propojování institucí tak, aby si tyto instituce samy sbíraly potřebné údaje a informace. Čtvrtá vlna je tzv. on-demand. On-demand znamená na žádost, na přání. Vláda jako taková je poháněna určitými procesy. Jednou ze snah vlády je eliminace jakýchkoliv manuálních vstupů. V tomto smyslu je důležité propojení procesů nejen na úrovni jednoho ústředního státního úřadu, ale mezi těmito úřady navzájem, směrem ven k občanům, podnikatelským subjektům, samosprávě a dalším institucím. Pak může e-government pracovat na přání občana. Podle Barta Steukerse je západní společnost v počáteční fázi on-demand. Řada vlád řešila, či řeší otázku, zda dojde k výraznému nárůstu využití jejich on-line služeb jen proto, že

---

³ Bart Steukers – Government Industry Business Consulting Services Partner IBM.

byly tyto služby on-line zpřístupněny. V konečném důsledku jde převážně o to, aby celý systém nabízených služeb byl pružnější, rychlejší a uzpůsoben potřebě (on-demand) těch, kterých se týká. Důležité je rovněž, aby bylo možné pružně měnit nabídku služeb jako reakci na změnu potřeb uživatelů a hlavně aby zaváděcí čas (od zjištění potřeby změny po její realizaci) byl co nejkratší. K tomuto teoretickému přístupu je třeba uvést, že je do určité míry poznamenán prostředím ze kterého vzešel a tím je podnikový či firemní segment (business segment).

Se zajímavým přístupem k teorii e-governmentu přichází americká společnost **Gartner** ve svém výzkumu z roku 2003 zabývajícím se architekturou elektronické veřejné správy. Gartner se zaměřuje zejména na transakční procesy v rámci e-governmentu a poukazuje na elektronickou veřejnou správu jako transformaci vnitřních a vnějších vztahů veřejné správy pomocí moderních informačních a komunikačních technologií s cílem optimalizovat služby a interní procesy. Výsledek výzkumu společnost Gartner graficky ztvárnila v detailním modelu architektonického konceptu e-governmentu (graf. č. 1.). Nutno podotknout, že výsledný koncept společnosti Gartner vychází z podnikové architektury [47].

COI = community of interest
 EDI = electronic data interchange
 EFT = electronic funds transfer
 G2B = government-to-business
 G2C = government-to-citizen
 LAN = local-area network
 PDA = personal digital assistant
 VPN = virtual private network
 WAN = wide-area network

Graf č. 1: Koncept architektury E-governmentu podle společnosti Gartner [zdroj: Gartner, 2006]

Zajímavé teoretické vyjádření e-governmentu uvádí ve své práci absolvent UISK Mgr. Martin Kusák. Ten sledává čtyři možné teoretické přístupy k problematice elektronické veřejné správy:

- **racionalizační teorie** – zavedení moderních informační a komunikačních technologií značně zvýší možnosti vlády a zavede racionálnější metody řízení veřejné správy.
- **realistická teorie** - teorie souhlasí s tím, že e-government povede k vyšší kontrole, kvalitě a racionálnějšímu rozhodování, ale poukazuje i na nejrůznější negativa jako je odlidštění rozhodovacího procesu, ztráta soukromí atd.

- **teorie neúměrného nárůstu informací** – tato teorie definuje informace jako šum a obává se neúměrného zahlcení informacemi, v nichž se nebude nikdo orientovat.
- **teorie technologií** – podle této teorie nemají moderní komunikační a informační technologie vliv na rozhodovací proces, jsou jen prostředkem. Hlavní změny jsou způsobeny sociálními a politickými vlivy uvnitř státu [32].

1.4. Cíle a přínosy služeb e-governmentu

Hlavní cíl e-governmentu lze spatřovat ve zvýšení výkonnosti státní správy, která by měla přispět především ke zjednodušení činností občanů, podnikatelských subjektů a dalších institucí při styku s veřejnou správou.

Dalším cílem je také vymezení procesně správního charakteru činnosti správních úřadů a jeho odrazu ve funkcích informačních systémů veřejné správy, v zohlednění vzájemných vztahů vyplývajících z právního rámce fungování a zabezpečení předávání dat na základě stanovených práv a povinností. Pro správnou funkci e-governmentu je důležitá účelná elektronizace vnitřních agend ve veřejné správě (informační systémy veřejné správy), neboť jedině taková elektronizace v konečném důsledku umožní veřejnosti volbu lokality a volbu způsobu komunikace s veřejnou správou. Právě elektronizace vnitřních agend veřejné správy je tím nejsložitějším úkolem současného e-governmentu, který je stále předmětem hledání správného a efektivního řešení jak v České republice, tak v zahraničí.

Součástí cesty k dosažení kvalitně fungujícího e-governmentu je také podpora činností správních úřadů při plnění úkolů státní správy a samosprávy vytvořením pravidel komunikačního prostředí odpovídajících charakteru a obsahu úloh plněných státními orgány. Tato pravidla podpoří žádanou výměnu informací a budou nutnou podmínkou pro spolupráci jednotlivých informačních systémů ve veřejné správě.

Přínosy e-governmentu nejsou jen ve větším komfortu pro občany a firmy při komunikaci s veřejnými institucemi, ale také ve zlepšení a zefektivnění jejich vlastního fungování, včetně dlouhodobého snížení

nákladů. Díky komplexnímu toku informací, které jsou umístěny v prostoru a čase na základě jejich typu kdekoli a komukoli, je každý občan či instituce informačně bohatší.

Všeobecně lze konstatovat, že elektronická veřejná správa je přínosná jak pro občany, tak podnikatelské a další subjekty. Hlavními pozitivy jsou:

- jednodušší jednání s úřady na všech stupních řízení, jedno místo pro vyřizování všech záležitostí (centrální portál).
- přístup k informacím přes webové rozhraní a call-centra přináší větší efektivitu a vstřícnost směrem od veřejné správy k občanovi a komerční sféře.
- možnost vyřizování úřední záležitostí odkudkoliv a kdykoliv za pomoci nejrůznějších moderních komunikačních technologií (online přístup).
- transparentnost a garance větší průhlednosti operací při zadávání veřejných zakázek atd. (e-procurement).
- zlepšení účinnosti a zvýšení výkonnosti veřejné správy.
- usnadnění a zefektivnění rozhodovacích procesů.
- efektivnější využití lidských, finančních a ostatních zdrojů.
- úspora výdajů státního rozpočtu a efektivnější výběr daní pomocí moderních komunikačních technologií.
- kvalitnější komunikace, která přinese vyšší schopnost vzájemné spolupráce jak na ústřední tak regionální úrovni.

Kvalitní a efektivní elektronická veřejná správa musí splňovat určité společné rysy, které jí umožní poskytování svých služeb:

- pohodlná a rychlá dostupnost, eliminace časových a dalších ztrát závislých na volbě komunikačního a technologického kanálu.
- vysoká spolehlivost.
- komplexní integrující infrastruktura zajišťující vybrané společné služby a služby odpovídající platnému právnímu řádu.

- koordinovanost na všech stupních veřejné správy.
- rozsáhlá sdílená komunikační síť, která umožňuje orgánům veřejné správy, občanům a podnikatelským subjektům přístup k širokému portfoliu služeb veřejné správy.
- rozsáhlá integrační infrastruktura, která zajišťuje vybrané společné služby a služby odpovídající legislativním požadavkům.
- personalizovanost – přizpůsobení konkrétnímu identifikovatelnému subjektu (občanu, podnikateli atd.), podle jeho specifických charakteristik, podmínek a požadavků.
- operabilita – poskytování kvalitních služeb všem zainteresovaným subjektům v požadovaném čase a s požadovanými parametry.

E-government přináší pro společnost, kde je zaveden, spoustu pozitiv. Bohužel jeho zavádění provází spousta skutečností, které jeho realizaci brzdí. Mezi ně patří zejména:

- nedostatečná informační a technologická gramotnost.
- nedostatek poskytovaných finančních prostředků.
- konzervativní postoje vůči moderním komunikačním a informačním technologiím.
- nedostatečné legislativní zabezpečení pro výkon elektronické veřejné správy.
- zajištění bezpečnosti a ochrany informací.
- rozdílné názory mezi politickou reprezentací a z nich vycházející nekonceptčnost.

Informační politika vlád se stává v posledních několika letech nástrojem k naplňování myšlenek e-governmentu a e-democracy. Všeobecně by mělo být snahou jednotlivých stupňů vládnutí využívat informačních a komunikačních technologií k lepšímu a přímějšimu posloužení potřebám občanů a současně by toto využívání mělo vést k efektivnějšímu a účinnějšímu fungování veřejné správy. Občané přitom musí chtít používat tyto technologie a musí také mít možnost využívat

jejich potenciálu. K naplnění výše zmíněného jsou vytyčovány následující strategické cíle, které jsou reakcí na možné bariéry v přístupu k technologiím:

- vnímání a reakce na požadavky obyvatelstva (musí existovat vztah mezi závazkem vůči občanům a výsledkům politiky); k tomuto by mělo sloužit i začlenění všech možných politických subjektů do spolurozhodování při její tvorbě.
- zabezpečení a usnadnění přístupu všem občanům bez rozdílu k novým technologiím (programy počítačové gramotnosti, nutnost bezbariérových přístupů pro hendikepované občany).
- zajištění bezpečnosti přenosu dat a vyloučení zneužití osobních údajů.
- nutnost vytvoření potřebné technické infrastruktury.

Součástí informační politiky je také legislativní zakotvení rozdělení informací podle jejich přístupnosti. Některé informace by měly být poskytovány jen za určitých předem jasně stanovených podmínek, což by mělo přispívat k dodržování některých základních občanských práv. Jiné by pro stejný účel měly být naopak volně k dispozici. Přitom je nutné dbát na to, aby tyto snahy o kategorizaci informací nevedly ke komercializaci vlády ve vztahu k informacím, což by mohlo vyústit k omezení účasti na vládnutí a participaci na správě věcí veřejných pouze na skupiny společnosti vlastníci informace, literaturou označované jako virtuální třída (virtual class).

2. Elektronická státní správa v České republice

2.1. Historie zavádění e-governmentu v České republice

Cíleně se oblastí e-governmentu a možnosti budování elektronického veřejné správy orgány ústřední státní správy České republiky působící v oblasti podpory a rozvoje informační společnosti věnují zhruba od první poloviny devadesátých let. V druhé polovině roku 1996 byl zřízen Úřad pro státní informační systém (ÚSIS), jež převzal kompetence ve věcech státního informačního systému od tehdejšího Ministerstva hospodářství a Úřadu vlády ČR. Ministerstvo hospodářství mělo v té době zákonodárné kompetence v oblasti telekomunikací, které byly v říjnu roku 1996 převedeny na Ministerstvo dopravy a spojů. Samotným výkonem státní správy včetně regulace ve věcech telekomunikací se zabýval Český telekomunikační úřad (ČTÚ). Tento byl do roku 1996 součástí Ministerstva hospodářství a poté Ministerstva dopravy a spojů (MDS ČR). K 1.7.2000, s nabytím účinnosti nového telekomunikačního zákona (zákon č. 151/2000 Sb.), se stal samostatným správním úřadem v působnosti vlády České republiky. Úřad pro státní informační systém (ÚSIS) byl v roce 2000 transformován na Úřad pro veřejné informační systémy (ÚVIS).

Z historického hlediska za zásadní lze považovat vznik Rady vlády pro státní informační politiku v říjnu roku 1998, která zastřešovala příslušné aktivity v oblasti informační společnosti a na jejíž iniciativě vznikla koncepce „Státní informační politika – cesta k informační společnosti“ a na ni navazující vládní dokumenty. Poslanecká sněmovna České republiky v tomto období přijala některé důležité zákony, jako například zákon o svobodném přístupu k informacím či zákon o elektronickém podpisu. O otázce legislativního zabezpečení kvalitního rozvoje e-governmentu v podmínkách České republiky bude pojednáno v další části práce. V květnu roku 1999 přijala vláda České republiky strategický dokument s názvem Státní informační politika – cesta k informační společnosti, který obsahoval hlavní priority pro zavádění informační politiky a budování e-governmentu a elektronické demokracie.

Následně byl 31. května 2000 přijat Akční plán státní informační politiky, který už obsahoval dílčí projekty a cíle pro roky 2000 a 2001. Akční plán obsahoval 33 projektů, na kterých bylo zainteresováno 24 organizací a týkal se tří hlavních oblastí: informační gramotností, elektronického obchodování a elektronické veřejné správy.

Pozitivní roli v tomto období sehrálo také připojení České republiky k Akčnímu plánu eEurope+ 2003. Tento akční plán Evropské unie představoval společný závazek tehdejších kandidátských států Evropské unie v oblasti rozvoje informační společnosti, který vznikl jako reakce na akční plán členských států EU eEurope 2002. V následujícím období se Česká republika soustředila na naplňování cílů Akčního plánu eEurope 2005.

Za další zásadní milník v historickém kontextu budování elektronické státní správy v České republice lze dozajista považovat vznik Ministerstva informatiky na základě novely tzv. kompetenčního zákona v lednu roku 2003. Při svém vzniku převzalo Ministerstvo informatiky kompetence v oblasti telekomunikací (od úseku spojů MDS ČR), v oblasti informační společnosti (v plném rozsahu působnosti dřívějšího Úřadu pro veřejné informační systémy, který byl se vznikem ministerstva zrušen) a v oblasti elektronického podpisu (od Úřadu pro ochranu osobních údajů).

Působnost Ministerstva informatiky je stanovena zákonem o informačních systémech veřejné správy (č.365/2000 Sb.) a zákonem o telekomunikacích (č.151/2000 Sb.). Ministerstvo zpracovává návrhy zásadních a strategických dokumentů v oblasti informačních systémů veřejné správy, vytváří a spravuje Portál veřejné správy, koordinuje a vytváří podmínky pro podporu a rozvoj elektronického obchodu a hodnotí projekty, jež mají meziresortní dopady na informační systémy veřejné správy [17]. Dále je zodpovědné za tvorbu legislativních návrhů a politiky v oblasti telekomunikací, za stanovení principů a hlavních zásad regulace telekomunikačního trhu a schvaluje plán přidělování kmitočtových pásem. Do jeho činnosti také spadá udělování akreditací k poskytování certifikačních služeb v oblasti elektronického podpisu. Je také regulačním orgánem trhu poštovních služeb. Ministerstvo informatiky má na starosti

také koordinování rozvoje informační společnosti v České republice na nadnárodní a mezinárodní úrovni.

Zavádění informačních a komunikačních technologií ve veřejné správě (tímto je míněna zejména samospráva) je řešeno i v rámci reformy územní veřejné správy a modernizace veřejné správy, působnosti Ministerstva vnitra. Ministerstvo vnitra zastřešuje také boj proti trestné činnosti v oblasti informačních technologií, kde spolupracuje s dalšími bezpečnostními složkami státu.

Otázkou základních strategických dokumentů a tvorbou koncepcí informační politiky se zabývá vláda České republiky jako nejvyšší orgán moci výkonné. Vláda definuje cíle státu v oblasti informační společnosti a v oblasti telekomunikací a formuluje strategii státu v této problematice. Původní přístup vlády zahrnoval vytvoření samostatných koncepcí v obou oblastech formou dokumentů „Státní informační politika: cesta k informační společnosti“ a „Národní telekomunikační politika“. V minulém roce se vláda rozhodla respektovat úzkou provázanost a všeobecný trend konvergence obou těchto oblastí a schválila jeden společný strategický dokument s názvem Státní informační a komunikační politika – e-Česko 2006. Těžištěm tohoto koncepčního dokumentu není podrobné rozpracování záměrů v jednotlivých sektorech státní správy či stanovení dílčích úkolů s konkrétními termíny jejich plnění. Hlavní důraz je kladen na zásady a principy, které vláda hodlá uplatňovat při dalším rozvoji informační společnosti v ČR v letech 2004-2006.

Důležitým aspektem na poli institucí a subjektů, které se do určité míry podílejí na tvorbě a zavádění e-governmentu v České republice, jsou různé neziskové organizace a občanská sdružení. Nehledě na to, že jsou tyto subjekty většinou provázané či přímo zřízeny různými podnikatelskými subjekty, či nepřímo pracují na politickou objednávku, přicházejí s kvalitními a tvůrčími nápady a snaží se o posunutí elektronické veřejné správy dále, ať už v technologické, informační či legislativní rovině⁴.

Komplexně je nutno zavádění služeb e-governmentu charakterizovat jako decentralizovaný proces, jehož úspěšnost podstatnou

---

⁴ Jedná se o instituce jako eStat – efektivní stát, SIPS – Sdružení pro informační společnost, Sdružení BMI a další.

měrou závisí na podpoře všech orgánů ústřední státní správy a samosprávy a dalších participujících stran.

2.2. Základní faktory ovlivňující činnost e-governmentu

2.2.1. Legislativa a strategické dokumenty

Základními legislativními dokumenty České republiky v oblasti informační společnosti a elektronické veřejné správy jsou:

- Zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím
- Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů
- Zákon č. 151/2000 Sb., o telekomunikacích a o změně dalších zákonů – a předpisy jej provádějící
- Zákon č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů
- Zákon č. 29/2000 Sb., o poštovních službách
- Novela zákona č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu
- Zákon č. 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb
- Zákon č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti
- Nařízení vlády č. 495/2004 Sb., kterým se provádí zákon č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu a o změně některých dalších zákonů
- Vyhláška č. 496/2004 Sb. k elektronickým podatelním
- Nařízení vlády č. 100/2005, kterým se mění nařízení vlády č. 140/2000 Sb. a č. 469/2000 Sb.
- Zákon č. 95/2005 Sb., kterým se mění zákon č. 29/2000 Sb., o poštovních službách
- Zákon č. 127/2005 Sb. o elektronických komunikacích

S ohledem na stávající právní řád České republiky je nutno poznamenat, že zavádění elektronické veřejné správy obvykle zasahuje do širokého spektra různých právních předpisů jednotlivých správních odvětví, jež budou muset být v budoucnu přepracovány, aby mohly být využitelné všechny výhody a funkce moderního e-governmentu. Značný význam pro rozvoj e-governmentu by měl mít připravovaný zákon o sdílení dat při výkonu veřejné moci, který je nutný pro budoucí možnost sdílení dat ve veřejné správě prostřednictvím základních registrů. Přijetí zákona o sdílení dat při výkonu veřejné moci se předpokládá v průběhu roku 2007.

Další související strategické dokumenty z oblasti budování informační společnosti v České republice:

- Státní informační a komunikační politika
- Národní telekomunikační politika
- Akční plán realizace státní informační politiky do roku 2003
- Národní akční plán eEurope+ (Česká republika)
- Národní strategie informační bezpečnosti ČR
- Koncepce budování informačních systémů veřejné správy
- Národní politika pro vysokorychlostní přístup - broadband strategie
- Koncepce státní informační politiky ve vzdělávání
- Bílá kniha o elektronickém obchodu
- Zelená kniha o elektronickém obchodu
- Návrh základních opatření pro podporu elektronického obchodu v České republice
- Koncepce zahájení digitálního televizního vysílání v ČR pro roky 2004-2006
- Koncepce rozvoje finančních služeb státního podniku Česká pošta

2.2.2. Finanční zabezpečení

Finanční zajištění rozvoje a tvorby elektronické veřejné správy je bezpochyby velice nákladné. Roli státu v oblasti financování rozvoje informačních a komunikačních technologií a infrastruktur lze spatřovat zejména ve stimulaci soukromých investorů a ve vytváření stabilního prostředí. Obecně lze rozvoj těchto technologií označit za úkol zejména soukromého sektoru.

Investice soukromého sektoru přirozeně směřují do odvětví, kde je očekáván zisk, růst trhu, tržního podílu apod. Stát proto musí vytvářet příznivé legislativní i nelegislativní podmínky pro stimulování soukromých investic do odvětví nových technologií, zejména v regionech čelících strukturálním problémům, s vysokou nezaměstnaností, nevhodnou strukturou obyvatelstva či s obtížnou dopravní dostupností. Specifická je situace v oblasti budování a provozování infrastruktury v rámci veřejné správy. Zde by měl stát postupovat individuálně a volit mezi vlastním pořízením a provozem, outsourcingem a nákupem služeb podle toho, co bude pro něj nejvýhodnější. V případě informačních a komunikačních technologií pro krizové a nouzové situace, bezpečnost a obranyschopnost státu je nezbytné zajistit financování a provoz ze státních prostředků [17].

Pro financování veřejných projektů by měl stát v maximální míře využívat možností vyplývajících pro Českou republiku ze členství v Evropské unii a možnosti čerpat prostředky v rámci různých evropských projektů a grantů. Zde lze spatřovat velké rezervy, a to jak z pozice státní správy, tak územní samosprávy. Přednostně by měl stát podporovat ty projekty, jež k financování nebo spolufinancování chtějí využít nebo využívají prostředků Evropské unie. Podmínkou efektivního zapojení České republiky do těchto programů Evropské unie jsou návrhy projektů připravené v odpovídající kvalitě, v souladu s cíli daného programu, zabezpečení spolufinancování projektů z národních zdrojů a zabezpečení dostatečných implementačních kapacit [17].

Dalším významným nástrojem financování jsou strukturální fondy Evropské unie. Evropská komise shledává informační společnost prioritní

oblastí pro spolufinancování ze strukturálních fondů, ze silným důrazem na stranu poptávky po službách a aplikacích. Cílem využití možností spolufinancování ze strukturálních fondů je nejen podpora rozvoje infrastruktury ve znevýhodněných regionech, ale též podpora poptávkové strany informační společnosti, spočívající v růstu schopnosti podniků využívat ke svým činnostem moderní informační a komunikační technologie.

Při financování rozvoje a tvorby elektronické veřejné správy by stát neměl zapomínat na financování rozvoje vysokorychlostního přístupu (broadband) k internetu a to nejen ve spádových oblastech, ale také v odlehlých regionech. Celkově by měl stát zvýšit tlak na poskytovatele vysokorychlostního přístupu k internetu a v rámci své ekonomické a zejména daňové politiky prosazovat zvýšení dostupnosti vysokorychlostního přístupu k internetu občanům. K tomuto může napomoci **Národní politika pro vysokorychlostní přístup**, kterou vláda České republiky schválila na začátku roku 2005.

Tento dokument stanovuje konkrétní opatření na podporu rozvoje vysokorychlostního přístupu k internetu. Součástí strategie je také ustanovení dotačního titulu na rozvoj vysokorychlostního přístupu, do něhož stát vloží finance ve výši 1 % výnosu z privatizace státního podílu v Českém Telecomu, a.s. Z prostředků tohoto dotačního titulu by měly být spolufinancovány infrastrukturní projekty z oblastí vybraných metropolitních a místních sítí, přičemž podmínkou bude vždy finanční spoluúčast regionu a realizátora projektu a otevřený přístup operátorů k infrastruktuře. Z dotačního titulu budou také spolufinancovány projekty z oblasti obsahu a služeb pro vysokorychlostní přístup. Prioritně se počítá s podporou projektů, které budou stimulovat požadavky na vysokorychlostní přístup rozdílných uživatelů (např. zdravotnictví, školství, samosprávné orgány apod.) zpravidla v územích s nevyhovujícími přístupovými sítěmi a které budou zajišťovat vyšší ekonomický efekt investic [10].

Stát by měl podporu elektronické veřejné správy odrazit ve své mikroekonomické a makroekonomické politice a měl by na ní pamatovat také v rámci své fiskální politiky. Finanční prostředky by pak měly plynout

cíleně na jednotlivé schválené projekty a podporu rozvoje informační společnosti.

2.2.3. Informační a komunikační technologie

Jedním z klíčových úkolů státní správy je zajištění možnosti plnohodnotné elektronické komunikace občanů a podnikatelských subjektů s veřejnou správou z technologického hlediska. Aby služby elektronické státní správy fungovaly skutečně plynule a efektivně, musí být postaveny na kvalitním základu technologické infrastruktury. Ta zahrnuje komplexní soubor informačních a komunikačních systémů, řešení, aplikací a produktů, a to jak v oblasti front-office, tak back-office.

Veřejná správa snažící se o prosazení e-governmentu nesmí i přes svou schopnost inovace zapomínat na tradiční potřeby občanů. Aby mohla efektivně poskytovat své služby, je důležité si nejdříve vyjasnit, kdy jsou vhodnější tradiční služby (osobní kontakt, poštovní služby atd.) a kdy služby poskytované moderními technologiemi a vnímané jako e-governmentové (internetové stránky, e-mail, SMS atd.). Lze ale předpokládat, že stále více občanů a podnikatelských subjektů bude s veřejnou správou komunikovat elektronicky a samoobslužně a již méně tradičními způsoby.

Obecně lze moderní telekomunikační služby rozdělit na tyto dílčí elektronické technologie:

- Hlasové služby – jedná se o telefonní služby umožňující přenos hlasu, faxu a dat pomocí nejmodernějších technologií (analogové, ISDN linky, VPN atd.).
- Datové služby – jedná se zejména o propojení digitálními okruhy, zajištění kvalitního a rychlého digitálního přenosu v rámci sítě a také řešení v oblasti zálohování, archivace a bezpečnosti.
- Internetové služby – jedná se o zajištění různých typů rychlého a garantovaného připojení k internetu za pomoci moderních technologií (WiFi, ADSL, CDMA, EDGE, kabelové připojení atd.).

Z pohledu veřejné správy jsou pak základními nástroji pro elektronickou komunikaci tato řešení:

- Samoobsluha prostřednictvím internetových stránek – představuje možnost, kdy je občanovi poskytována služba (získání informací, vyplnění a odeslání formuláře) kdykoliv a bez nutnosti interakce s úředníkem. Může mít různou úroveň: od základních informací o úřadu (např. úřední hodiny), přes inteligentní FAQ stránky, až po interaktivní stránky (formuláře, žádosti).
- Automatizovaný e-mail – zajišťuje jinak rutinní činnosti, jako jsou například odpověď o úspěšném doručení dotazu občana, informace o úspěšném odeslání formuláře apod. Redukuje pozdější otázky ze strany občana ohledně doručení dotazu.
- SMS komunikace – je široce dostupná a velmi vhodná jako nástroj pro informování či upozornění (např. na vyřízenou žádost, výzva k zaplacení daní a obecních poplatků apod.).

Dále existují některé specifické moderní komunikační technologie s velkým zejména multimediálním potenciálem, mezi něž patří například VoIP⁵ (IP telefonní služby), kabelové regionální televizní vysílání územně samosprávných jednotek, digitální vysílání, teletext, atd.

Významným prvkem pro technologické zajištění e-governmentu představuje tzv. otevřený software (open source software), který umožňuje za vynaložení minimálních nákladů vyřešit problémy s rozdílnými operačními systémy, rozdílnými verzemi textových editorů či v rámci rozdílných interních organizačních systémů. Používání otevřeného softwaru a celosvětově standardizovaných otevřených formátů může vyřešit problémy s častou nekompatibilitou zařízení a ušetřit finanční prostředky.

---

⁵ VoIP - služba přenosu hlasu po internetu (Voice over IP).

2.2.4. Bezpečnostní otázky

Rozmach moderních informačních a komunikačních technologií, který zasahuje do všech oblastí lidského života, a jejich široká dostupnost v každodenním životě zvyšují riziko napadení těchto komunikačních systémů, a to ať již záměrně nebo náhodně. Napadení může být také způsobeno chybou případně neznalostí. Proto je třeba stále větší pozornost věnovat i jejich zabezpečení proti napadení nebo zneužití. Správné nastavení pravidel informační bezpečnosti, jejich dodržování a kontrolování je základem bezpečného fungování informačních a komunikačních systémů, což vyžaduje koordinované úsilí celé společnosti, vlády České republiky, veřejné správy, subjektů komerční i nekomerční sféry a občanů.

Informační bezpečnost obsahuje tyto základní aspekty:

- **Důvěrnost** – informace jsou přístupné pouze těm, kteří jsou k přístupu oprávněni (řízení přístupu, zákony o ochraně osobních údajů a utajovaných skutečnostech).
- **Integrita** – správnost a úplnost informací a metod jejich zpracování (řízení komunikací a provozu).
- **Dostupnost** – informace je pro oprávněné uživatele přístupná v okamžiku její potřeby (fyzická bezpečnost, řízení kontinuity funkcí).

Základním dokumentem pro zvýšení důvěry občanů a subjektů komerční i nekomerční sféry v informační společnost, zlepšení celkového řízení informační bezpečnosti, rozvíjení znalosti o informační bezpečnosti, zlepšení mezinárodní spolupráce, zajištění základních lidských práv při používání informačních a komunikačních systémů a podporu konkurenceschopnosti české ekonomiky je **Národní strategie informační bezpečnosti České republiky**. Strategie formuluje cesty k dosažení strategických cílů v oblasti informační bezpečnosti. Strategie také vytváří společnou platformu pro zabezpečení informací veřejné správy, subjektů

komerční i nekomerční sféry a jednotlivých občanů. Dokument je zpracován v rámci právní základny ochrany informací, v úrovni práv a legálních zájmů jednotlivých subjektů, v úrovni požadavků na informační bezpečnost stanovenou direktivami Evropské unie a doporučeními OECD (Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj) ve vazbě na klíčové normy.

Dobrá úroveň a kvalita informační bezpečnosti jsou důležité jak z hlediska ochrany práv a zájmů občanů, subjektů komerční i nekomerční sféry, tak i z hlediska ochrany zájmů státu a zabezpečení jeho funkcí orgány veřejné správy a jejího obrazu na veřejnosti. Nedostatečně zajištěná informační bezpečnost může ohrozit bezpečnost a hospodářské zájmy státu, privátního sektoru i občanů a oslabit důvěryhodnost jednotlivých subjektů. Vzniklé škody a ztráty informací mohou vyvolat další práci a náklady, které by nevznikly v případě dostatečné preventivní ochrany těchto informací. V budované informační společnosti se zvyšuje význam přímého elektronického přístupu k informacím a službám, poskytovaným jak subjekty veřejné správy, tak informačními systémy subjektů komerční i nekomerční sféry. Rozšiřující se přímý přístup k informacím v informačních systémech násobí úroveň bezpečnostních rizik poskytovaných služeb a úměrně zvyšuje požadavky na ochranu informačních a komunikačních systémů a manipulaci se zpracovávanými informacemi.

Z hlediska ochrany informací je důležitý bezpečný bezporuchový provoz informačních a komunikačních systémů, stejně jako i správnost, spolehlivost, dostupnost, integrita, důvěrnost a aktuálnost informací, které se v nich vyskytují. Dostatečná úroveň informační bezpečnosti je dostatečným předpokladem pro využívání elektronických služeb.

Rozvoj konkurenceschopnosti informační společnosti závisí do značné míry na schopnosti chránit národní bohatství. Znalosti a informace jsou součástí tohoto bohatství, přičemž nezáleží na tom, zda jsou majetkem státu, subjektů komerční a nekomerční sféry nebo jednotlivých občanů [11].

Základní prioritou, která vychází i z Národní strategie informační bezpečnosti České republiky, je ochrana informačních a komunikačních

aktiv před hrozbami, kterým jsou informační a komunikační systémy vystaveny a snížení potenciálních škod v případě útoků na tyto informační a komunikační systémy minimalizací rizik. Zavádění důvěryhodných informačních a komunikačních systémů, jejich provoz a správa by měly být předmětem zájmu a odpovědnosti ve všech úrovních veřejné správy, soukromého sektoru a široké veřejnosti.

Na základě Národní strategie informační bezpečnosti jsou stanoveny tyto prioritní oblasti informační bezpečnosti:

- řízení informační bezpečnosti a řízení rizik,
- znalosti o informační bezpečnosti,
- národní a mezinárodní spolupráce v oblasti informační bezpečnosti,
- používání nejlepší praxe v oblasti informační bezpečnosti,
- ochrana lidských práv a svobod,
- konkurenceschopnost české ekonomiky [11].

Každá prioritní oblast obsahuje strategický cíl a v rámci jednotlivých strategických cílů jsou uvedena opatření, jejichž realizací budou naplňovány jednotlivé cíle. Jednotlivá opatření obsahují aktivity, které jsou následně rozpracovány na úroveň projektů, respektive úkolů.

Vývojem, realizací, aktualizací a vyhodnocením dosažení cílů Národní informační bezpečnosti bylo pověřeno Ministerstvo informatiky České republiky. Ministerstvo informatiky následně zřídilo „**Výbor pro informační bezpečnost ČR**“ jako koordinační orgán s účastí zainteresovaných subjektů veřejné správy pro oblast informační bezpečnosti. V tomto Výboru jsou zástupci klíčových subjektů veřejné správy pro informační bezpečnost a realizaci aktivit Národní strategie informační bezpečnosti ČR.

Základní infrastruktura informační bezpečnosti:

Bezpečnost fyzická a bezpečnost prostředí

- Zabezpečení objektů - klasifikace pracovišť, kontroly vstupu osob⁶
- Bezpečnost zařízení – umístění zařízení a jejich ochrana, napájecí zdroje, bezpečnost kabeláže
- Obecná opatření – zásada prázdného stolu a prázdné obrazovky

Bezpečnost komunikací a řízení provozu

- Provozní postupy a odpovědnosti
- Bezpečnost komunikačních technologií
- Ochrana proti škodlivým programům
- Zálohování

Bezpečnost přístupu

- Požadavky na řízení přístupu
- Správa přístupu uživatelů
- Politika hesel
- Odpovědnosti uživatelů

Bezpečnost vývoje a údržby systému

- Bezpečnostní požadavky na systémy
- Kryptografická opatření – šifrování dat (při přenosu, na lokálním disku), bezpečnostní token, hash funkce, elektronický podpis

V poslední době nabývají na významu v oblasti bezpečnosti informací také biometrické metody. **Biometrika je vědní disciplína zabývající se metodami ověřování a rozpoznávání identity žijících osob na bázi fyziologických charakteristik.** Biometrická autentizace je založena na automatizovaném zjišťování a porovnávání jedinečných biologických charakteristik uživatelů přístupového systému. Biometrické

---

⁶ Velký význam pro objektovou bezpečnost představují elektronické čipové karty jako identifikátory pohybu a přístupu.

charakteristiky (biometriky) jsou měřitelné fyziologické nebo chování se týkající vlastnosti, které mohou být využitelné pro ověření identity jednotlivce.

Biometrické charakteristiky nejčastěji zahrnují tyto vlastnosti:

- otisky prstů
- tvar ruky
- obličej
- hlas
- podpis
- obraz sítnice
- obraz duhovky

V současnosti je k dispozici pět hlavních typů biometrických technologií: snímání otisku dlaně/prstu, optické snímání (sítnice nebo duhovky), snímání obličeje, rozpoznávání hlasového profilu a ověření podpisu. Zatímco všechny typy biometrie pravděpodobně porostou s klesajícími náklady, zlepšováním technologie a nárůstem poptávky, snímání otisku prstu si i nadále udrží největší podíl z trhu a nabízí nejlepší kompromis mezi náklady, spolehlivostí a optimálností pro uživatele. Rovněž se dá očekávat, že do biometrické arény vstoupí velké společnosti z oboru informačních technologií, kdy výrobci osobních počítačů, mobilních telefonů a PDA začnou standardně integrovat snímače do svých zařízení⁷.

Biometrie nabízí zajímavé možnosti na poli špičkových řešení autentizace. Technologické problémy omezují biometrii při jednofaktorovém nasazení u aplikací s vyšší úrovní zabezpečení. Omezení zavádění biometrických technologií lze spatřovat zejména ve vysoké nákladnosti těchto řešení a v nedostatku široce akceptovaných oborových norem.

---

⁷ Společnost Microsoft licencuje technologii na vstupní/výstupní software Biometric API (BAPI) a plánuje ji začlenit do budoucích verzí operačního systému Windows.

Role veřejné správy při řešení informační bezpečnosti je přijatelná pouze tehdy, pokud výhody intervence vyváží přidružené náklady. Tato zásada je důležitá hlavně v případech, kdy existuje řešení soukromého sektoru zaměřené na potenciální hrozby. Pro každý jednotlivý případ platí zásada, že by vše mělo být provedeno s ohledem na náklady a dopad dané státní aktivity v porovnání s jinými alternativními aktivitami nebo vůbec žádnou aktivitou.

Aktivity veřejné správy pro zabezpečení počítačového a „klasického administrativního“ prostředí jsou určeny pro účely jako např.: ochrana počítačových sítí a systémů důležitých pro národní bezpečnost, indikace, varování a ochrana proti organizovaným útokům schopným způsobit škodu ekonomice. Aktivity veřejné správy by měly rovněž podporovat technologický vývoj, který umožní soukromému sektoru lépe zabezpečit soukromě vlastněné části národní infrastruktury. Informační bezpečnost je komplexní a dynamická součást všech činností společnosti a měla by pokrývat všechny její aspekty.

2.3. Interakce v rámci e-governmentu

2.3.1. Registry, rejstříky a evidence

Zásadní význam pro kvalitní fungování e-governmentu představuje sdílení dat v rámci veřejné správy. Sdílení dat pro výkon veřejné moci se obvykle realizuje prostřednictvím vzájemně propojených registrů. V České republice byla již v roce 1999 konsensuálně přijata myšlenka registrů veřejné správy a stanoveny tři základní registry:

- Hospodářský registr
- Registr obyvatelstva
- Registr územní identifikace, adres a nemovitostí

Již v roce 1999 bylo zřejmé, že budovat registry bez nové právní úpravy nebude možné. Původní úkol byl definován jako zákonná úprava základních registrů. Jejím cílem byla legislativní úprava jednotlivých

registrů veřejné správy. V průběhu dalších koncepčních prací se tento úkol ukázal jako neřešitelný bez stanovení pravidel pro sdílení dat mezi orgány veřejné správy a pro vedení registrů veřejné správy obecně, protože řada typických vlastností a funkcí registrů veřejné správy je shodná nebo podobná a lze ji řešit společnou právní úpravou založenou na jednotčím principu. Naopak jiné vlastnosti a funkce jsou velmi specifické pro každý jednotlivý registr veřejné správy a vyžadují si proto individuální právní úpravu.

Proto bylo rozhodnuto o přípravě zákona o sdílení dat při výkonu veřejné moci. Registry veřejné správy, jako jádro celé soustavy informačních systémů veřejné správy (vč. Registrů v nich uvedených), mohou dobře fungovat pouze jako konzistentní celek. K dosažení nerozporné právní úpravy se jeví jako nezbytné vycházet z vládou projednaného věcného záměru při vypracování celého komplexu řešení právních úprav vedení registrů veřejné správy, obsahujících jak úpravu obecných pravidel pro vedení registrů veřejné správy, tak i speciální úpravu pro každý ze základních registrů. V současnosti je zákon o sdílení dat při výkonu veřejné moci vrácen Legislativní radou vlády k dopracování a předpokládá se jeho schválení do roku 2007.

Zákon bude vycházet z obecných principů pro sdílení dat a obecných pravidel pro vytváření a vedení registrů, jejich aktualizaci, předávání a poskytování údajů z registrů, určení obecných povinností subjektů, které registry spravují a provozují.

Správci registrů povedou protokol (v elektronické podobě) o informačních činnostech registru, který obsahuje zejména identifikaci, datum a čas provedených informačních činností, která fyzická osoba či k tomu vybavené technické zařízení informační činnost provedli, popř. kdy a komu byly poskytnuty údaje a čeho se týkaly. Záznam všech akcí je zřejmá nutnost, zejména z hlediska odpovědnosti za správnost, úplnost a ochranu dat. Protokol poslouží zejména k nalezení chyb, k zjištění „podezřelých“ činností a k provozně statistickým účelům. Předmětem tohoto protokolu bude pouze identifikace informační činnosti (tzn. kdo, kdy, jakou činnost prováděl); v žádném případě nejde o monitorování obsahu informací. Údaje vedené v registru musí být v souladu s podklady

pro zápis těchto údajů a musí být získány na základě zákona. Údaje obsažené v registru budou považovány za pravdivé, pokud se neprokáže opak. Za správnost, aktuálnost a úplnost údajů registru odpovídá správce registru. Správci ostatních informačních systémů veřejné správy budou přebírat obsah referenčních údajů z registrů, pokud takové údaje vedou ve svém informačním systému.

Registry musí být vedeny tak, aby umožňovaly zobrazit stav registru (datový obsah) k jakémukoliv datu a času založení registru. Zachování návaznosti dat (údajů) různých registrů a možnost získání historických dat na srovnatelnou časovou základnu jsou nezbytnými požadavky na registry.

Informace z registrů by měly být veřejně přístupné, pokud zvláštní zákon nestanoví omezení tohoto přístupu, včetně jeho rozsahu. Ochrana osobních údajů vedených v registrech musí být zachována, a proto budou osobní údaje v registrech veřejně přístupné pouze v rozsahu stanoveném zákonem.

2.3.1.1. Hospodářský registr

Ministerstvo informatiky ČR připravuje ve spolupráci s několika resorty jednotnou evidenci všech ekonomických jednotek – hospodářský registr. V hospodářském registru se povede evidence základních údajů o ekonomických jednotkách v České republice. Účelem vytvoření jednotného hospodářského registru, který do sebe pojme všechny typy ekonomických jednotek podnikatelského i nepodnikatelského charakteru, bude celková změna koncepce spočívající ve sjednocení roztržité evidence ekonomických jednotek (místa a způsoby evidence, komunikace, ověřování a kontrola dat). Všechny orgány veřejné správy i veřejnost budou mít k dispozici jednotné (neduplicitní) údaje o ekonomických jednotkách, jež pocházejí z jediného referenčního zdroje – hospodářského registru.

Současná evidence ekonomických jednotek je roztržena do 120 různých evidencí, rejstříků a seznamů, vedených různými orgány veřejné správy k různým účelům. Z hlediska koncepce řešení v sobě hospodářský

registr zahrne velmi obsáhlou skupinu subjektů z různých oblastí veřejného života v působnosti řady resortů. V registru budou uvedeny:

- všechny právnické osoby,
- organizační složky právnické osoby, které mají právní subjektivitu a jednají vlastním jménem,
- organizační složky státu, které jsou účetní jednotkou,
- veřejnoprávní korporace (včetně krajů a obcí), pokud vystupují v právních vztazích svým jménem a nesou odpovědnost z těchto vztahů vyplývajících,
- fyzické osoby, které jsou podnikateli podle obchodního zákoníku a jsou zapsány v evidenci podle zvláštního předpisu,
- organizační složky zahraničních osob, které jsou zapsány v obchodním rejstříku.

Registr bude poskytovat aktuální údaje o ekonomických jednotkách všem ostatním registrům veřejné správy, dalším evidencím a informačním systémům veřejné správy, státním úřadům, podnikatelským subjektům a veřejnosti. Hospodářský registr by také měl být plně připraven na zapojení do evropských a mezinárodních systémů pro výměnu dat o ekonomických jednotkách.

Budováním registru je pověřeno Ministerstvo informatiky ČR. Otázka spravování registru po jeho vybudování ještě není zodpovězena, ale je stanoven požadavek na jedno centrální místo, které bude plnit funkci správce registru. Spuštění hospodářského registru se plánuje na rok 2010.

Přínosy hospodářského registru by měly v horizontu několika let výrazně převýšit náklady na jeho přípravu, vybudování a provoz, a to i v případě pouze přímo měřitelných úspor v důsledku snížení počtu informačních systémů a úspor v personální oblasti. Další úspory nákladů vzniknou sjednocením a kvalitnější kontrolou zapisovaných údajů, aplikováním zásady jediného zápisu každého údaje, odstraněním násobných registrací, centrálním přidělováním IČ a zavedením elektronických registrací [37].

2.3.1.2. Registr obyvatelstva

Základním objektem registrace je obyvatel ČR. Základní registr obyvatel bude obsahovat záznamy o všech občanech České republiky, cizincích s povolením k trvalému a dlouhodobému pobytu a dále záznamy o všech cizincích, kteří mohou a chtějí v České republice na základě mezivládních a podobných smluv pracovat. Registr bude také obsahovat nezbytné vazby mezi registrovanými objekty. Předpokládá se také vyřešení otázky ohledně tzv. bezvýznamového identifikátoru každého občana (BId) a stanovení pravidel pro jeho používání při komunikaci s veřejnou správou. Měl by postupně nahradit používání rodného čísla, které obsahuje určité vypovídající informace o osobě.

Správce registru bude Ministerstvo vnitra České republiky, které spravuje jeho analogovou verzi v současnosti. Jeho spuštění v souvislosti s potřebnými legislativními úpravami se plánuje na rok 2009.

2.3.1.3. Registr územní identifikace adres a nemovitostí

Cílem legislativního zakotvení registru územní identifikace, adres a nemovitostí je umožnit vytvoření jediného referenčního zdroje územní identifikace, stanovit správce registru, kterým bude Český úřad zeměměřičský a katastrální, a jeho povinnosti.

Právní úprava v návaznosti na obecné principy pro sdílení dat a obecná pravidla pro vytváření a vedení registrů zajistí, že všechny orgány veřejné správy mezi sebou vzájemně i ve vztahu k subjektům vně veřejné správy budou používat stejné přesně specifikované vybrané územní prvky a základní údaje o nich. Proto bude zákonem stanoven obsah registru, tzn. bude uveden výčet objektů vedených v registru (tj. územních prvků a územně-evidenčních jednotek) a seznam referenčních údajů o nich vedených.

Zákon by měl stanovit subjektům, u nichž údaje o vedených územních prvcích vznikají (které je zapisují nebo přidělují), povinnost tyto údaje do registru předávat prostřednictvím specifikovaných postupů a

současně definuje procesy poskytování a předávání údajů z registru pomocí služeb referenčního rozhraní.

Právní úprava zasáhne novelami řadu stávajících právních předpisů, které buď upravují dosavadní procesy dotýkající se problematiky územní identifikace (např. zákony o obcích, o hlavním městě Praze, o evidenci obyvatel, katastrální zákon), nebo do nichž se doplní procesy nové (např. stavební zákon). Zákon se rovněž dotkne problematiky územního členění České republiky, doposud upraveného již značně nevyhovujícím zákonem č. 36/1960 Sb., či zamýšleným zákonem o územně-správním členění státu.

V přechodných ustanoveních zákona budou upraveny zejména podmínky pro vznik registru. Nabytí účinnosti zákona se předpokládá v roce 2008, v souladu s postupem věcného budování registru. Technické zprovoznění registru se plánuje v průběhu roku 2007 [49].

2.3.1.4. Další vybrané registry, rejstříky a evidence

- Registr dlužníků státu – jednotná evidence, která by měla obsahovat informace o nedoplatcích na daních, clech, pojistném na sociálním zabezpečení, příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a pojistném na veřejné zdravotní pojištění, případně i dluhy z obchodního styku. V současnosti je registr v přípravné fázi na úrovni vlády ČR, která by na základě studie zpracované externí odbornou firmou měla rozhodnout o dalších konkrétních krocích k vytvoření tohoto registru. Uvažuje se o jeho možném zpoplatnění pro podnikatelské subjekty.
- Integrovaný registr znečišťování životního prostředí – registr ke sledování znečištění životního prostředí, který poskytuje odborné i laické veřejnosti rozsáhlé informace o emisích a přenosech ohlašovaných látek. Jedná se o veřejný informační systém. Zřizovatelem je Ministerstvo životního prostředí a provozovatelem je CENIA, česká agentura životního prostředí⁸.

⁸ Dostupné z WWW: <<http://www.irz.cz/?module=StaticContent&id=index>>.

- Systém evidence kontaminovaných míst (SEKM) – centrální databáze evidující kontaminovaná místa v České republice⁹.
- Ústřední seznam ochrany přírody – soustřeďuje zřizovací a odbornou dokumentaci o zvláště chráněných územích přírody včetně památných stromů na základě zákona č. 114/1192 Sb. o ochraně přírody a krajiny¹⁰.
- Rejstřík trestů – evidence založená na údajích z trestních listů všech osob pravomocně odsouzených soudy České republiky. V současnosti se připravuje možnost elektronického zažádání o výpis či opis z rejstříku trestů, který bude žadateli následně za poplatek zaslán poštou. Elektronické (online) zpřístupnění záznamů z rejstříku občanovi není z legislativního hlediska v současnosti možné. V rámci výměny informací ve veřejné správě by mělo být možné elektronické online zprostředkování.
- Registr živnostenského podnikání - Ústřední evidence podnikatelů - jednotný informační systém pro oblast živnostenského podnikání. Cílem projektu je zkvalitnit systém evidence a registrace podnikatelů a snížit administrativní náročnost podnikání v České republice¹¹.
- Obchodní rejstřík¹²
- Veřejné databáze ČSÚ – samostatný systém obsahující vybrané a definované statistické ukazatele a jejich hodnoty, případně další objekty. Je součástí heterogenního informačního systému ČSÚ¹³.
- ARES - administrativní registr ekonomických subjektů v České republice¹⁴.
- Registr ekonomických subjektů¹⁵
- Registr plátců daně z přidané hodnoty - DPH¹⁶

⁹ Dostupné z WWW: <<http://sez.cenia.cz/mapmaker/sez/>>.

¹⁰ Dostupné z WWW: <http://www.nature.cz/publik_syst2/ctihtmlpage.php?what=3>.

¹¹ Dostupné z WWW: <http://rzp.mpo.cz/hledej_form.htm>.

¹² Dostupné z WWW: <<http://portal.justice.cz/uvod/justice.aspx>>.

¹³ Dostupné z WWW: <<http://vdb.czso.cz/vdb/>>.

¹⁴ Dostupné z WWW: <<http://wwwinfo.mfcr.cz/ares/ares.html.cz?JS=1>>.

¹⁵ Dostupné z WWW: <<http://dw.czso.cz/rswj/dotaz.jsp>>.

- Registr plátců spotřebních daní¹⁷
- Databáze ochranných známek – evidence ochranných známek přihlášených u Úřadu průmyslového vlastnictví a ochranných známek přihlášených u Světové organizace duševního vlastnictví, platných na území ČR. Databáze českých národních ochranných známek, databáze mezinárodních ochranných známek platných v ČR, databáze všeobecně známých ochranných známek¹⁸.
- Databáze průmyslových vzorů¹⁹
- Databáze patentů a užitných vzorů²⁰
- Evidence úpadců²¹
- Evidence znalců a tlumočnicků²²
- Přehled státních zástupců²³
- Přehled soudců²⁴
- Rejstřík patentových zástupců²⁵
- Seznam notářů²⁶
- Obchodní věstník - informace o podnikatelských subjektech²⁷.
- Adresy v České republice - popisná čísla všech obývaných domů, ulic, měst a obcí v České republice²⁸.
- Územně identifikační registr adres ČR – registr adres všech stavebních objektů, které mají domovní číslo²⁹.

¹⁶ Dostupné z WWW: <http://adis.mfcr.cz/cgi-bin/adis/idph/int_dp_prij.cgi?ZPRAC=FDPH1&poc_dic=2>.

¹⁷ Dostupné z WWW: <http://www.cs.mfcr.cz/spd_internet/>.

¹⁸ Dostupné z WWW: <<http://isdvapl.upv.cz>>.

¹⁹ Dostupné z WWW: <<http://isdvapl.upv.cz>>.

²⁰ Dostupné z WWW: <<http://isdvapl.upv.cz>>.

²¹ Dostupné z WWW: <http://www.justice.cz/cgi-bin/sqw1250.cgi/upkuk/s_i8.sqw>.

²² Dostupné z WWW: <[http://datalot.justice.cz/justice/repznatl.nsf/\\$\\$\\$SearchForm?OpenForm](http://datalot.justice.cz/justice/repznatl.nsf/$$$SearchForm?OpenForm)>.

²³ Dostupné z WWW: <<http://www.justice.cz/cgi-bin/sqw1250.cgi/zresortu/zastupci.html>>.

²⁴ Dostupné z WWW: <<http://www.justice.cz/cgi-bin/sqw1250.cgi/zresortu/soudci.html>>.

²⁵ Dostupné z WWW: <<http://www.patent-agents.cz/rejstrik/zastupce.php?>>.

²⁶ Dostupné z WWW: <<http://ciskn.ciskn.cz/xqw/xervlet/cis/call/notar.sqw?id=notari>>.

²⁷ Dostupné z WWW: <http://portal.gov.cz/wps/portal/_s.155/2803>.

²⁸ Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/adresa/index.html>>.

- Centrální registr vozidel - statistické informace o registrovaných vozidlech v ČR³⁰.
- IS CEDR III-internet - Informační systém CEDR Centrální evidence dotací z rozpočtu obsahuje informace o poskytnutých dotacích ze státního rozpočtu³¹.
- Katastr nemovitostí - Informace pro občany o vyřizování správních záležitostí týkajících se katastru nemovitostí. Postup při poskytování údajů z katastru, informace o povolení vkladu do katastru³².
- Rejstřík politických stran a politických hnutí³³
- Seznam občanských sdružení³⁴
- Seznam daňových poradců KDPČR - evidence daňových poradců, zapsaných v Komoře daňových poradců ČR³⁵ [17].

2.3.2. Elektronický podpis

Elektronický podpis představuje důležitý prvek e-governmentu, jelikož jeho prostřednictvím lze zajistit bezpečnost elektronické komunikace občanů s veřejnou správou. Legislativně upravuje tuto problematiku zákon 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu, který vstoupil v platnost 1. 10. 2000, a byl následně v roce 2004 novelizován. Elektronický podpis zabezpečuje nejen integritu podepsané zprávy, ale také jednoznačnou identifikaci autora, nepopiratelnost odesílatele a důvěrnost zprávy. Zaručený elektronický podpis (e-podpis) je jednoznačně spojen s podepisující osobou a umožňuje její identifikaci, podepisující osoba ho může udržet pod svou výhradní kontrolou a je k datové zprávě připojen tak, že je možno zjistit jakoukoliv její následnou změnu. Je určen

²⁹ Dostupné z WWW: <<http://forms.mpsv.cz/uir/default2.jsp>>.

³⁰ Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/statistiky/crv.html>>.

³¹ Dostupné z WWW: <http://cedr.mfcr.cz/cedr3i_internet/default.aspx>.

³² Dostupné z WWW: <<http://www.cuzk.cz>>.

³³ Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/rady/strany/index.html>>.

³⁴ Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/rady/sdruzeni/index.html>>.

³⁵ Dostupné z WWW: <<http://www.kdpcr.cz>>.

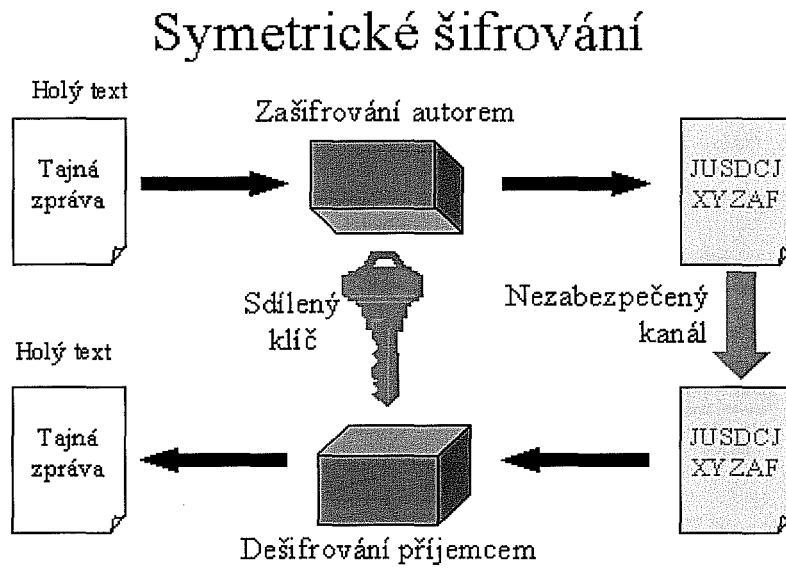
k použití fyzickým osobám. V praxi se používá zejména při elektronické komunikaci občana s orgánem veřejné správy, přičemž "e-podpisem" musejí být vybaveny obě strany – jak občan, tak příslušný úřad prostřednictvím svého zaměstnance. Elektronický podpis v rámci veřejné správy je založen na kvalifikovaném certifikátu [39].

V současnosti díky elektronickému podpisu a změnám ve správním řádu je možné učinit podání i v elektronické podobě. Je-li podání podepsáno zaručeným elektronickým podpisem, má takové podání stejnou váhu jako podání učiněné písemně nebo ústně do protokolu. Podle zákona o elektronickém podpisu se e-podpisem rozumí "údaje v elektronické podobě, které jsou připojené k datové zprávě nebo jsou s ní logicky spojené a které umožňují ověření totožnosti podepsané osoby ve vztahu k datové zprávě". V zákoně jsou vymezeny pojmy **elektronický podpis** a **zaručený elektronický podpis**. Pro oblast e-governmentu je mnohem důležitější zaručený elektronický podpis. Jedná se o údaje, které jsou připojeny k obsahu elektronického dokumentu a které jsou vytvořeny zvláštním postupem, dnes nejčastěji s využitím kryptografických principů. Zaručený elektronický podpis poskytuje řadu významných funkcí:

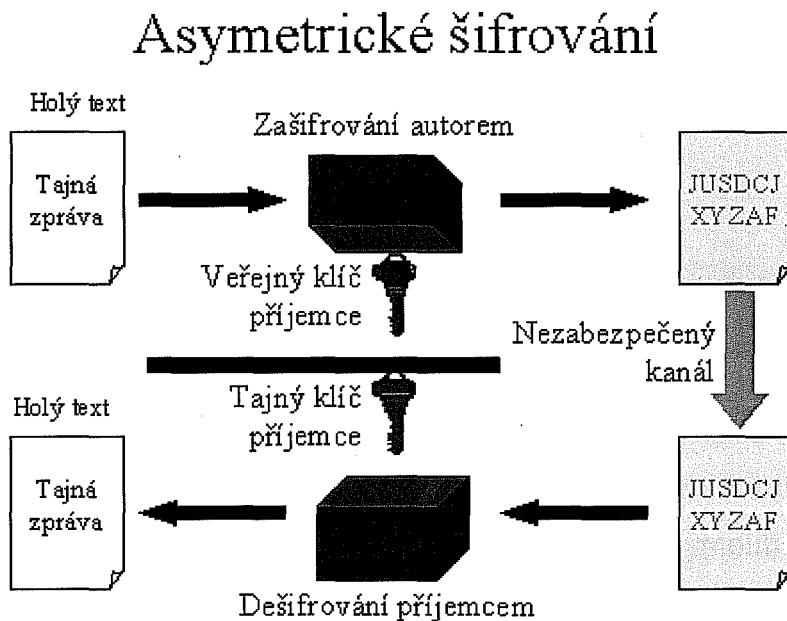
- identifikuje původce podpisu (to znamená, že příjemce zprávy bezpečně ví, kdo je autorem či odesilatelem elektronické zprávy),
- zaručuje nepopíratelnost (osoba nemůže popřít, že danou zprávu s daným obsahem vytvořila),
- zaručuje integritu zprávy (příjemce má jistotu, že zpráva nebyla změněna),
- podpis je vytvořen pomocí prostředků, které podepisující osoba může mít pod svou výhradní kontrolou.

Pro tvorbu elektronického podpisu se dnes používá prakticky výlučně metoda *podpisu digitálního*, využívajícího existence dvou klíčů patřících podepisující osobě: soukromého a veřejného, tedy metoda na bázi asymetrické kryptografie [1].

Následující grafy názorně zobrazují metodu symetrického a asymetrického šifrování:

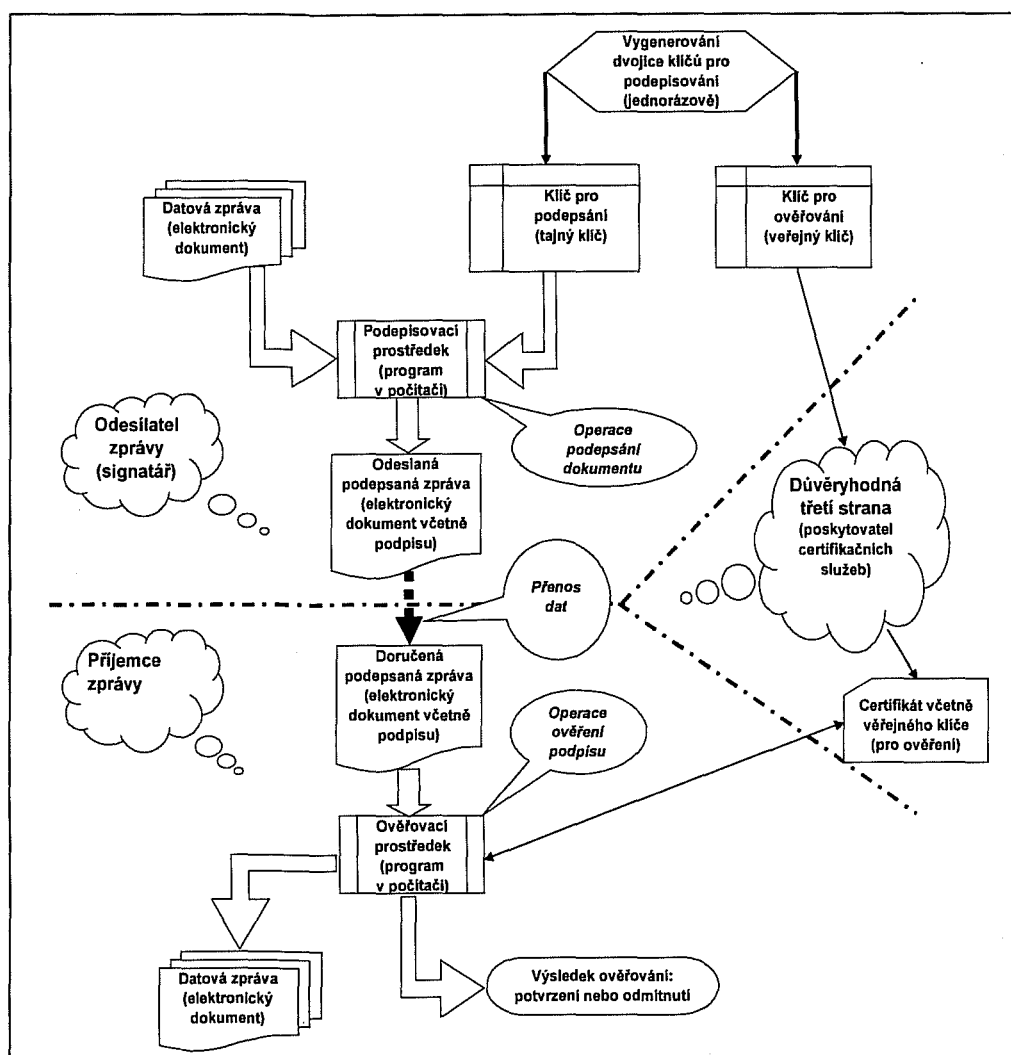

Graf č. 2: Proces symetrického způsobu šifrování [zdroj: Šumová, 2004]

Graf č. 3: Proces asymetrického způsobu šifrování [zdroj: Šumová, 2004]

Proces podepisování a ověřování dokumentu pomocí elektronického podpisu:

Graf č. 4: Proces použití zaručeného elektronického podpisu [zdroj: Smejkal, 2003]

Veřejný klíč může příjemce získat různými způsoby: dostane jej osobně od majitele, nebo je klíč někde veřejně k dispozici s uvedením komu patří – obvykle na internetu, případně existují řešení, která zabezpečenou cestou tyto veřejné klíče distribuují. V anonymním prostředí internetu ovšem není vždy jistota, že ten, kdo je označený jako majitel veřejného klíče jím skutečně je. Je tedy nutná důvěryhodná třetí strana, která příjemci zaručí pravost veřejného klíče. Touto stranou je podle zákona č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu poskytovatel certifikačních služeb, což je soukromoprávní subjekt, poskytující službu

spočívající v propojení fyzické osoby s jejím veřejným klíčem prostřednictvím tzv. certifikátu. Certifikátem zaručuje, že veřejný klíč patří opravdu tomu, kdo je označen jako jeho vlastník. Společnost, která chce poskytovat certifikační služby musí získat od Ministerstva informatiky ČR tzv. akreditaci pro výkon činnosti akreditovaného poskytovatele certifikačních služeb³⁶.

Certifikát je digitální dokument, ve kterém jsou uvedeny zejména údaje identifikující příslušnou osobu a její veřejný ověřovací klíč. Tento digitální dokument je pak digitálně podepsán tzv. certifikační autoritou a to dohromady dává žádaný podepsaný certifikát.

Každý občan může učinit podání k orgánu veřejné moci v elektronické podobě, podepsané elektronickým podpisem založeným na kvalifikovaném certifikátu vydaném akreditovaným poskytovatelem certifikačních služeb (uznávaný e-podpis). Pro tento účel si může obstarat kvalifikovaný certifikát od akreditovaného poskytovatele certifikačních služeb, který je zpravidla zpoplatněn. Kvalifikované certifikáty, které se vydávají občanům, mohou být používány v aplikacích za účelem podpisu.

Kvalifikovaný certifikát je určen zejména pro fyzické osoby, úředníky veřejné správy a pro zaměstnance firem. Existuje však další komunikační elektronický prvek, a tím je **elektronická značka**. Velice zjednodušeně řečeno se jedná o elektronický podpis pro automatizované podepisování. Zatímco e-podpis je určen pro fyzickou osobu, která přímo osobně podepisuje daný dokument, elektronickou značku může používat fyzická i právnická osoba a také organizační složka státu pro automatické bezpečné hromadné označování dokumentů. V praxi to umožní například automatické (bezpečné) odpovědi podatelny, podepisování elektronických výpisů atd.

Dalším významným technologickým prvkem je **kvalifikované časové razítko**, které důvěryhodným způsobem spojuje data v

---

³⁶ Společnost poskytující certifikační služby nabízí zpravidla tři druhy certifikátů: testovací certifikáty (slouží k seznámení s technologií), komerční certifikáty (lze je plnohodnotně používat zejména v obchodním styku a mezi firemními subjekty) a kvalifikované certifikáty (k vydávání je nutná akreditace a jsou určeny pro elektronickou komunikaci v oblasti orgánů veřejné moci).

elektronické podobě s časovým okamžikem, a zaručuje, že uvedená data v elektronické podobě existovala před daným časovým okamžikem.

Zatímco elektronický podpis je především potvrzením identity autora dokumentu nebo odesílatele zprávy, časové razítko potvrzuje existenci v dokumentu v čase. Obsah kvalifikovaných časových razítek a postup při jejich vydávání je upraven zákonem o elektronickém podpisu.

V současné době využití elektronického podpisu v rámci e-governmentu brání zejména tyto hlavní důvody:

- značný nedostatek aplikací pro používání e-podpisu,
- neznalost, nedůvěra a informační ngramotnost uživatelů,
- vysoká pořizovací cena,
- nedostatečné právní zázemí a pomalé úpravy stávajících právních předpisů.

Hlavní problém v oblasti elektronického podpisu je jeho nedostatečná rozšířenost mezi občany. K odstranění tohoto nedostatku může napomoci jak snížení finančních nároků na jeho pořízení, tak zvýšení možnosti jeho použití. Do značné míry by pomohlo soukromé využití elektronického podpisu zaměstnanci ústředních orgánů státní správy a také územní samosprávy, kteří již e-podpisy mnohdy disponují, ale směji je využívat pouze v rámci plnění pracovních povinností.

2.3.3 Vztah občan – státní správa

2.3.3.1. Portál veřejné správy

Dne 11. 10. 2004 byl zahájen provoz internetového Portálu veřejné správy. Portál poskytuje službu, jejímž cílem je usnadnění komunikace občanů s úřady, a zajištění dálkového a bezplatného přístupu k informacím a službám veřejné správy³⁷.

---

³⁷ Portál veřejné správy. Dostupné z WWW: <<http://www.portal.gov.cz>>. Ostrému provozu Portálu veřejné správy předcházela roční zkušební provoz od října 2003.

Smyslem projektu, který naplňuje cíle Státní informační politiky, Akčního plánu eEurope+ a navazuje na další evropské programy (e-Content a IDA), je poskytovat občanům elektronický vstup do úředního světa České republiky. Projekt Portál veřejné správy akceptuje osvědčené zkušenosti a postupy ze zahraničí. Technologická řešení byla převzata z maďarského portálu veřejné správy, obsahové řešení využívá poznatků z provozování portálu ve Velké Británii. Vznikl ve spolupráci Ministerstva informatiky České republiky s dalšími zástupci státní správy a samosprávy a za účasti společnosti Český Telecom (subdodavatel infrastruktury), IBM (subdodavatel prezentační vrstvy, základním softwarem je WebSphere Portal for Multiplatforms) a Microsoft (subdodavatel transakční vrstvy založené na serverových produktech Microsoft a na operačním systému Microsoft Windows 2000). Řešení, jež je postavené na speciální aplikaci Government Gateway vytvářející uživatelské rozhraní a funkční logiku systému, podporuje širokou škálu zařízení – webové prohlížeče, PDA a MDA. Přístup k portálu je uživatelsky přívětivý i pro postižené osoby (W3C) [53].

Portál veřejné správy se skládá z těchto základních částí:

- **Informační část** – životní situace, centrální adresa, e-learningové kurzy, mapové služby, webové služby, atd.
- **Transakční část** – vyřízení agend elektronickou cestou, elektronická podání
- **Infrastruktura** – technologické zabezpečení elektronické komunikace a bezpečnosti
- **Centrální podpora uživatelů** – servis uživatelům, help-desk, call-centrum³⁸

Základem Portálu veřejné správy jsou čtyři navzájem propojené databáze: **životní situace, adresář, zákony a elektronická podání.**

---

³⁸ Infrastrukturu Portálu veřejné správy a centrální podporu uživatelům zajišťuje smluvně Český Telecom, a.s.

Databáze **životních situací** obsahuje podrobné návody způsobu řešení již více než dvou stovek konkrétních úředních agend. Návštěvník Portálu se zde například dozví, které doklady potřebuje pro vyřízení té, které agendy, kde, s kým, kdy a co může řešit a podle kterých právních předpisů má postupovat. V případě některých agend, jako například vyřízení žádosti o rodičovský příspěvek, je možné i vytištění příslušných formulářů. Cílem je dosáhnout takového stavu, kdy bude uživatel přes Portál schopen danou životní situaci úplným způsobem vyřešit: od vyhledání postupu řešení po vyplnění příslušného formuláře a jeho odeslání se zaručeným elektronickým podpisem. Životní situace jsou automaticky propojeny s databázemi Adresář, Zákony i Podání. V případě novelizace zákona, na který konkrétní životní situace odkazuje, nebo v případě aktualizace údaje z Adresáře, je v popisu životní situace na všech stránkách údaj automaticky opraven.

Databáze **adresář** nabízí úplný seznam obcí, úřadů státní správy a samosprávy, ve kterém je možné mimo fulltextového vyhledávání vyhledávat též podle místa nebo tématicky. Informace o jednotlivých úřadech jsou propojeny s popisem služeb poskytovaných státními a veřejnými orgány v dané obci, včetně mimo jiné kontaktů, telefonního spojení a úředních hodin. Profily úřadů obsahují údaje zpracované na základě Standardu ISVS pro zveřejňování vybraných informací o veřejné správě způsobem umožňujícím dálkový přístup, vycházejícího ze zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím. Vedle podrobných informací o obci jsou v adresáři uvedeny části obce, správní obvody obce a správní úřady s působností pro daný region. Adresář rovněž nabízí statistické údaje Českého statistického úřadu.

Sekce **zákonů** poskytuje bezplatně úplné, platné a aktuální znění zákonů a dalších právních předpisů České republiky. Databáze je průběžně aktualizována v den zveřejnění nového zákona či vyhlášky ve Sbírce zákonů. Vyhledávat lze podle názvu předpisu, čísla zákona nebo fulltextově. Součástí sekce zákony jsou i věstníky právních předpisů krajů a směrnice a předpisy EU a ES [27].

Transakční část Portálu nabízí **elektronická podání**, jejímž prostřednictvím je možné s využitím zaručeného elektronického podpisu

určitou agendu vyřídit přímo prostřednictvím Portálu, tedy bez cesty na úřad. V současné době jsou na Portálu veřejné správy v aplikaci elektronická podání dostupné služby České správy sociálního zabezpečení. Tato instituce využívá Portál veřejné správy pro dvě agendy, které převedla do elektronické podoby, Evidenční listy důchodového pojištění a Přihlášky a odhlášky zaměstnanců k nemocenskému pojištění. Vlastní zasilání formulářů evidenčních listů důchodového pojištění bylo zahájeno v lednu 2005 a následně přibyla služba přihlášek a odhlášek zaměstnanců k nemocenskému pojištění.³⁹ Další služby používající formuláře jsou přístupné na stránkách příslušných institucí, jejichž odkazy jsou uvedeny.

Na úvodní stránce Portálu jsou zveřejňovány tiskové zprávy z ministerstev a centrálních úřadů. Tiskové zprávy jsou automaticky ukládány do archivu, ve kterém je možno vyhledávat podle zdroje, data vydání a fulltextu. Nově jsou také prostřednictvím Portálu veřejné správy poskytovány mapové služby v rámci geografického informačního systému. Mapové služby Portálu veřejné správy jsou určeny nejširšímu okruhu uživatelů od veřejnosti až po podporu výkonu státní správy a samosprávy na všech úrovních. Jednotlivé mapové úlohy jsou rozděleny do kategorií podle jejich tématického zaměření. Každá úloha je doprovázena metadatovým popisem, ve kterém uživatel nalezne bližší podrobnosti o datech použitých v mapových úlohách.

Dále je na Portálu umístěn elektronický Obchodní věstník a přístup k bezplatnému náhledu do katastru nemovitostí a elektronickým daňovým přiznáním. Portál veřejné správy také zpřístupňuje centrální databázi volných pracovních míst a umožňuje elektronická podání statistických výkazů pro systém Intrastat, který vykazuje statistiky obchodu se zbožím mezi Českou republikou a ostatními členskými státy Evropské unie.

Do konce roku 2006 by měly být občanům prostřednictvím Portálu veřejné správy zpřístupněny zejména tyto služby:

---

³⁹ K září 2005 vykazovala transakční část Portálu veřejné správy zpracování více než 5 milionů těchto formulářů.

- služby portálového typu poskytující pomoc veřejnosti při řešení různých životních situací,
- e-testy (možnost zaslání výsledků zkoušek uchazečů o řidičské oprávnění),
- žádosti o sociální dávky,
- služby související s veřejným zdravotnictvím,
- podávání elektronických žádostí o výpis z rejstříku trestů,
- připojení služby umožňující studentům elektronicky žádat o potvrzení o studiu.

Pro podnikatelské subjekty by měly být zpřístupněny tyto služby:

- podávání hlášení souvisejících se sociálním a zdravotním pojištěním zaměstnanců,
- zjednodušení vyplňování a podávání statistických výkazů on-line,
- e-fakturace (možnost elektronického zasílání faktur Ministerstvu informatiky),
- elektronická celní deklarace⁴⁰.

Kromě těchto služeb pro občany by se Ministerstvo informatiky jako správce Portálu chtělo zaměřit na oblast samosprávy. Jednou z navrhovaných novinek by měl být projekt takzvaných úředních desek, které poskytnou možnost využívat Portál pro zadávání a zobrazování úředních dokumentů malým úřadům, které nemají vlastní webové stránky [41].

2.3.3.2. E-podatelny

Elektronické podatelny představují způsob elektronické komunikace občanů, podnikatelských subjektů a dalších institucí s veřejnou správou. Elektronické podatelny by podle nařízení vlády č. 304/2001 Sb., které nabylo účinnosti 1.10.2001, měly provozovat všechny instituce státní

⁴⁰ Některé z těchto služeb jsou k dispozici občanům a podnikatelské sféře již nyní.

správy a samosprávy. Elektronická podatelna ve smyslu tohoto nařízení je plnohodnotnou náhradou klasické podatelny pro příjem a odesílání digitálních datových zpráv prostřednictvím elektronické pošty a dalších prostředků. Elektronická podatelna přitom musí umožnit používání zaručeného elektronického podpisu založeného na kvalifikovaném certifikátu vydaném akreditovaným poskytovatelem certifikačních služeb [12].

Na základě novely zákona o informačních systémech veřejné správy, kterou 10. února 2006 schválil Parlament ČR, představuje Portál veřejné správy elektronickou podatelnu státu. Portál veřejné správy bude jedno přístupové místo, přes které bude možné komunikovat s celou veřejnou správou. Novela také umožňuje, aby elektronické podání (datová zpráva podepsána zaručeným elektronickým podpisem) odeslané na adresu mohlo být považováno za úřadům doručené. Vzhledem k tomu, že některé technické změny nelze uskutečnit okamžitě, je účinnost zákona rozdělena na několik období [51].

Provoz elektronické podatelny se řídí přesnými pravidly danými vyhláškou č. 495/2004 Sb. Definované postupy jsou obdobou příjmu klasických podání převedených do elektronické podoby. Základní postup zpracování obou druhů podání, jak klasickou cestou, tak cestou elektronickou popisuje následující tabulka:

Klasická podatelna	Elektronická podatelna
1. Příjem pošty od poštovního doručovatele.	1. Příjem pošty pomocí počítačového programu od poštovního serveru.
2. Ověření obálek, zda jsou adresovány úřadu (např. nejedná se o reklamní leták).	2. Ověření pošty, zda se jedná o oprávněná podání (např. není to reklamní pošta, neobsahuje škodlivý kód).
4. Otevření obálek a zkontrolování obsahu.	3. Otevření elektronické pošty, kontrola čitelnosti včetně příloh.
3. Případné potvrzení doručky podpisem a razítkem úřadu.	4. Potvrzení přijetí elektronicky podepsanou doručenkou za využití kvalifikovaného zaměstnaneckého certifikátu pověřené osoby.
5. Opatření pošty otiskem	5. Opatření zásilky identifikátorem

podacího razítka.	elektronické podatelny.
6. Zápis pošty do IS spisové služby.	6. Potvrzení převedení pošty do vnitřního IS úřadu (IS spisové služby).
7. Předání pošty k vyřízení pomocí vnitřního IS.	7. Předání pošty k vyřízení pomocí vnitřního IS.

Tabulka č. 1: Postup zpracování klasických a elektronických podání [zdroj: Veřejná správa online, 2005]

2.3.4. Vztah podnikatelský subjekt – státní správa

E-government může svým významem a specifickými nástroji napomoci ke zlepšování podnikatelského prostředí. Měl by usnadňovat komunikaci podnikatelských subjektů se státní správou a územní samosprávou a napomáhat tak k rozvoji společnosti, státu a ekonomiky. Služby e-governmentu určené veřejnosti lze v mnoha případech považovat za univerzální. Pro podnikatelské subjekty je ale nutná určitá diverzifikace nabídky služeb, která bude reflektovat poptávku tohoto sektoru.

Na základě strategických dokumentů zabývajících se rozvojem elektronické státní správy se postupně daří naplňovat určité vize ve vztahu e-governmentu vůči podnikatelské sféře.

Za vůbec nejdůležitější součást e-governmentu považují čeští podnikatelé možnost zjednodušení jejich agendy prostřednictvím online formulářů. Jedná se zejména o možnost elektronického vyplňování agend pro Český statistický úřad a podávání výkazů sociálního a zdravotního pojištění. Další podnikatelé upřednostňují například možnost elektronické práce s katastrem nemovitostí, následují výpisy z obchodního rejstříku, výpisy z rejstříku trestů a styky s úřady práce [19]. Podnikatelé do průlomu v oblasti komunikace vkládají naději proto, že způsob komunikace se státní správou velmi těsně souvisí s kvalitou podnikatelského prostředí v naší zemi. Vyřešení jednoduché, rychlé komunikace přímo navazuje na zjednodušení v oblastech legislativy, daňového systému a personalistiky.

Na začátku roku 2006 provedla společnost **LCS International** průzkum ve vzorku 7000 středních a menších podnikatelských subjektů na

téma: **zjednodušení podmínek podnikání v České republice a vztah podnikatelů k elektronické komunikaci se státní správou.** Respondenti měli také možnost stanovit žebříček takových priorit v elektronizaci agendy, které by přispěly, případně již přispívají, k usnadnění života podnikatelů v České republice. Mezi nejdůležitější priority podle provedeného výzkumu patří:

- vyplňování povinných statistických výkazů pro ČSÚ,
- podání přiznání k DPH,
- registrace, platba a výkazy sociálního a zdravotního pojištění,
- katastr nemovitostí (podání, zápis, výpis),
- výpis z registru živnostenského podnikání,
- vyplňování a zasílání výkazů a hlášení pro jiné státní orgány,
- čtení a prohlížení vypsaných veřejných zakázek orgány státní správy a samosprávy,
- přiznání k dani z příjmu včetně příloh,
- výpis z rejstříku trestů,
- agenda styku s úřady práce - elektronické zadávání volného místa na úřady práce [31].

Za největší překážky ve vztahu podnikatel versus e-government lze také považovat neinformovanost o tom, které agendy mohou podnikatelé v elektronické formě vyřídit prostřednictvím internetu a moderních komunikačních technologií, dále pak v absenci legislativy umožňující či nutící úřady vyřizovat vybrané agendy elektronickou formou a vysoké náklady za připojení k informačním mediím zejména internetu. Překážkou, i když již menšího rázu, je i (horší) srozumitelnost či složitá navigace na internetových stránkách státních a samosprávných institucí.

V současnosti je politika vlády České republiky a kompetentních úřadů naplněna zejména těmito hlavními úkoly v poskytování elektronických služeb podnikatelům, jež byly zakotveny do strategického dokumentu rozvoje e-governmentu u nás "e-Česko 2006":

- možnost vyřizování sociálního a zdravotního pojištění zaměstnanců,
- možnost podávání daňového přiznání z příjmů právnických osob,
- možnost podávání přiznání k dani z přidané hodnoty a spotřební dani,
- možnost vyplňování a podávání statistických výkazů online,
- zavádění celních deklarací v oblasti elektronického celního řízení [17].

Strategické cíle v oblasti elektronického obchodu, včetně hlavních úkolů jsou obsaženy v samostatném dokumentu "Bílá kniha o elektronickém obchodu". Ze závěrů Bílé knihy lze specifikovat prvořadý cíl ve vytvoření stabilního a spravedlivého právního regulatorního prostředí, rovných podmínek pro všechny subjekty a ochraně veřejného zájmu [6].

2.3.4.1. Podnikatelský portál BusinessInfo

Na základě určité rozříštěnosti informací poskytovaných státní správou vůči podnikatelské sféře byl v roce 2001 zřízen portál BusinessInfo. Tento portál budovaný Ministerstvem průmyslu a obchodu představuje ucelený systém, který propracovaným způsobem prezentuje informace a služby, jež jsou pro podnikatele a exportéry jednoduchým a rychlým způsobem dosažitelné. Tak jako by měl být Portál veřejné správy centrální informační branou v komunikaci občanů s veřejnou správou, tak by měl portál BusinessInfo.cz zajišťovat komplexní informační servis vůči podnikatelské sféře a hospodářským subjektům.

Portál je zaměřen na služby jak začínajícím podnikatelům, tak podnikatelům informačně zdatným. Do značné míry je také zaměřen na podporu exportu a pro informování zahraničních podnikatelských subjektů.

Hlavní rubriky portálu BusinessInfo.cz:

- **Legislativa, právo** - rubrika přináší především texty vybraných zákonů, aktuality z legislativy a dokumenty poskytující orientaci v právních úkonech související s podnikáním.
- **Evropská unie** - informace týkající se institucí, politiky a legislativy Evropské unie a Evropských společenství. Aktuální zprávy, slovník pojmů, důležité webové odkazy či upozornění na vyhlašované podpůrné programy.
- **Zahraniční obchod** - praktické informace z oblasti podpory exportu a možností financování a pojištění vývozu. Dále informace z jednotlivých zemí a přístup k legislativním normám.
- **Finance, daně** - tato část portálu se věnuje oblasti bankovníctví, daňové a účetní problematice. Součástí rubriky jsou také legislativní normy z oblasti finančního práva.
- **Podpora podnikání, dotace** - informace týkající se podpory podnikání financované z prostředků státního rozpočtu ČR, z fondů Evropské unie i z jiných zdrojů. Dále aktuální programy, důležité výzvy a veřejné zakázky.
- **Oborové informace** - informace z jednotlivých oblastí (cestovní ruch, životní prostředí, stavebnictví, doprava, služby, atd.) Zvláštní pozornost je věnována oblasti zemědělství.

Do budoucna by se měl portál zaměřit zejména na zlepšení informačního obsahu a propojení témat a oblastí, které jsou nyní stále zveřejňovány státem roztráštěně na několika místech. Portál tedy není jen rozcestníkem, ale také garantem postupů a návodů, které propojují jednotlivé instituce, společnosti a informační kanály. Rozvoj portálu se zaměří zejména na export, prezentaci České republiky v zahraničí, čerpání prostředků z fondů EU, elektronické formuláře a další on-line služby, přístup hendikepovaným občanům k portálu a zrychlení zveřejňování nových informací [36].

Dalším neméně důležitým zdrojem informací pro podnikatele je Portál veřejné správy, jehož dílčí část obsahuje podporu podnikatelům v komunikaci s veřejnou správou. Podnikatelé zde najdou řadu potřebných

informací pro svou činnost. Jedná se zejména o způsoby řešení nejrůznějších situací, platnou legislativu, přehled o daňovém systému, přístup do některých registrů státní správy, informace o veřejných zakázkách v České republice a Evropské unii, možnost stáhnutí formulářů nutných pro komunikaci se státní správou, možnost podání daňového přiznání a písemností České daňové správě elektronickou cestou a celou řadu užitečných odkazů na orgány veřejné správy a další zájmové instituce⁴¹.

Rozvoj elektronické veřejné správy ve vztahu k podnikatelskému prostředí souvisí či je přímo závislý na změnách v jednotlivých politikách státu. Zejména jde o hospodářské a daňové politiky. Je nutné nastavit systém elektronické státní správy vůči této sféře tak, aby případné procesní či funkční změny mohly být jednoduše implementovány do stávajícího systému na základě legislativních pravidel.

2.3.4.2. E-procurement – elektronická tržiště

E-procurement představuje využívání moderních informačních a komunikačních technologií k zadávání veřejných zakázek, a to na všech veřejněsprávních úrovních. Využití nejnovějších informačních technologií může v oblasti zadávání veřejných zakázek zvýšit efektivitu, zlepšit kvalitu a využití prostředků vynaložených na nákupy veřejné správy. Důležitým aspektem je také větší úspora a zlepšení kontrolovatelnosti veřejných výdajů. Zásadní význam pro fungování e-procurementu v rámci elektronické veřejné správy České republiky představuje zavedení institutu elektronického tržiště.

Neexistence jasných pravidel a legislativních ukotvení byla zatím překážkou rozšíření elektronického zadávání veřejných zakázek v Evropské unii i v České republice. Přijetí legislativního souboru k zadávání veřejných zakázek, který obsahuje konkrétní pravidla pro jejich elektronické zadávání, bude znamenat postupné rozšiřování této části elektronické veřejné správy v členských státech EU. V rámci tříletého

---

⁴¹ O Portálu veřejné správy je blíže pojednáno v jiné části této práce.

Akčního plánu pro e-procurement stanoví Evropská komise veškerá legislativní a nelegislativní opatření, která je nutno přijmout pro odstranění překážek zejména přeshraničnímu elektronickému zadávání veřejných zakázek a zajištění interoperability systémů elektronického zadávání zakázek [15]. IDA (Interchange of Data between Administrations) publikovala obecné technické specifikace jako vodítko pro implementaci systému elektronického zadávání veřejných zakázek v souladu s novým legislativním rámcem Evropské unie [24]. Tento legislativní soubor bude následně transponován do právního řádu České republiky.

Klíčový význam pro rozvoj e-procurementu v České republice má projekt **Centrální adresa (CADR)**⁴². Centrální adresa je oficiální informační zdroj státní správy o veřejných zakázkách a dražbách. Centrální adresa zabezpečuje uveřejňování informací vyplývajících ze znění zákonů: č.40/2004 Sb., o veřejných zakázkách, a č.26/2000 Sb., o veřejných dražbách. Zákon č. 26/2000 Sb. nabyl účinnosti 1. května 2000, zákon č. 40/2004 Sb. pak 1. května 2004. Samotná definice Centrální adresy obsažená v těchto zákonech zní: **centrální adresou [se rozumí] jediné místo, kde jsou ve veřejně přístupném informačním systému (internet) uveřejněny informace určené tímto zákonem [nebo] informace poskytnuté dobrovolně ostatními účastníky**. Správcem Centrální adresy je podle usnesení vlády ČR č. 526 ze dne 31. května 2000 Česká pošta, státní podnik. Ve službě tohoto serveru je zpoplatněn servis zveřejňování zadaných informací, přístup k nim je zdarma.

Na základě usnesení vlády České republiky č. 683 ze dne 26. června 2002 o opatřeních ke koordinovanému vynakládání finančních prostředků na informační a komunikační technologie zajišťuje provoz elektronických tržišť pro státní správu v České republice Ministerstvo informatiky. Elektronické tržiště vytváří transparentní tržní prostředí pro efektivní hospodaření veřejné správy a realizaci obchodních transakcí. V současné době musejí prostřednictvím elektronického tržiště uskutečňovat veškeré objednávky a nákupy ICT do 2 mil. Kč ty subjekty veřejné správy, které jsou správci kapitol státního rozpočtu. V současnosti

---

⁴² Centrální adresa. Dostupné z WWW: <<http://www.centralni-adresa.cz>>.

mají licenci Ministerstva informatiky k obchodování na e-tržišti tři provozovatelé⁴³.

Nástroje e-procurementu lze považovat za vhodný prostředek k zlevnění, zprůhlednění a zefektivnění všech nákupů v rámci veřejné správy.

2.3.4.3. Outsorcing

Dnešní technologické prostředí zahrnující jak informační, tak komunikační technologie je stále více náročnější na správu a integrování nejnovějších trendů a inovací. Nejen pro podniky a organizace, ale i pro veřejnou správu je čím dál obtížnější a nákladnější starat se o své technologie a zařízení. Kromě nákladů na samotné technologie musí udržovat velké týmy specialistů a starat se o jejich neustálé vzdělávání a informování o nejnovějších trendech. Zejména segment státní správy se svými omezeními a předem danými rozpočty čelí v tomto směru největším výzvám. Instituce a organizace musí vynaložit mnoho prostředků na lidské zdroje a technologie, nebo jim nezbyvá než se smířit s provozem starších technologií. Řešením může být outsourcing, který přináší určitou úsporu výdajů, a proto také vyšší flexibilitu pro finanční řízení organizace.

Outsourcing představuje předání zodpovědnosti za část úkolů od jednoho subjektu jinému subjektu. Z pohledu veřejné správy pak jde zejména o předání zodpovědnosti za plnění určitého úkolu nebo činnosti soukromému subjektu, který jej za úplatu zabezpečí. Strategický outsourcing informačních technologií pak zahrnuje komplex služeb vedoucích k tomu, že namísto poskytnutí výkonu a funkčnosti určité informační technologie je poskytována komplexní, strategická informační podpora hlavní činnosti příjemce (zákazníka).

Přínosy outsourcingu lze spatřovat zejména v těchto bodech:

---

⁴³ Jedná se o B2B centrum, Český Telecom a Allygem.

- Nižší náklady na vlastnictví a provozování informačních a komunikačních technologií – správa řešení je na straně dodavatele prováděna mnohem efektivněji a profesionálně, což vede ke snížení celkových nákladů.
- Rychlejší dostupnost a zavádění technologických inovací – redukuje pozdější technologické a bezpečnostní problémy a náklady.
- Vyšší úroveň služeb – profesionální outsourcingová společnost na základě svých zkušeností je schopna poskytovat kvalitnější a efektivnější služby uživatelům a cílovým subjektům.
- Orientace na klíčové aktivity – organizace či instituce se může přednostně věnovat svým klíčovým a základním činnostem a netříštit své zdroje na činnosti, pro které nemá potřebné know-how a možnosti.
- Nižší problémy s řízením lidských zdrojů – není nutná celá řada činností v rámci lidských zdrojů, jako je nábor, školení, motivování, řízení, organizace atd.

Zajímavým aspektem v rámci outsourcingu je oblast bezpečnosti informačních a komunikačních technologií. Zejména v této oblasti vzrůstá význam profesionálních komerčních služeb.

Outsourcing není samospasitelný a jsou s ním spojena také určitá rizika. Jedná se například o přehnaná očekávání úspor, která jsou těžko realizovatelná a kterým napomáhají nedostatečně přesně stanovené hranice mezi zodpovědností dodavatele a zákazníka. Důležitým omezením je také absence benchmarkového⁴⁴ měření služeb, které indikuje jejich kvalitu a umožňuje na jeho základě přesně stanovovat cenu outsourcingových služeb a dále je optimalizovat. Zásadní je vhodnost procesů a činností v rámci organizace pro outsourcing. Obecně vzato, čím nižší je nákladová efektivita interních procesů a menší strategická důležitost pro organizaci, tím více jsou tyto procesy a činnosti vhodné

⁴⁴ Benchmarking – způsob porovnávání vlastního výkonu s ostatními subjekty. Benchmarking je legální, systematický, veřejný a etický proces, který dává podněty k efektivní konkurenceschopnosti [35].

k outsorcování. Čím jsou provozované procesy strategičtější a efektivnější, tím vyšší nároky jsou pak na outsourcing.

Koncept outsourcingu se ukazuje jako v zásadě správný a účelný. Většina projektů je úspěšných a končí spokojeností zákazníka i poskytovatele služeb. Pro veřejnou správu je významný zejména z hlediska snížení nákladů jak na finanční, tak na lidské zdroje a zefektivnění a zkvalitnění služeb a činností vůči společnosti. Outsourcing je nástroj, který pouze v případě vhodného využívání a nastavení přináší požadované výhody a hodnoty.

2.3.5. Vztah územní samospráva - ústřední státní správa

V samosprávě státní moc deleguje pravomoci normativní i výkonné na veřejnoprávní korporace odlišné od státu. Samospráva má vlastní primární právní normotvorbu vytvářenou podle vlastní politické vůle a též má i vlastní výkon veřejné správy. Aby byla samospráva skutečnou, musí být tyto právní a správní možnosti podepřeny finančním krytím (právo na majetek, vlastní hospodaření, místní daně a poplatky).

Samospráva je vždy podřízena zákonu a suverénní moc přísluší státu jako celku. Stručně lze definovat samosprávu jako zvláštní druh správy, při níž se spravování spravují sami. Samospráva je významným prvkem moderního demokratického státu, jelikož v rámci teorie dělby moci omezuje centrální moc státní, a to z hlediska vertikálního vedle dělby moci horizontální (zákonodárství, exekutiva, soudnictví).

Problémem dobré organizace veřejné správy je poměr a vzájemné působení mezi státní správou na jedné straně a samosprávou na straně druhé. Přičemž tento vztah nelze jednoznačně určit obecně, ale je odlišný od kulturně-historického vývoje daného státního útvaru. Samosprávě je pak vlastní, že určitým způsobem omezuje držitele centrální moci v jeho rozhodování. Toto působení je však žádoucí pro ochranu demokracie před nebezpečím kumulace osobní moci a jejím zneužitím.

Stát má samozřejmě dostatečnou možnost zásahů do samosprávy. Jde především o moc zákonodárnou reprezentovanou v České republice Parlamentem, která stanovila meze samosprávy a do budoucna je může

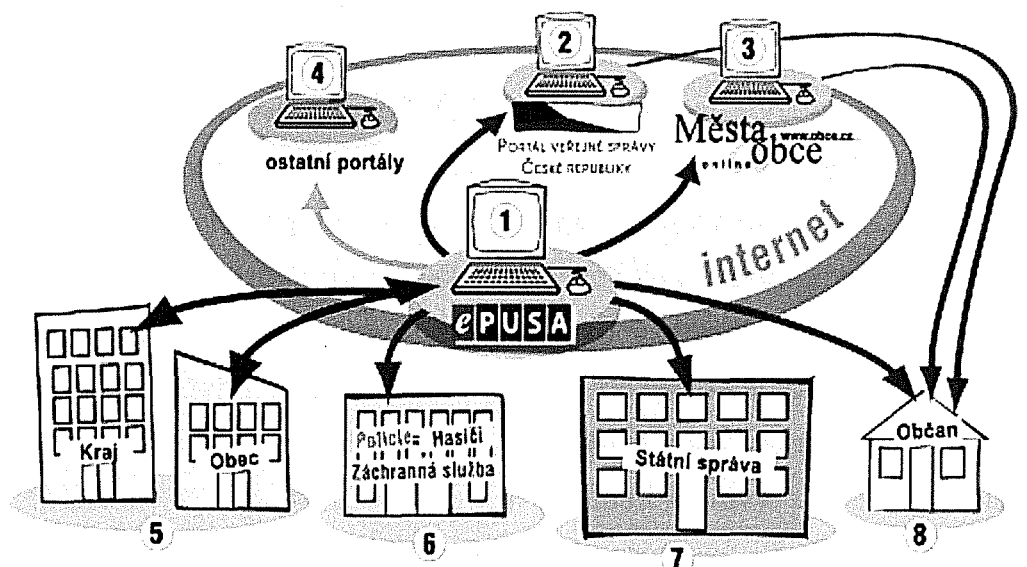
rozšířit či zúžit zákonem. Přičemž tyto zákony jsou v oblasti profesní samosprávy vzhledem k jejímu přímému ústavnímu zakotvení primárním pramenem právní úpravy, v oblasti územní samosprávy pak musí respektovat meze dané Ústavou, jež jsou ovšem velmi obecné, a proto poskytují zákonné tvorbě Parlamentu ČR poměrně volné pole působnosti. Rozsáhlá možnost zasahování státu je dána i orgánům moci soudní, a to ať již přezkumem individuálních právních aktů samosprávy (správní soudnictví), anebo přezkumem normativních právních aktů samosprávy (ústavní soudnictví). Z tohoto hlediska si stát ponechal celou řadu možností, jak zasáhnout do samosprávy, pouze tyto zásahy nesvěřil do působnosti orgánů moci výkonné, což by také vzhledem k tomu, že často dochází ke střetu zájmů subjektů působících v samosprávě s orgány státní správy, bylo nesprávné. Samosprávu je tedy nutno chápat jako svébytnou součást veřejné správy vedle správy státní [31].

Samospráva reprezentována zejména kraji, statutárními městy a obcemi představuje významnou oblast jež je součástí e-governmentu. Zejména krajské úřady plní od svého vzniku v roce 2000 důležitý úkol v oblasti informační společnosti. Jednou z priorit se stalo vybudování moderního nástroje efektivní komunikace mezi úřady, obcemi a občany. V roce 2000 se tak zrodila ePUSA - elektronický portál územních samospráv. Cílem projektu ePUSA je kromě komunikace mezi subjekty veřejné správy a občany především vytvoření celostátní databáze obcí a ostatních správních subjektů. Aplikace ePUSA je vyvíjena jako samostatný informační systém, takže z její plné funkčnosti mohou těžit i zákazníci vlastníci řešení třetích stran. Jedním ze základních cílů je rovněž multiplatformnost celého technického řešení. Obec zveřejněním informací na ePUSA plní povinnosti zákona o svobodném přístupu k informacím a zákona o krizovém řízení. Informace může automaticky prezentovat i na svých www stránkách. Elektronický portál ePUSA tedy představuje základní zdroj informací o samosprávě pro Portál veřejné správy. Občan najde všechny informace na jednom místě [22].

Dalším významným informačním projektem na poli územní samosprávy je portál MOOL (města a obce online). Portál MOOL eviduje informace o zhruba 2 200 registrovaných městech a obcích. Oba projekty

jsou zároveň propojeny a sdílejí data s Portálem veřejné správy. Mezi sebou portály sdílejí společnou strategii aktualizace dat a správu účtů územních samospráv. Také si vzájemně poskytují veřejná data, zejména 17 bodovou osnovu povinně zveřejňovaných informací podle standardu ISVS 012/01.02. Portál Města a obce online také zajišťují pro ePUSA komplexní provoz integrovaného archivu dokumentů vismo. Prostřednictvím MOOL mohou obce také zveřejňovat informace, jež musí ze zákona zveřejňovat povinně. Portál MOOL je včetně systému vismo s ePUSA přímo propojen tak, že veřejná data jsou přístupná automaticky v obou systémech a taktéž i v Portálu veřejné správy. Tím se dosahuje značné úspory práce představitelů obcí a omezuje se tím duplicitní zjišťování dat o obcích.

Význam a pozici portálu ePUSA v prostředí veřejné správy představuje následující schéma:

1. Elektronický portál územních samospráv 2. Portál veřejné správy ČR 3. Města a obce OnLine 4. Ostatní portály 5. Krajské a obecní úřady 6. Integrovaný záchranný systém a krizové řízení 7. Státní správa, ministerstva 8. Občan – domácí uživatel

Graf č. 5: Pozice portálu ePUSA v prostředí elektronické veřejné správy ČR
[zdroj ePusa, 2006]

V prostředí územní samosprávy se v současnosti rozmáhá zejména tvorba lokálních informačních systémů na úrovni krajů a také měst. V rámci informatizace krajů vznikají projekty, které slouží pro základní podporu desítek agend výkonu samosprávy. Veřejná správa České republiky se tak na poli informatiky dlouhodobě potýká s obrovským

množstvím softwarových systémů, které slouží k výkonu samosprávy. Jsou ale již budovány systémy, které se snaží o řešení na základě jednotné aplikační a datové platformě. Tento přístup reprezentuje například projekt KEVIS. KEVIS – krajský evidenční informační systém již využívají všechny krajské úřady a některé obecné úřady. Celý projekt je implementován jako multiplatformní řešení, které funguje nad různými operačními systémy, aplikačními (webovými) servery a databázemi. Z pohledu centrálních státních institucí mohou kraje prostřednictvím KEVISu vystupovat jednotně a dostatečně transparentně. Z pohledu interního, tj. z pohledu krajských úřadů vzniká velký potenciál ve sjednocení uživatelských rozhraní a především datové základny vůči ostatním informačním systémům (vazby na registry, možnost jednoduché tvorby nadstavěb, datových skladů atd.). Přínosy projektu jsou zejména v oblasti úspor při nákupu nebo vývoji evidenčních aplikací. Na krajském úřadu existuje zhruba 100 různých evidencí, které se dají prostřednictvím KEVISu řešit elektronicky.

V první polovině roku 2006 začaly kraje ve spolupráci s MVČR a MIČR připravovat prostředí KEVIS v rámci Portálu veřejné správy pro realizaci vybraných agend centrálních orgánů.

Klíčovým krokem k dalšímu rozvoji e-governmentu na úrovni samosprávy a zejména krajů je jasná vize v oblasti funkcí řízení, jejich produktů a služeb a zejména informačních systémů samosprávy. Trendem ve veřejné správě je pak sjednocování datové základny a umožňování informačním systémům samosprávy a státní správy vzájemné sdílení informací. K tomuto směřují i nové návrhy procesů ve veřejné sféře ze strany hlavních koordinátorů zavádění elektronické veřejné správy.

2.4. Současný stav elektronické státní správy

Současný stav elektronické veřejné správy v České republice je poznamenán dvěma negativními aspekty. Hlavním nedostatkem jsou zejména omezené finanční prostředky a další negativní aspekt lze spatřovat v pomalém legislativním procesu v oblasti budování informační společnosti. S ohledem na omezené finanční zdroje jsou realizované

aplikační informační systémy informatizace veřejné správy udržovány v provozuschopném stavu, popř. s nezbytným rozvojem funkcionalit.

Vzhledem k nedostatku finančních zdrojů i v nejbližším výhledu byl přehodnocen i rozvoj projektů na úrovni územních samospráv a zejména pak projekty informatizace krajů. Nejvýznačnějším posunem v této oblasti je podepsání meziresortní dohody o spolupráci na řešení krajských projektů mezi Ministerstvem informatiky a Ministerstvem vnitra. V návaznosti na to byl ve spolupráci s Ministerstvem informatiky vypracován návrh financování těchto projektů v roce 2006 a v následujících letech.

Pokračují koordinační práce na projektu elektronický portál územních samospráv ePUSA. Zároveň jsou postupně implementovány další funkce pro krizové řízení na základě požadavků Hasičského záchranného sboru.

Dále pokračují práce na převodu Integrovaného informačního systému správních a dopravně správních evidencí (IISSDE) na web technologie. Zásadním způsobem je upravován datový model, který musí rovněž umožnit v budoucnu očekávané oddělení správních evidencí od evidencí dopravních, jejichž správu a provoz hodlá v plném rozsahu převzít Ministerstvo dopravy. Je uzavírán a vyhodnocován pilotní projekt přímého propojení matričního úřadu s evidencí obyvatel.

Na základě usnesení vlády jsou uskutečňovány kroky k řešení přechodu evidence obyvatel na registr obyvatel. Tento přístup znamená transformaci současného celostátního systému evidence obyvatel, sloužícího primárně k výkonu specifikovaných správních činností zejména na úseku identifikačních dokladů a cestovních dokladů občanů, na registr obyvatel, který by se měl stát jedním ze základních registrů veřejné správy. Data registru obyvatel budou v budoucnu využívána (sdílena) ve všech informačních systémech veřejné správy, využívajících data o obyvatelích České republiky.

Podmínkou pro realizaci tohoto záměru, v kontextu vládou schválené koncepce budování soustavy registrů veřejné správy (registr obyvatel, registr ekonomických subjektů, registr územní identifikace, adres a nemovitostí), je dopracování a schválení potřebné legislativní základny

– zejména zákona o sdílení dat při výkonu veřejné moci a o změně některých dalších zákonů. Z něj by měla vyplynout jasná a jednoznačná pravidla, umožňující bezpečnou a efektivní výměnu a sdílení dat mezi informačními systémy veřejné správy. Další postup je pak již otázkou technologického řešení, správy a zabezpečení dat každého registru a adekvátního bezpečného komunikačního zajištění. Budoucí registr obyvatel naváže na připravovaný registr územní identifikace, adres a nemovitostí, jehož data bude využívat.

Jedním z nových a velmi zásadních prvků e-governmentu je v oblasti cestovních dokladů zavádění biometrických prvků, podle Nařízení (ES) č. 2252/2004, schváleného Radou EU v roce 2004. Cestovní pasy s biometrickými údaji budou občanům vydávány od konce srpna roku 2006. Legislativní proces, který nasazení biometrických údajů, uložených v elektronickém čipu do cestovních pasů umožní, ještě není dokončen. Zároveň byl schválen projekt na vybudování bezpečné komunikační infrastruktury pro Ministerstvo vnitra a Ministerstvo zahraničních věcí, aby osobní data, přenášená do centra v rámci projektů e-pasů, nebyla zneužitelná.

Lze konstatovat že vývoj, během posledních let směrem k přechodu na elektronické fungování veřejné správy, značně pokročil. Po srovnání možností elektronické komunikace s úřady veřejné správy a podobu jejich internetového prezentování z doby před několika málo lety se současností lze konstatovat, že se vývoj ubírá správným směrem. Další osud elektronické veřejné správy v podmínkách České republiky bude záviset zejména na finančních zdrojích a na přístupu politické reprezentace a vládních resortů k e-governmentu. Důležitým aspektem je také přijetí příslušných právních předpisů v odpovídajícím časovém horizontu, které jsou nutné k postupnému rozvoji elektronické veřejné správy.

Určitý pohled na stav e-governmentu v České republice v pololetí roku 2005 uvádí výzkum evropské iniciativy IDABC, jehož překlad je součástí příloh této práce⁴⁵.

---

⁴⁵ Evropská iniciativa IDABC – Interoperable Delivery of European E-Government Services to Public Administrations, Business and Citizen.

3. E-government uvnitř státní správy České republiky

3.1. Infrastruktura Informačních systémů veřejné správy

Informační systémy veřejné správy jsou souborem informačních systémů sloužících pro výkon veřejné správy včetně informačních systémů podle zvláštních zákonů. Vytvoření vzájemně komunikujících informačních systémů veřejné správy není pouze technický, ale především legislativní problém. Cílový stav, kdy dosavadní autonomní informační systémy veřejné správy budou provázány do jednotné sítě, vyžaduje několik předpokladů. Například data obsahující osobní údaje musí být adekvátně legislativně i technicky chráněna proti zneužití. Musí také být zajištěn kontrolovaný přístup ke společně sdíleným údajům. Vytváření této infrastruktury se stalo jednou z priorit české vládní politiky. Informační činnosti státních orgánů se v minulosti označovaly pojmem **Státní informační systém**. V roce 2000 byl tento pojem nahrazen pojmem **Informační systémy veřejné správy (ISVS)**. Po letech budování Státního informačního systému jako jedolitého celku, řízeného z jednoho centra a spojeného centrálními databázemi, byla nakonec zvolena realističtější koncepce. Jejím pilířem je systémová integrace vytvářených systémů. Tím se omezí vytváření nových a následně bude provedena redukce jejich datového obsahu tak, aby pokud možno data, která jsou veřejnou správou na občanech požadována, byla po nich žádána jen jednou.

Problematika informačních systémů ve veřejné správě je vymezena zejména zákonem č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy, a některými dalšími právními předpisy. Zákon se nevztahuje na informační systémy veřejné správy, které jsou vyjmenované v § 3 tohoto zákona⁴⁶. Mají-li ISVS vazby na jiné informační systémy veřejné správy realizované prostřednictvím informačních činností, vztahuje se na ně zákon pouze v rozsahu těchto vazeb, nestanoví-li zvláštní právní předpisy jinak. Hlavním cílem zákona o informačních systémech ve veřejné správě

---

⁴⁶ Zákon se nevztahuje na informační systémy zpravodajských služeb, Policie ČR, Ministerstva financí, Národního bezpečnostního úřadu a Ministerstva obrany.

je stanovení práv a povinností osob souvisejících s provozem informačních systémů veřejné správy a z toho vyplývajících informačních systémů. Jedná o první normu v historii budování informatizované státní či veřejné správy v ČR, která je na informační systémy veřejné správy přímo zaměřena. Mezi správce informačních systémů veřejné správy patří ministerstva, jiné správní úřady, orgány územní samosprávy a další státní orgány. Právní úprava se týká také krajů, měst a obcí. Paragraf pátý je věnován výhradně povinnostem orgánů veřejné správy ve vztahu k informačním systémům. Všechny tyto povinnosti je nutno dodržovat pouze v části informačních systémů napojených na ostatní informační systémy veřejné správy (ISVS). Zákon se nevztahuje na provozní informační systémy, tj. systémy obhospodařující chod příslušného úřadu a týkají se činností nesouvisejících s veřejnou správou.

Základní informační systémy v rámci veřejné správy lze z hlediska zaměření a využívání rozdělit na:

- **Informační systémy územní samosprávy** - informační systémy územní samosprávy v sobě zahrnují zejména informační systémy krajů a informační systémy měst a obcí.
- **Typizované informační systémy veřejné správy** - typizované IS/IT umožňující pracovníkům orgánů veřejné správy efektivněji vykonávat správní procesy. Jedná se zejména o vnitřní informační systémy, geografické informační systémy, manažerské informační systémy, finanční informační systémy a kancelářské informační systémy.

Informační systémy umožňují orgánům veřejné správy efektivně, pružně a bezpečně disponovat velkými objemy dat. Oproti komerční praxi je zde jeden velký rozdíl - jednotlivé informační systémy veřejné správy si spolu musí "rozumět". V zájmu úředníků i občanů mají mít jednotné komunikační prostředí, nemají se navzájem překrývat a musí spolu umět sdílet data. Základní autoritou v zavádění a podpoře rozvoje informačních systémů veřejné správy je Ministerstvo informatiky ČR. Zákon č. 365/2000

Sb., o informačních systémech veřejné správy, je poměrně obecným dokumentem, který MIČR interpretuje, provádí a kontroluje jej v praxi. K tomu účelu vydává MIČR tzv. standardy, což jsou závazné požadavky na obsah a formu každého informačního systému ve veřejné správě. Ministerstvo informatiky zajišťuje tvorbu standardů ve spolupráci s orgány veřejné správy, samostatně je vyhlašuje a uveřejňuje ve Věstníku. Standardy ISVS se stejně jako legislativní předpisy a technické normy vyvíjejí. Jejich vývoj ovlivňuje rozvoj poznatků v dané oblasti, postup budování ISVS i změny v právních předpisech a normách. Návrhy nových standardů a zásadní úpravy stávajících standardů jsou vždy projednávány odbornými pracovními skupinami úřadů veřejné správy formou připomínkového řízení.

Jeden z nejdůležitějších standardů se týká řízení životního cyklu informačního systému. Správce ISVS má podle standardu vyhotovit dokumentaci jednotlivých stádií životního cyklu příslušného informačního systému, čímž zajistí řízení vývoje, provozu a údržby informačního systému a získá podklady pro následnou atestaci svého informačního systému. Standardizace se týká i dalších oblastí, kde je účelné vyžadovat shodu a kompatibilitu. Podmínky pro racionální řešení s prostorově vztaženými informacemi má vytvořit Standard ISVS k prostorové identifikaci. Ten je určen spíše tvůrcům informačních systémů veřejné správy. Naproti tomu standard o dálkovém přístupu k vybraným informacím by měl ve svém důsledku napomoci občanovi v přístupu na webech veřejné správy k příslušným informacím.

V prvním čtvrtletí roku 2006 byla přijata novela zákona č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů. Novela je zpracována v návaznosti na nové požadavky vyvolané v praxi při dosavadní aplikaci zákona a dalším rozvojem informačních a komunikačních technologií, zejména postupným zaváděním služeb e-governmentu. Novela zpřesňuje povinnosti orgánů veřejné správy v souvislosti se správou a provozem informačních systémů veřejné správy. Novela nově upravuje služby portálu veřejné správy, zejména postup portálu při přijímání a doručování datových zpráv určených orgánům veřejné moci. Dalším novým institutem je vydávání

ověřených výstupů z informačních systémů veřejné správy. Tento krok by měl významně přiblížit státní správu občanům.

Základním technologickým principem komunikační infrastruktury subjektů veřejné správy jsou virtuální privátní sítě umožňující bezpečně rozdělit komunikující subjekty do uzavřených uživatelských skupin podle věcné příslušnosti, přestože využívají společné komunikační infrastruktury informačních systémů veřejné správy (KI ISVS). Tyto virtuální privátní sítě se chovají podobně jako reálné privátní sítě vybudované na oddělených hardwarových prostředcích. Isolovanost těchto sítí odstraňuje propojovací síť GovNet, která umožňuje připojeným subjektům veřejné správy využívat souboru užitečných infrastrukturních služeb datové komunikace. Tyto služby je možné rozdělit do dvou kategorií-na služby, které samy o sobě představují pro uživatele finální užitou hodnotu, tzv. základní služby a služby, které mají podpůrný charakter a slouží k zabezpečení náležitého fungování služeb základních, tzv. podpůrné služby [13].

Mezi základní služby GovNet náleží zejména:

- sdílení informačních zdrojů mezi subjekty veřejné správy
- bezpečný sdílený přístup k Internetu
- bezpečná elektronická pošta
- housing a hosting aplikací
- konektivita do sítě TESTA

Podpůrnými službami jsou:

- služba Domain Name System (DNS)
- antivirová ochrana
- synchronizace času
- detekce průniků

Služeb GovNet využívá celá řada subjektů veřejné správy, zejména za účelem sdíleného přístupu na internet a sdílení informačních zdrojů jiných subjektů veřejné správy. K aplikacím v datovém centru mají přístup rovněž dodavatelé za účelem jejich dálkové správy.

Síť GovNet také zprostředkovává komunikaci mezi uživateli státní a veřejné správy s jednotlivými členskými státy EU přes národní datovou síť veřejné správy ČR (síť s technologií MPLS pro KI ISVS) a datovou sítí TESTA-II. Síť TESTA zabezpečuje konektivitu mezi subjekty veřejné správy členských států EU a institucemi EU „každý s každým“. Poskytuje přístup k informačním systémům EU (sektorové projekty) a další služby. Tento, zejména technologický krok v rámci tvorby funkčního e-governmentu, se někdy také označuje jako projekt **Intranet veřejné správy**. Projekt v rovině koordinační spravuje Ministerstvo informatiky a v rovině technologické realizace ho zajišťuje Český Telecom, a.s. [13].

Funkční komunikační infrastruktura veřejné správy - jinak též „**Intranet veřejné správy**“ je jednou z klíčových podmínek pro zajištění budoucího fungování celé struktury veřejné moci. V rámci zajištění Intranetu veřejné správy jsou komplexně řešeny technické, síťové, aplikační, bezpečnostní a organizační otázky související s hlasovou i datovou komunikací všech orgánů veřejné moci, ale i dalších subjektů mimo ni. Jedná se zejména o veřejnou správu (státní správa a samospráva) a jí zřizované organizace a také občany a podnikatelské i další subjekty. Na první fázi projektu, připojování jednotlivých míst výkonu veřejné moci do intranetu pomocí takzvaných univerzálních přípojek, naváže fáze druhá, implementace služeb umožňujících hladkou výměnu dat a zabezpečený přístup k informačním zdrojům státu. Dokončení Intranetu veřejné správy se odhaduje až na přelom let 2007-2008 [5].

Odklon od centrálně budovaného státního informačního systému v 90. letech minulého století nastavil prostor pro integraci různorodých informačních systémů ve veřejné správě v rámci společné komunikační infrastruktury. Stále však není stav jejich integrace a spolupráce uspokojivý a je stále co zlepšovat. Inspiraci lze čerpat zejména ze zkušeností a znalostí problematiky e-governmentu v některých vyspělých evropských zemích. Do budoucna čeká naši veřejnou správu, a zejména na problematice e-governmentu zainteresované úřady, v této oblasti ještě mnoho práce a nalezení potřebných řešení.

3.2. Elektronické zpracování materiálů pro jednání vlády - eKLEP

Dne 31. května 2000 schválila vláda České republiky Akční plán realizace státní informační politiky pro období do konce roku 2002. Tento plán předpokládal v části Rámcový program „Elektronická veřejná správa“ řešení projektů informačních systémů státní správy a samosprávy. Jedním z těchto projektů byl „Oběh dokumentů mezi ústředními orgány státní správy“. Cílem tohoto projektu byla podpora, optimalizace a standardizace procesu tvorby legislativních a nelegislativních dokumentů předkládaných na jednání vlády v elektronické podobě na základě šablon a meziresortního připomínkového řízení. Dále pak měl tento projekt usnadnit přístup ke všem verzím předkládaných dokumentů a také zrychlit a zpřehlednit činnost celé vládní agendy. Dne 1. června 2004 byla na Úřadu vlády České republiky zprovozněna neveřejná elektronická knihovna legislativního procesu, která byla vytvořena v rámci projektu „Oběh dokumentů mezi ústředními orgány státní správy“. Usnesením vlády ze dne 2. června 2004 č. 538 o změně Jednacího řádu vlády byla stanovena povinnost využívat elektronickou knihovnu Úřadu vlády. Projekt Oběh dokumentů mezi ústředními orgány státní správy tvoří dvě elektronické knihovny Úřadu vlády ČR – eKLEP a eVLADA.

eKLEP je elektronická knihovna legislativního procesu, která slouží k výměně dokumentů v rámci připomínkového řízení. Obsahuje vládní dokumenty zaslané do meziresortního připomínkového řízení, připomínky, vypořádání připomínek, materiál předkládaný na jednání vlády a konečný materiál se zpracovanými připomínkami z jednání vlády. Knihovna také sleduje stav oběhu dokumentů mezi ústředními orgány státní správy, parlamentem a Kanceláří prezidenta republiky, u každého dokumentu je uveden jeho aktuální stav – zda je v připomínkovém řízení, zda je určen k vypořádání, zda je určen pro jednání vlády, zda již byl projednán, zda je jako návrh v parlamentu a v případě zákona a zda je k podpisu či již byl vydán ve sbírce zákonů. Součástí elektronické knihovny eKLEP jsou také šablony pro tvorbu legislativních i nelegislativních vládních materiálů. S ohledem na fakt, že je v organizacích veřejné správy nejvíce používán textový editor Microsoft Word 97/2000/2002, je soubor elektronický šablon

vytvořen pro tuto verzi. Dlouhodobějším cílem je zajistit převod strukturovaných dokumentů tvořených textovými editory do formátu strukturovaného jazyka XML a zajistit vzájemnou výměnu dokumentů mezi zpracovateli pomocí tohoto formátu.

Výměna informací v rámci elektronické knihovny je založena na jednoduchém principu katalog/fond. V katalogu jsou zaneseny základní identifikační údaje všech dílčích informačních zdrojů, které tvoří fond. V každý okamžik je k dispozici aktuální katalog, ze kterého je patrná i poslední změna každého zdroje. Prostým porovnáním dvou různých časových verzí katalogu lze v kterémkoli okamžiku snadno získat informace o změnách, ke kterým mezitím došlo.

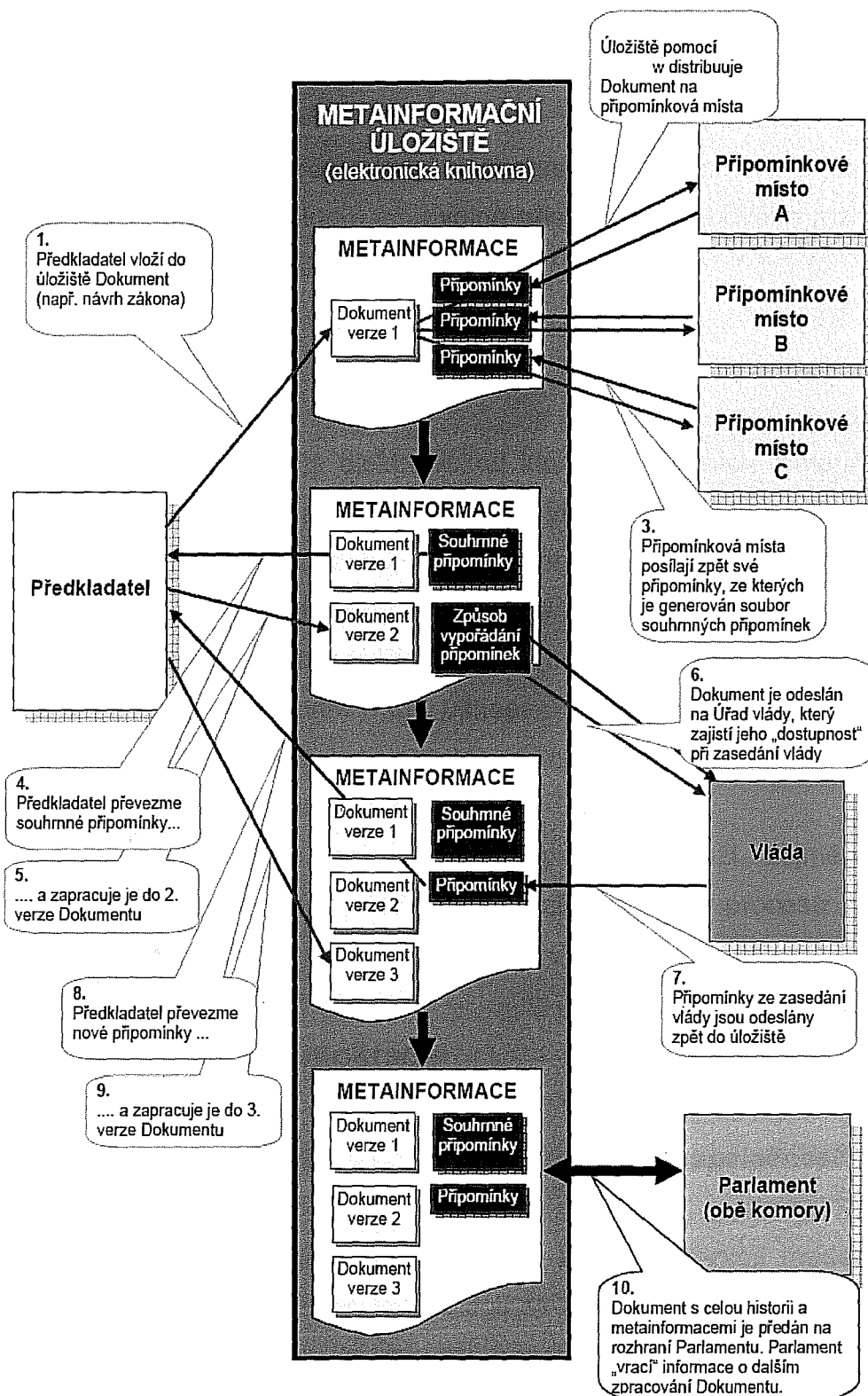
Informační obsah tohoto zdroje je snadno dosažitelný jak pro lidi, tak i pro stroje. Jednoznačné identifikátory souhrnného zdroje i všech dílčích zdrojů se řídí jednoduchými a jednoznačnými pravidly. Každý informační zdroj zařazený do fondu zdrojů má přidělen jednoduchý identifikátor složený z písmen a číslic. V katalogu je uveden tento kód jako hlavní identifikátor a je doplněn o datum poslední aktualizace zdroje a o URL zdroje. Personalizované předávání informací spisovým službám organizací se provádí jednoduchým zpřístupněním katalogu zdrojů elektronické knihovny ve formátu RDF.

Hardwarově i softwarově zabezpečuje chod elektronické knihovny Odbor informatiky Úřadu vlády České republiky, jež obhospodařuje veškeré servery které zajišťují data a provoz knihovny.

Elektronická knihovna eKLEP je primárně určena úředníkům jednotlivých ministerstev a dalších ústředních orgánů státní správy České republiky. Přístup je podmíněn přidělením jedinečného uživatelského jména a hesla každé osobě. Na každém resortu je zřízen správce adresáře, který rozhoduje o přidělení hesla. Mimo tohoto správce existují na každém resortu také oprávněné osoby, které jsou pověřeny vkládáním dokumentů do knihovny a oprávněné osoby pověřené autorizací. Autorizaci provádějí osoby přímo pověřené ministrem či vedoucím úřadu. Jedná se v podstatě o elektronický podpis, stvrzení definitivní verze materiálu, která je určená pro připomínkové řízení. Až autorizací jsou dokumenty v knihovně zpřístupněny k připomínkám dalších úřadů.

Autorizovaná osoba je tak zodpovědná za shodu elektronické a papírové verze materiálu. V prvním pololetí roku 2005 byla navíc z důvodu zvýšení bezpečnosti provozu elektronické knihovny zprovozněna šifrovaná komunikace protokolem HTTPS. Tento způsob komunikace brání odposlechu hesla na lince, a tím se zvyšuje bezpečnost komunikace.

Oběh dokumentů v rámci elektronické knihovny eKLEP graficky znázorňuje následující schéma:

Graf č. 6: Oběh dokumentů v rámci elektronické knihovny eKLEP [zdroj: Vláda ČR, 2005]

Samotné materiály z eKLEPu připravené na jednání vlády jdou do systému odboru vládní agendy na Úřadu vlády ČR, který je následně

zařazuje na program jednání vlády a ukládá do elektronické knihovny eVLADA.

Existuje také veřejná část digitální knihovny, která obsahuje odkazy na aktuální program jednání vlády, usnesení vlády, záznamy z jednání vlády a archiv programů, které jsou volně přístupné z webového rozhraní Úřadu vlády České republiky [17].

3.3. eVLADA

eVLADA představuje elektronickou knihovnu vládních materiálů a dokumentů určenou výhradně pro jednání vlády. Je určena přímo pro jednotlivé členy vlády. Obsahuje dokumenty z elektronické knihovny eKLEP určené pro jednání vlády a upravené odborem vládní agendy na Úřadu vlády České republiky. Elektronická knihovna eVLADA obsahuje také aktuální program jednání vlády, usnesení a záznamy z jednání vlády, archiv programů, přehled legislativních a nelegislativních úkolů vlády včetně informace o stavu jejich plnění.

Elektronická vláda se ve svém principu snaží zejména o zefektivnění, zrychlení a zprůhlednění rozhodovacích procesů vlády České republiky.

4. Elektronická demokracie

4.1. Význam elektronické demokracie v informační společnosti

Díky vědeckotechnickému pokroku a zejména rozvoji moderních informačních a komunikačních technologií se stává dnešní společnost do určité míry nezávislou, a to jak na geografickém umístění, tak na informačním a institucionálním základě. Toto je způsobeno zejména rolí informačních sítí, které mohou způsobit významnou změnu v evoluci politického vládnutí a vést ke vzniku nového společenského informačního prostoru. Vědeckotechnický vývoj vedl a vede k debatám o přicházejících nových modelech demokratického řízení státu a demokratických forem

vlády. V současném informačním věku je často zdůrazňován fakt, že zastupitelská forma demokracie má svůj původ v geografii, historii a technologii. Technologický rozvoj, obzvláště v informačních a komunikačních technologiích, zmenšil tato specifika a dočasné překážky zejména technického rázu. Začínají se objevovat i radikálnější názory, že smysl a organizace demokracie začnou v nejbližší době podstupovat fundamentální změny. Objevují se také úvahy o jakémsi znovuzrození pravého významu demokracie a její záchraně.

K vyjádření těchto potenciálních forem demokracie používají autoři uvedených úvah výrazy jako elektronická demokracie, digitální demokracie, tele-demokracie či nová on-line demokracie. I když je terminologie různá, ve všech případech lze pozorovat snahy o vytvoření transparentního státu, který má sloužit jako zprostředkovatel dialogu mezi občany a různými sociálními skupinami a vládou a **přiblížit tak formu zastupitelské demokracie k demokracii přímé**. Tak může vzniknout vláda občanů, která je důležitým předpokladem pro zvýšení pravděpodobnosti, že výsledkem bude kvalitnější vláda pro občany, než v případě zastupitelských forem demokracie.

V podání **Economist Intelligence Units** je e-demokracie čímsi, co umožňuje zefektivnit a zmodernizovat účast občanů na správě země pomocí internetu [21]. Samozřejmě ale nelze současný technologický pokrok a možnosti e-demokracie zužovat pouze na význam internetu. Vedle něj existují i další neméně významná moderní komunikační média, která hrají významnou roli v současném informačním světě. Komplexně lze elektronickou demokracii definovat jako přímý způsob demokracie, kdy občané budou moci prostřednictvím moderních komunikačních a informačních technologií rozhodovat přímo o zásadních politických otázkách. Elektronická demokracie tak společnosti umožňuje operativní všelidová hlasování.

Hlavním cílem této nové formy demokracie je zničení určité virtuální zdi mezi reprezentovanými a reprezentanty a zajistit, aby tato reforma neoslovila jen zájmové skupiny, které tradičně působí na orgány zastupitelské demokracie, ale hlavně řadového občana. Kvůli zabezpečení legitimacy elektronické demokracie je jedním z nejdůležitějších úkolů

garance práva na rovný přístup k informačním technologiím a naplnění principu tzv. sociálního začlenění (social inclusion), který je výsledkem snah o vytvoření informační společnosti všech lidí bez rozdílu. Nežádoucí protipól sociálního začlenění je tzv. sociální oddělenost (social/digital divide). Sociální oddělenost je stav, kdy ve společnosti existují skupiny či jedinci, kteří mají přístup k informačním a komunikačním technologiím, a ti kteří ho nemají. Tento stav nemusí být jen ve faktické nemožnosti přístupu k těmto technologiím, a prostředkům moderního informačního věku, ale také v informační či počítačové negramotnosti. Informační technologie a jejich vliv také nesmí v žádném případě mít moc změnit základní právní a etické principy státního útvaru a základní občanská práva (listina základních práv a svobod).

Základem pro vytvoření průhledného státu s elektronickou demokracií a vládou je podle některých teoretiků vznik virtuálních územních společenství digitálních regionů a měst. Ta by mohla podle některých teorií zvýšit význam demokracie na lokální úrovni (samospráva) přiblížením vlády k občanovi a rozšířením řad subjektů participujících na rozhodování o věcech veřejných. V konečné fázi může tento vývoj vést i k rozložení autority v procesu politického rozhodování na diferenciované politické sektory v občanské společnosti a tak k další decentralizaci. Tato specializace formou různých subjektů ve společnosti bývá považována za jeden z nejdemokratičtějších znaků internetu a dalších moderních komunikačních technologií.

Samotná decentralizace moci a rozhodování však neznamená pouhou delegaci pravomocí, ale také kooperaci a lepší koordinovanost, zdokonalenou právě využitím moderních informačních technologií.

Využitím nových informačních a komunikačních technologií by se měla společnost postupně transformovat do nových forem demokracie, ve kterých budou mít občané širší možnosti podílet se na přímém rozhodování ve veřejných záležitostech. Tyto formy předpokládají větší politickou aktivitu občanů realizovanou prostřednictvím elektronických technologií. Do těchto činností bývají zahrnovány elektronické volby, elektronická referenda, elektronické petice, on-line komunikace s úředníky veřejné správy, odborníky či jinými občany s využitím elektronického

zasílání námětů, podnětů a stížností. Tyto moderní technologie a prostředky bývají někdy označovány jako nová, superdemokratická média. Jejich využití je ale také možné a využitelné na úrovni jednotlivých stupňů vládnutí k zabezpečení vzájemné koordinace a komunikace nejen v uskutečňování státní informační politiky, ale v celém širokém spektru činností vyplývajících z různých funkcí veřejné správy a stavu, ve kterém by veřejná správa měla fungovat jako jednotlivý a efektivní systém.

Zajímavý názor uvádí ve své knize „Informační dálnice“ **Bill Gates**. Domnívá se, že tzv. informační dálnice usnadní veškeré komunikace. Internet podle jeho názoru bude patřit mezi důležité politické nástroje jako prostředek politických debat. Zatím se však voličská obec nekryje s internetovou komunitou. Někteří lidé jistě budou prosazovat „přímou elektronickou demokracii“, kdy bude možno díky „informační dálnici“ o všech zásadních otázkách všelidově hlasovat. Bill Gates to však osobně nepovažuje za dobrý způsob řízení státu. V mechanismu vlády mají volení zástupci důležité místo. Jsou totiž placeni za to, aby porozuměli jemným detailům komplikovaných problémů. Politika vždy vyžaduje kompromis a ten je nemožný, pokud se na něm nepodílí poměrně malý počet lidí, tedy volených zástupců. Umění řídit spočívá v tvorbě informovaných a kvalifikovaných rozhodnutí. Politici proto mohou navrhnout nesamozřejmá řešení, jichž nelze dosáhnout přímou demokracií. Sami voliči totiž nejsou schopni vždy pochopit význam kompromisu pro dlouhodobý úspěch. Navíc davem lidí lze snadno manipulovat, jak prokázal například Adolf Hitler při svém vzestupu k moci a pak při jejím uplatňování [28].

Bill Gates v doslovu své knihy uvádí, že žijeme ve zvláštním prostředí informačního věku. Nikdy dříve nebylo tolik možností dělat věci, které ještě nedávno vůbec nebyly uskutečnitelné. Současně však považuje za důležité, aby se o kladných i záporných stránkách technického pokroku hovořilo v co nejširším fóru a aby se do diskuse zapojili nejen techničtí odborníci, ale společnost jako celek [28].

Elektronická demokracie by neměla mít za cíl změnu fungování zastupitelské demokracie na absolutní demokracii, ve které by občané rozhodovali o veškerých otázkách občanského soužití. Díky moderním informačním a komunikačním technologiím nastane jistě brzy doba, kdy

tato možnost bude uskutečnitelná, ale lze s jistotou říci, že formy demokracie tak jak je známe v dnešní době zásadním způsobem nezmění. Vždy bude potřebná určitá skupina reprezentantů, která bude spravovat, rozhodovat a řídit věci veřejného a státního zájmu na základě mandátu, který jí bude občany udělen.

4.2. Elektronické hlasování a e-volby (e-voting)

Značný rozvoj moderních informačních technologií představuje jeden z nejvýznamnějších fenoménů poslední doby. Jejich rozvoj přináší narůstající počet aktivních či pasivních uživatelů, ale také řadu velmi důležitých filozofických, právních, sociologických a politologických otázek, které vyplývají zejména z obrovských možností, které tyto technologie, zejména pak internet, společnosti nabízí. Za jednu ze zásadních příležitostí lze považovat možnost podílet se za pomoci těchto nových technologií přímo na správě věcí veřejných prostřednictvím elektronického hlasování.

U elektronického hlasování, zejména pak prostřednictvím internetu, je nutné zajistit odpovídající zabezpečení, které z technologického hlediska je již dnes možné, a to především využitím možností elektronického podpisu s dostatečným aplikačním softwarovým a technickým potenciálem. Elektronický podpis je nepopíratelný. Jedná se o vlastnost díky níž nelze popřít, že bylo využito elektronického podpisu daného občana. Právní řád České republiky v takovém případě vychází z vyvratitelné právní domněnky, že příslušnou datovou digitální zprávu skutečně elektronicky podepsala osoba, která je na ní uvedena.

Další možné překážky, kterým budou muset elektronické volby čelit, spočívají v možném výkladu řady mezinárodních, a národních právních předpisů (zejména ústav). V Evropě pak jde zejména o Úmluvu o ochraně lidských práv a základních svobod, která je také součástí ústavního pořádku České republiky [23]. Z odborné studie právních expertů britské univerzity De Montfort vyplývá, že při elektronickém hlasování

prostřednictvím běžných informačních technologií⁴⁷ nelze zaručit požadovanou úroveň soukromí a anonymity. Závěrem jejich interpretace je zjištění, že by případná individuální stížnost u Evropského soudu pro lidská práva byla s největší pravděpodobností shledána oprávněnou. [1] Je tedy zřejmé, že s postupným zaváděním možností elektronických voleb budou muset být zároveň provedeny změny v mezinárodních a vnitrostátních právních pořádcích.

Jedním z hlavních hledisek při zvažování elektronického hlasování je zajištění jeho bezpečnosti, zejména vytvoření záruk, že volební potenciál nebude moci vlivem technických a softwarových prostředků být zmanipulován. Zajištěna musí být i anonymita voličů, stejně jako uchování jejich volby v tajnosti. Zároveň musí být zamezena možnost vícenásobného hlasování jednotlivce. Moderní technologie a komunikační prostředky by umožnily uskutečnit hlasování prakticky kdykoliv, ne jako tomu je nyní, v určitých časových intervalech. Pořádání voleb by bylo flexibilní a s minimálními náklady na jejich uskutečnění.

Elektronické hlasování lze z technického hlediska rozdělit na dva způsoby:

- **místní hlasování** – prostřednictvím volebního elektronického přístroje umístěného na předem určeném místě (volební místnost, volební kiosk atd.)
- **vzdálené hlasování** – prostřednictvím moderních elektronických komunikačních technologií mimo volební místnost. Elektronická volba prostřednictvím internetu, mobilního telefonu (SMS), pevné linky atd.

Jako pozitivní aspekty elektronického hlasování se obvykle uvádějí:

Potencionální vyšší voličská účast – jedná se o nejčastěji uváděný důvod pro zavedení elektronického hlasování. Elektronická volba by pomohla těm občanům, kteří nemají možnost volit v místě svého

---

⁴⁷ Internet, SMS, automatizované call-centrum atd.

bydliště (zahraníci), či se nemohou z nejrůznějších důvodů dostavit do volební místnosti (hendikepovaní občané, občané důchodového věku, nemocní). Dalším aspektem je možná větší přitažlivost elektronických voleb pro mladší generaci.

Nižší finanční náklady – snížily by se náklady na distribuci a tištění volebních lístků. Zároveň by se snížily i další náklady spojené se zajištěním a vyhodnocením klasických voleb.

Rychlost a snadnost sčítání a vyhodnocování hlasů – jeden z hlavních argumentů pro zavedení elektronického způsobu hlasování. Moderní technologie jsou schopny zajistit mnohonásobně rychlejší, přesnější, bezpečnější a v neposlední řadě také levnější sčítání volebních hlasů.

Přiblížení voličů politikům - přímá participace občanů na správě věcí veřejných. Možnost vyjádřit se k jakékoliv otázce či námětu (elektronická referenda).

Častější možnosti referend – se zavedením elektronického referenda nic nebrání jeho využití při jakémkoliv rozhodování.

Nezpochybnění volebního hlasu – v možnostech dnešních moderních komunikačních technologií je schopnost odpovídajícího zabezpečení elektronického způsobu hlasování. Lze zamezit dvojímu hlasování, dodatečné změně hlasování, zpětnému zjištění voličovy identity či jeho volby.

Nižší nároky na kapacitu lidských zdrojů – elektronické hlasování zásadně omezí náklady na lidské zdroje. Tyto jsou nutné na zabezpečení, výrobu a distribuci hlasovacích lístků, zajištění průběhu voleb a následné zpracování, sečtení a zveřejnění výsledků voleb.

Mezi negativními aspekty elektronického hlasování se obvykle uvádějí:

Diverzifikace obyvatelstva – vyčleňování obyvatelstva na základě počítačové negramotnosti, nezájmu využívat informační technologie, omezujícímu hendikepu a dalších negativních aspektů.

Vysoké náklady na technologické systémové zabezpečení – elektronické volby jsou závislé na technologickém zabezpečení a to, jak samotného průběhu voleb a vyhodnocení, tak nutného zabezpečení přístupu voličů ke komunikačnímu volebnímu médiu (volební kiosky). Nákladné je zejména softwarové a hardwarové zajištění systémové bezpečnosti a hladkého průběhu elektronických voleb (elektronický podpis). Počáteční vysoké náklady na technologické zabezpečení by se měly v budoucnu vrátit.

Legislativní překážky – elektronické hlasování může ve své podstatě narážet na platnou legislativu; požadavek na tajné, všeobecné, rovné a zejména přímé hlasování.

Předpokládaná účast voličů se nezvýší – elektronický způsob hlasování může zvýšit voličskou účast jen dočasně. Občané, kteří chtějí volit, půjdou k volbám vždy. Ty kdo nepovažují volby za důležité, nemusí snažší a pohodlnější způsob hlasování přesvědčit.

Elektronická (ne)bezpečnost – riziko nedostatečného zajištění elektronické bezpečnosti e-voleb, výsledků hlasování a identity voliče; riziko softwarových útoků a manipulace; nutnost zabezpečení komunikačního kanálu mezi voličem a volebním serverem (šifrování).

Neprůhlednost volby – s faktem, že není při hlasování volič přítomen ve volební místnosti stoupá riziko, že mu nebude umožněno hlasovat svobodně podle jeho přesvědčení.

Narušení podstaty zastupitelské demokracie – široké rozšíření a využití moderních informačních a komunikačních technologií v politické sféře s možností okamžité zpětné vazby politikům by narušilo základní principy zastupitelské formy demokracie. Elektronický způsob rozhodování by měl za následek snahu o omezení a snížení počtu zastupitelské reprezentace.

4.3. Důležité aspekty zavádění elektronické demokracie v České republice

Pro realizaci elektronické demokracie v České republice již existuje několik státních koncepcí a legislativních prostředků. Mezi nejdůležitější patří tyto koncepce a dokumenty:

- Státní informační politika
- Státní informační a komunikační politika e-Česko 2006
- Národní telekomunikační politika
- Národní akční plán eEurope+ (Česká republika)
- Koncepce budování informačních systémů veřejné správy

Mezi legislativní prostředky patří zejména tyto zákony a nařízení:

- Novela zákona č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu [34]
- Zákon č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy [51]
- Zákon č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti [53]
- Zákon č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích [50]
- Zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím [54]

Zásadní význam pro vizi a zavádění elektronické demokracie mají vybrané státní instituce a do určité míry také některé soukromé a občanské subjekty. Mezi nejvýznamnější lze zahrnout:

- Parlament ČR
- Vláda ČR
- Úřad vlády ČR
- Rada vlády pro státní informační politiku
- Ministerstvo informatiky ČR
- Ministerstvo vnitra ČR
- Český statistický úřad
- Český telekomunikační úřad
- České fórum pro informační společnost
- Sdružení pro informační společnost (SPIS)

Možnost vzdálené volby, zejména přes internet, zachová volební právo i voličům nacházejícím se mimo území České republiky. V současné době mohou občané v zahraničí volit do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR jen osobně na ambasádách a konzulátech, jež sídlí obvykle v hlavních a velkých městech. Na podzim roku 2005 a na začátku roku 2006 probíhal legislativní proces, jehož výsledkem měla být novela zákona o volbách do Parlamentu České republiky, která by umožňovala zasílání hlasovacích lístků poštou, tedy korespondenční způsob hlasování. Tohoto způsobu hlasování, jež lze považovat za jakýsi startovní bod pro zavádění elektronických možností hlasování, by mohli využít zejména krajané v zahraničí, turisté, studenti, diplomaté a další občané zaměstnaní v zahraničí⁴⁸. Bohužel z nejrůznějších důvodů nebyla tato novela schválena, a tak v parlamentních volbách roku 2006 nebude možno volit korespondenčně. Uvedený příklad názorně ukazuje, jak dalekou cestu bude muset ještě ujit Česká republika, než budou naplněny alespoň základní aspekty elektronické demokracie či elektronického hlasování. Zásadní je v tomto ohledu zejména nutnost jakési sebereflexe a prozření politické reprezentace. Nutno podotknout, že novela, která by

⁴⁸ Možnost volit v zahraničí na zastupitelských úřadech byla občanům umožněna poprvé v roce 2002. Této možnosti, ale využilo zhruba jen 3700 občanů. Odborníci nízkou účast přisuzovali zejména byrokratickým překážkám a nutnosti hlasovat na zastupitelských misích a ambasádách. Zájem by podle nich zvýšila možnost korespondenčního hlasování.

umožnila korespondenční způsob hlasování, nebyla schválena z důvodu jiného, než ze své podstaty. Lze tedy očekávat, že budoucí parlamentní volby v roce 2010 by již mohly obsahovat korespondenční prvek hlasování.

Pokud jde o základní aspekt elektronické demokracie, a tím je možnost elektronického hlasování a to zejména do Parlamentu ČR a samosprávných útvarů, naráží tento na celou řadu právní předpisů, jež upravují a jimiž se řídí současný volební systém. Za nejvýznamnější právní předpisy v tomto ohledu lze označit:

- Ústava České republiky (ústavní zákon č. 1/1993 Sb. v platném znění)
- Listina základních práv a svobod (usnesení předsednictva ČNR č. 2/1993 Sb., v platném znění)
- Zákon č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky; v platném znění
- Zákon č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů; v platném znění
- Zákon č. 298/1992 Sb., o místním referendu; ve znění zákona č. 152/1994 Sb. a zákona č. 132/2000 Sb.

Na základě článku 21 Listiny základních práv a svobod, mají občané právo podílet se na správě veřejných věcí přímo nebo svobodnou volbou svých zástupců. Toto obecné ustanovení je realizováno zejména právem volit. Volební právo pak musí být podle tohoto článku všeobecné a rovné a vykonávané tajným hlasováním. Tyto tři základní podmínky mohou být splněny různým způsobem a lze vycházet z toho, že současné moderní informační a komunikační technologie jsou schopny zajistit všechny tyto obecné požadavky (tedy jak všeobecnost, tak rovnost a tajnost hlasování). Další podmínky výkonu volebního práva stanoví dle čl. 21 odst. 3 Listiny základních práv a svobod zákon.

V článku 18 Ústavy České republiky jsou pak specifikovány některé další požadavky. Podle tohoto článku se volby do Parlamentu České republiky konají:

- tajným hlasováním
- na základě všeobecného,
- rovného a
- přímého volebního práva,
- a to podle zásad poměrného zastoupení (v případě Poslanecké sněmovny) nebo podle zásad většinového systému (v případě senátu).

Podobné podmínky stanoví Ústava i pro volby do zastupitelstev. Podle článku 102 jsou členové zastupitelstev voleni:

- tajným hlasováním
- na základě všeobecného,
- rovného a
- přímého volebního práva.

V principu identická ustanovení jsou obsažena také v zákoně č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky, v platném znění, a v zákoně č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů, v platném znění.

Obdobné požadavky se pak promítají i do dalších zákonných norem (např. referendum lze konat výlučně na základě obecného, rovného a přímého hlasovacího práva uskutečňovaného tajným způsobem). Na rozdíl od tří výše uvedených základních požadavků Listiny základních práv a svobod České republiky (všeobecnost, rovnost, tajnost) zde tedy Ústava a související zákony výslovně požadují volit také na základě přímého volebního práva (požadavek na přímost). Naplnění požadavku přímosti pomocí moderních informačních a komunikačních prostředků je ale nanejvýš problematické. V tradiční podobě je tento požadavek naplňován

přímou tj. prokazatelnou účastí voliče ve volební místnosti. V případě zajištění tohoto požadavku prostřednictvím informačních a komunikačních technologií nelze obdobně prokazatelně zajistit tu skutečnost, že volila právě dotyčná osoba. V tomto ohledu lze sice zvažovat aplikaci zejména biometrických metod identifikace⁴⁹, tyto jsou ale vzhledem k jejich obrovské nákladovosti a špatné dostupnosti v současné době neuskutečnitelné. V tomto ohledu lze konstatovat, že zásadním problémem při zavádění elektronického hlasování v našich podmínkách je stávající právní řád a pak, zejména v případě voleb do parlamentu a do zastupitelstev územně samosprávných celků, naplnění požadavku přítomnosti. Vedle tohoto zásadního problému existuje i řada dalších, které budou muset být pro hladké fungování elektronického hlasování vyřešeny. Jedná se zejména o technologické a bezpečnostní zajištění e-voleb, zejména pak rychlejší a efektivnější rozšiřování elektronického podpisu mezi obyvatelstvem České republiky. Dalším aspektem je prosazování a naplňování principu sociálního začlenění všech občanů bez rozdílu. K tomuto by měly dopomoci programy podporující počítačovou gramotnost obyvatelstva, bezbariérový přístup k moderním komunikačním prostředkům sociálně slabším a hendikepovaným atd. Důležité je také začlenění minoritních skupin obyvatelstva a umožnění jejich přístupu k informačním a komunikačním prostředkům. K těmto všem zásadním krokům bude potřebná široká politická podpora napříč celým politickým spektrem.

V našich podmínkách je nejpravděpodobnější, že by se elektronickým hlasováním z hlediska provozního zabezpečení zabýval zejména Český statistický úřad. Tato instituce již dnes prohlašuje, že je schopna odborně i technicky navrhnout a odzkoušet systém, který bude bezpečný, kontrolovatelný a zároveň snadno ovladatelný voliči všech věkových i sociálních skupin.

---

⁴⁹ Za biometrické metody lze považovat především fyziologicky založené techniky, které fungují na principu měření určité fyziologické charakteristiky dané osoby. Jedná se například o otisky prstů, charakteristiky oční duhovky, obličej, geometrie cév, charakteristiky uší, vůně, obrazců DNA, charakteristiky potu atd. Využívat se také mohou behaviorálně založené techniky, které se zabývají měřením chování příslušné osoby. Jedná se například o verifikaci ručně psaného podpisu – dynamika podpisu, analýzu hlasového projevu atd.

Současná politická reprezentace principy elektronické demokracie či elektronického hlasování vyloženě neignoruje, ale prioritou jsou sociální, ekonomické a další problematiky, ve kterých se voliči daleko lépe orientují. Navíc je přirozené, že politické strany, které v současné době participují přímo na moci či jsou v opozici, nechtějí připustit jakékoliv snahy, které by mohly ohrozit principy zastupitelské demokracie a tím sebe samy. Pokud už se v programu některé strany objeví aspekty elektronického hlasování, pak jsou obvykle zúženy pouze na možnost podpory elektronických voleb na lokální úrovni [33].

Podmínkou zavedení elektronické demokracie v České republice je tedy zejména široká politická vůle a shoda na nezbytné změně volební legislativy a zejména pak Ústavy. Postupným získáváním zkušeností a jejich výměnou se zahraničím se může podařit zavést elektronické volby v celé České republice již během několika málo let. Předpokládá se, že v počáteční fázi bude možné elektronicky hlasovat zejména na samosprávních úrovních a následně celorepublikově do ústředních legislativních orgánů. Zpočátku se bude možná také hovořit o e-volbách jako doplňku k tradičnímu způsobu hlasování.

Účelem elektronické demokracie není snaha o zrušení zákonodárných sborů či zastupitelské demokracie. Jde zejména o zjednodušení a zpřístupnění občanských práv a o možnost větší participace občanů na politickém dění. Současně se tak může zajistit zájem o věci veřejné a snadnější možnost vystupovat s různými názory a možnost prosazovat je.

5. Zavádění elektronické veřejné správy ve vybraných evropských zemích

Elektronická veřejná správa je v současném globálním světě považována za jeden z nejdůležitějších aspektů pro kvalitní a efektivní fungování státu. Jednotlivé státy přistupují k e-governmentu mnohdy odlišným způsobem. Za státy s nejrozvinutější infrastrukturou e-governmentu v současném světě lze považovat Velkou Británii a Irsko.

Elektronická veřejná správa v obou státech je identická zejména v důrazu na zachování svobody a soukromí jedince, což se projevuje v řadě aspektech vývoje. Ve strukturách e-governmentů obou států lze spatřit spoustu řešení, jež mohou být uplatnitelná i v podmínkách elektronické veřejné správy České republiky. Některá z těchto řešení se ve stejné nebo obdobné podobě již podařila v českého e-governmentu uskutečnit.

5.1. Spojené království Velké Británie a Severního Irska

Spojené království se administrativně dělí na 4 historické země (Anglie, Wales, Skotsko, Severní Irsko), které se dále dělí; Anglie na 39 hrabství a 7 metropolitních hrabství, Wales na 8 hrabství, Skotsko na 9 regionů, Severní Irsko na 26 distriktů⁵⁰.

Velká Británie je nezávislá konstituční monarchie⁵¹. Hlavou státu je král, koruna je dědičná v mužské i ženské linii windsorské dynastie. Zákonodárným orgánem je dvoukomorový parlament, který tvoří Dolní sněmovna (651 poslanců, funkční období 5 let) a Sněmovna lordů, kterou tvoří světští (peerové), vykonávající funkci buď dědičně, nebo jsou jmenováni králem na doživotí a lordi duchovní (2 arcibiskupové a 24 biskupů anglikánské církve). Vykonná moc je v rukou vlády v čele s předsedou.

Základní údaje:

Rozloha: 243 820 Km²

Populace: 59 673 100 obyvatel

Hlavní město: Londýn

Úřední jazyk: angličtina, velština a gaelština

Měnová jednotka: 1 libra sterlingů (GBP) = 100 pencí

⁵⁰ Ke Spojenému království patří i řada menších závislých území roztroušených po celém světě.

⁵¹ Velká Británie nemá vlastní ústavu.

Členem Evropské unie je Velká Británie od 1. ledna 1973 [3].

Dá se říci, že je Velká Británie kolébkou e-governmentu. Elektronickou veřejnou správou zde začali zavádět od roku 1999, ale určité kroky pro pozdější elektronizaci veřejné správy ve Velké Británii byly činěny již od 60. let minulého století. Jednalo se zejména o rozvoj telekomunikací a zavádění prvků informatizace do výkonu veřejné správy.

Hlavní myšlenkou e-governmentu v podmínkách Spojeného království bylo ulehčení administrativy občanům a státní správě. Cílem bylo poskytovat občanům služby efektivně a garantovaně, a to do libovolného místa Spojeného království. Nejrůznější vládní studie a akční plány pro zavádění e-governmentu stanovily, jak budou jednotlivé služby elektronické veřejné správy koncipovány a co které úřady Spojeného království dostanou na starost. Stěžejní zásady a formy realizace byly zveřejněny v tzv. **Bílém listě** (White paper). Tento dokument byl přijat 11. prosince 1999 a stanovoval zejména legislativní aspekty pro budoucí e-government. Dokument byl následně několikrát modernizován a přehodnocen z důvodu nových požadavků a možností. V září roku 1999 byla také vytvořena **Office of the Envoy** (OeE). Tato instituce ústřední státní správy měla být hlavním koordinátorem zavádění e-governmentu ve Velké Británii.

V prosinci 2000 byl spuštěn portál veřejné správy **UKonline**, který měl za cíl představovat jedno centrální místo pro veřejné online služby občanům. Následně byl na začátku roku 2001 spuštěn portál **Government Gateway**⁵². Tento systém implementovaný na technologiích firmy Microsoft představuje centralizovaný, zabezpečený a výkonný systém splňující kritéria definovaná v Bílém listě. Na tento produkt, který umožnil propojení všech resortů a úřadů Spojeného království, navázal další program **Gateway Solut**. Program umožňuje napojení nového projektu e-governmentu na již zavedené komunikační segmenty systému.

---

⁵² Dostupný z WWW: <<http://www.gateway.gov.uk>>.

Velký význam při budování e-governmentu v podmínkách Spojeného království je kladen na **Open Source Software** (odkaz dolů).

V oblasti elektronické demokracie byly ve velkém měřítku testovány elektronické volby v květnu 2003. Během místních voleb v Anglii elektronicky hlasovalo více než 6,5 milionů voličů v 17 regionálních oblastech. Při těchto volbách nebyly shledány žádné bezpečnostní ani procesní chyby a způsob elektronického hlasování byl prohlášen za funkční, perspektivní a legislativně vyhovující.

11. listopadu 2003 ministerstvo vnitra představilo projekt na zavedení jednotného občanského identifikátoru v podobě identifikační karty (ID card). Nové průkazy totožnosti měly být inovované zejména v oblasti biometrických údajů o osobě. Jednotlivé identifikační karty měly být zavedeny do zabezpečené centrální identifikační databáze.

Ve stejném měsíci byl také spuštěn nový portál veřejné správy **BusinessLink**⁵³, který měl zprostředkovávat informace veřejné správy podnikatelské sféry. V roce 2004 byl spuštěn nový portál veřejné správy **DirectGov**⁵⁴, který nahradil předchozí portál **Ukonline**.

Directgov
www.direct.gov.uk Public services all in one place

Cymraeg | Accessibility | Help | Site index | Contacts

Search this site Go

Home | Directories | Guide to Govt | Do it online | Newsroom Tuesday, 18 April 2006

Premium Bonds Have your numbers come up?

Away for Easter? Plan your entire journey

National symbol 400 years of the Union Flag

Straight to...

- Education and learning**
Early learning, Schools, 14 to 19, University and higher education, Student finance, Adult learning...
- Home and community**
Home buying and selling, Planning, Environment, Recycling, Water conservation...
- Money, tax and benefits**
Benefits, Taxes, Tax Credits, Pensions, Managing Debt, Financial planning, National Insurance...
- Travel and transport**
Journey planner, Travel safety, Congestion charging, Cycling safety, Safety cameras...
- Crime, justice and the law**
Crime prevention, Prison and
- Motoring**
Driver licensing, Learners and driving tests, Buy or sell a vehicle, Taxing and MOT, Online services...
- Employment**
Looking for work, Employees, Working hours and time off, Redundancy, Jobseekers...
- Health and well-being**
Healthy living, Local health services, First aid, Resuscitation, NHS Direct...
- Leisure and recreation**
Green spaces, Museums and galleries, Cycling, Events in the UK, Gardening...
- Rights and responsibilities**
Identity theft, Data protection.

People

- Parents**
Having a baby, Childcare, Your money, Bullying, Maternity leave...
- Disabled people**
Disability Living Allowance, Rights, Work, Money...
- Over 50s**
Working, Learning, Retirement and pensions, Health...
- Britons living abroad**
Working abroad, Return to UK... Health abroad,
- Caring for someone**
Carer's Allowance, Support, Working and caring...

Services from your local council

- Renew your library books
- Disposal of household waste
- Pay your Council Tax online
- Paying and appealing parking fines
- Get graffiti removed

Top choices

- Find schools, childcare and nurseries
- Find a job
- Find local health services

Obrázek č. 1: Homepage portálu veřejné správy DirectGov [převzato z WWW, 2006]

⁵³ Dostupný z WWW: <http://www.businesslink.gov.uk>.

⁵⁴ Dostupný z WWW: <http://www.direct.gov.uk>.

V září 2004 byla instituce **Office of the e-Envoy** nahrazena **eGovernment Unit**. Pro zlepšení elektronické komunikace mezi ústřední státní správou a územní samosprávou byla zavedena služba **Government Connect**. Tato služba měla za úkol zlepšit a zefektivnit veřejnou správu a poskytnout řadu nezbytných nástrojů pro kvalitní budování e-governmentu.

E-government v podmínkách Velké Británie představuje funkční a kvalitní systém pro řízení veřejné správy, který je jedním z nejrozvinutějších v současném světě. V roce 2005 elektronická správa obsloužila 60 miliónů jednotlivců a 20 miliónů organizací prostřednictvím 4 500 služeb elektronické státní správy.

5.2. Irsko

Irská republika je nezávislý stát. Tvoří ho 4 provincie s 27 hrabstvími. Hlavou státu je prezident, volený obyvateli na 7 let⁵⁵. Zákonodárným sborem je dvoukomorový Národní parlament (Oireachtas), který se skládá z Poslanecké sněmovny a Senátu. Poslanecká sněmovna (Dáil Éireann) má 166 členů volených obyvatelstvem na 5 let. Senát (Seanad Éireann) má 60 členů, z nichž 11 jmenuje předseda vlády, 6 volí univerzity a 43 pět zájmových skupin. Funkční období senátorů je 5 let. Výkonnou moc má vláda v čele s předsedou, kterou jmenuje prezident na návrh Poslanecké sněmovny. Vláda je odpovědná Poslanecké sněmovně.

Základní údaje:

Rozloha: 70 284 Km²

Populace: 3 570 000 obyvatel

Hlavní město: Londýn

Úřední jazyk: irština a angličtina

Měnová jednotka: 1 irská libra (IEP) = 100 pencí

⁵⁵ Prezident může být zvolen nejvíce na dvě funkční období.

Členem Evropské unie je Irská republika od 1. ledna 1973 [2].

Začátky tvorby e-governmentu se v Irsku datují do druhé poloviny 90. let minulého století. V tomto období byla schválena řada strategických dokumentů jejichž náplní byla zejména snaha o přijetí potřebné legislativy, zlepšení fungování státní administrativy a také služeb pro občany. V roce 1999 parlament schválil **Akční plán pro zavádění informační společnosti v Irsku**. Dokument popisuje vládní strategii, hlavní cíle a časový harmonogram ve kterém by měly být jednotlivé plány uskutečněny. Pro tento Akční plán byl následně zřízen fond pomocí něhož byly financovány jednotlivé projekty a řešení do roku 2002.

Počátkem roku 2000 vláda schválila projekt, na vytvoření infrastruktury pro konání elektronických přímých voleb, jehož cílem mělo být uskutečnění e-voleb do Evropského parlamentu a místních voleb v roce 2004. V dubnu, respektive květnu 2001, byly spuštěny portály **OASIS**⁵⁶ a **BASIS**⁵⁷. Portál OASIS je určen občanům a BASIS je zaměřen na podporu podnikatelských subjektů.

V roce 2001 byl přijat dokument **Strategie pro implementaci e-procurementu do irského veřejného sektoru**. Na základě v něm vytyčených cílů byl následně vybudován portál pro online elektronické zadávání veřejných zakázek. Portál byl nazván **E-TENDERS**⁵⁸ a byl spuštěn v prosinci 2001. Pro lepší koordinaci veřejné správy při budování e-governmentu byla v listopadu 2001 stanovena ministerským předsedou **Komise pro informační společnost**. Komise je nezávislý poradní orgán, který je podřízen předsedovi vlády. Koncem roku 2002 prezentovala komise report s názvem **Budování znalostní společnosti**. Zpráva obsahovala 60 doporučení vládě, jež komise shledala prioritními pro budování informační společnosti v irských podmínkách.

---

⁵⁶ Dostupný z WWW: <<http://www.oasis.gov.ie>>.

⁵⁷ Dostupný z WWW: <<http://www.basis.ie>>.

⁵⁸ Dostupný z WWW: <<http://www.e-tenders.gov.ie>>.

V březnu 2002 byl vydán druhý **Akční plán pro zavádění informační společnosti**. Dokument popisoval další strategii, jejímž základem byl přístup k výhodám jež poskytuje moderní informační společnost všem občanům bez rozdílu. V říjnu 2002 zároveň úspěšně proběhly testy elektronického hlasování při všeobecných volbách. Na základě těchto testů kabinet rozhodl o použití elektronického hlasování při volbách do evropského parlamentu a volbách místních v roce 2004.

7. října 2003 irská vláda spustila nový elektronický občanský registrační systém. Projekt byl zaměřen na vytvoření národní databáze všech základních životních událostí (narození, úmrtí, sňatek atd.). Nová služba zahrnovala také automatické přiřčení **osobního veřejného čísla** (PPS⁵⁹) při narození. Tato služba také umožní rychlejší a účinnější zpracování administrativních požadavků při narození dítěte.“

Koncem roku 2003 Komise pro informační společnost publikovala zprávu **E-government – více než pouhá automatizace státních služeb**, která volala po přeorientování irské vládní strategie v oblasti e-governmentu. Podle zprávy by použití moderních informačních a komunikačních technologií mělo být více zaměřeno na zlepšení celkového výkonu veřejné správy, účinnější vnitřní administrativní procesy a vyšší kvalitu služeb.

30. dubna 2004 irská vláda zrušila plány použití elektronických hlasovacích strojů pro místní volby a volby do Evropského parlamentu z důvodu nedostatečné bezpečnosti a přesnosti systému, jež měl být použit. V květnu 2004 irská vláda ustanovila odbornou skupinu pro zavádění **veřejných průkazů** (PSC⁶⁰). Veřejné průkazy ve formě elektronických karet budou občany využívány v rámci jednotlivých veřejných služeb (zdravotnictví, sociální služby atd.). Karta má být používána s osobním veřejným číslem (PPS), jež se má stát základním rysem irského e-governmentu.

Pro lepší výkon státní a zejména vládní administrativy byl v průběhu roku 2004 spuštěn projekt pro elektronický oběh legislativních dokumentů.

---

⁵⁹ Personal Public Service number.

⁶⁰ Public Service Card.

Projekt předpokládal použití infrastruktury informačního systému založené na XML standardu⁶¹.

V minulém roce byl zahájen vývoj systému veřejných dopravních služeb. V rámci tohoto systému by mohli občané pomocí integrovaných elektronických karet využívat veškeré veřejné dopravní služby v zemi.

Dalším významným krokem v oblasti tvorby irského e-governmentu bylo zavedení systému **služeb veřejného makléře** na portále veřejné správy. Tento systém zajišťoval zejména identifikaci v rámci elektronických transakcí, služeb a také plateb. Zároveň řešil bezpečnost a zajištění technologické infrastruktury (elektronický podpis).

Koordinací zavádění služeb e-governmentu se v Irsku zabývá Úřad ministra pro informační společnost, Skupina pro informační společnost, Komise vlády pro informační společnost a některé další instituce. Implementaci se věnuje zejména **agentura Reach**, která spravuje instituci makléře veřejných služeb. Ochranu a bezpečnost dat zajišťuje **Kancelář informačního komisaře**. E-government je komplexně budován také na úrovni územní samosprávy.

V současnosti jsou služby irského e-governmentu poskytovány občanům zejména prostřednictvím hlavního portálu **Reachservices**⁶², který nahradil portál OASIS. Pro bezpečnou elektronickou komunikaci uvnitř státní správy byla zřízena **vládní virtuální soukromá síť** (GVPN), která poskytuje kompletní infrastrukturu pro online komunikaci uvnitř státu.

---

⁶¹ XML - eXtensible Markup Language (rozšiřitelný značkovací jazyk).

⁶² Dostupný z WWW: <www.reachservices.ie>.

[Accessibility](#)   [As Gaelige](#)

reachservices |
Search for:

Irish Public Services Portal   Services only

[About reachservices](#) | [FAQs](#) | [Customer Support](#) | [Site Map](#)   [Go Fast Service No.](#)

<p>Log In</p> <p>Username: <input type="text"/></p> <p>Password: <input type="password"/></p> <p><input type="button" value="Go"/></p> <p>Forgotten your password?</p> <p>Register</p> <p>Read more about:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Benefits of registering and • Step-by-step process with reachservices. <p>Not registered? Register with reachservices</p> <p>New Online</p>	<p>Services by Subject Services by Organisation A-Z Services</p> <p>Agriculture, Marine and Natural Resources</p> <ul style="list-style-type: none"> • Agri Food • Single Payment Scheme • Farm Waste Management Scheme • Sustainable Agricultural Production • Total Allowable Catch (TAC) and Irish Quotas • Forestry Glossary <p>Full list of services for Agriculture, Marine and Natural Resources</p> <hr/> <p>Education, Training and Community</p> <ul style="list-style-type: none"> • Leaving Cert Exam Papers and Marking Schemes • Leaving Cert Syllabi, Teaching Guides • Postgraduate Research, Study or Scholarships 	<p>Arts, Culture, Communications, Sport & Leisure</p> <ul style="list-style-type: none"> • Trasnabio. Online biographies of translators of Irish literature • Artist in the Community Scheme • Opera Production Award • Frameworks Animation Scheme • Salmon Pod Licence • Sports Capital Programme <p>Full list of services for Arts, Culture, Communications, Sport & Leisure</p> <hr/> <p>Elections, Voting, Government & Politics</p> <ul style="list-style-type: none"> • European Parliament Elections • Register of Electors • Text of Irish Constitution • Acts of the Oireachtas, 1922-2005 	<p>Go Fast Number</p> <p>Want to make a donation to charity? Did you know there is a tax relief scheme for all donations exceeding €250. Simply type 5207 in the GoFast text box (see above) to get there quickly. Make a note of the Go Fast number for future access.</p> <div style="text-align: center;"> </div>
--	---	--	---

Obrázek č. 2: Homepage portálu veřejné správy Reachservices [převzato z WWW, 2006]

Současný stav elektronické veřejné správy v Irské republice lze považovat za kvalitní a perspektivní. Lze v něm také nalézt určitá řešení, jež by byly uplatnitelné v našich podmínkách. Zároveň v něm lze sledovat spoustu aspektů, které se již v určité podobě v elektronické veřejné správě České republiky podařilo uskutečnit.

6. Analýza SWOT současné situace e-governmentu v České republice

<p>Silné stránky – (strengths)</p> <ul style="list-style-type: none"> • vznik ústředního orgánu státní správy pro koordinaci rozvoje informační společnosti • velká všeobecná gramotnost obyvatelstva • kvalitní infrastruktura • rovnoměrná populační osídlenost • rozvíjející se e-business • malá zatíženost zastaralými technologiemi a systémy • kvalitní síť a pokrytí mobilními komunikačními operátory 	<p>Slabé stránky – (weaknesses)</p> <ul style="list-style-type: none"> • nedostatečná počítačová gramotnost veřejnosti a nedostatečná motivace k využívání moderních komunikačních technologií • nekonceptnost v podpoře ze strany politické reprezentace na poli rozvoje informační politiky • nízká penetrace ICT mezi obyvatelstvem a vysoké náklady na pořízení a provoz • nedostatečné rozšíření vysokorychlostního přístupu k internetu (broadband) • nedostatečná schopnost ze strany administrativy ve využívání finančních prostředků z grantů a projektů EU • malá podpora ve vzdělávání v informační oblasti • podceňování role a potenciálu moderních informačních a komunikačních technologií pro rozvoj společnosti
<p>Příležitosti – (opportunities)</p> <ul style="list-style-type: none"> • reforma veřejné správy a další související reformy (finanční, důchodová) • efektivnější integrace do EU • značný nárůst informačních a komunikačních technologií ve veřejné správě a podnikatelském sektoru • využití moderních informačních a komunikačních technologií ve vědeckém vývoji (mezinárodní projekty a granty) na půdě vědeckých institucí a vysokých škol • možný prostředek k čerpání financí z fondů EU 	<p>Hrozby – (threats)</p> <ul style="list-style-type: none"> • nekonceptní nakládání s finančními prostředky na projekty, nedostatečná koordinace a kontrola • pomalá realizace naplňování koncepcí strategických dokumentů a pomalá implementace národní legislativy • dostatečně neliberalizovaný telekomunikační trh • podceňování inovací a výzkumu • porušování ICT bezpečnosti a ochrany soukromí • malé pravomoci MIČR vůči poskytovatelům vysokorychlostního připojení • nekonceptní a nedostatečné využití moderních technologií ve školství • přetrvávající resortismus

Tabulka č. 2: SWOT analýza současné situace e-governmentu v České republice [vytvořeno 2006-01-15]

Závěr

Elektronická veřejná správa je v současnosti již nedílnou součástí výkonu veřejné moci v moderních demokratických státech. Základním požadavkem uskutečňování e-governmentu je rozvoj informačních a komunikačních technologií. Zavádění elektronické veřejné správy je pak závislé na řadě dalších aspektů, jež v konečném důsledku odrážejí kvalitu života společnosti.

V podmínkách České republiky existuje příznivá perspektiva v oblasti budování e-governmentu. Z hlediska celoevropského je kvalita služeb poskytovaných elektronickou veřejnou správou v České republice na chvalitebné úrovni a má stoupající tendenci. Za pozitivní lze považovat současné možnosti informačních a komunikačních technologií a infrastruktury. Z pohledu státní správy, lze kladně hodnotit utváření strategií a vizí, na jejichž základě by se měla informační společnost České republiky utvářet. Místa v nichž lze spatřovat rezervy jsou zejména v oblasti legislativního zabezpečení činnosti e-governmentu, vzájemné komunikaci na politické a meziresortní úrovni a v zajištění přístupu veřejnosti k moderním komunikačním technologiím.

Limitujícím faktorem jsou obvykle omezené finanční zdroje a nedostatečná kvalita lidského potenciálu. Zde ale dozajista platí, že investice do infrastruktury a lidských zdrojů se v budoucnosti několikanásobně vyplatí, jelikož jsou tyto segmenty prvořadě pro rozvoj moderní společnosti.

Obecně lze říci, že daleko větší pozornost je v utváření současného e-governmentu věnována interakci občan-úřad než oblasti komunikace úřad-úřad. Jednotlivé organizace státní správy a samosprávy se postupně snaží o propojení svých informačních systémů, ale tento proces je pomalý a naráží na mnoho úskalí, z nichž je jen malá část původu

technologického. Většina zpoždění a omezení má svůj původ v organizačních, politických nebo legislativních důvodech.

Význam elektronické demokracie stoupá s důležitostí elektronické veřejné správy. Budoucnost moderní demokracie bude dozajista utvářena možnostmi elektronického hlasování a možnostmi přímé participace občanů na správě věcí veřejných.

Rozvoj elektronické veřejné správy bude napomáhat i členství České republiky v Evropské unii a nutnost podílet se na komunitárních programech a transpozici práva Evropské unie a Evropských společenství do právního řádu České republiky.

Použitá literatura a prameny:

CESG report on eVoting Security :Response of the Centre for Computing and Social Responsibility [online]. 2002 [cit. 2006-03-31]. Dostupný z WWW:

<<http://www.ccsr.cse.dmu.ac.uk/resources/general/responses/evoting-security.pdf>>.

CIA. *The World Fact Book - Ireland* [online]. 2000 [cit. 2006-04-15].

Dostupný z WWW:

<<http://www.cia.gov/cia/publications/factbook/geos/ei.html>>.

CIA. *The World Fact Book - United Kingdom* [online]. 2000 [cit. 2006-04-15]. Dostupný z WWW:

<<http://www.cia.gov/cia/publications/factbook/geos/uk.html>>.

CLIFT, Steven. *Top Ten E-Democracy "To Do List" For Governments Around the World* [online]. 2006 [cit. 2006-02-22]. Dostupný z WWW:

<www.publicus.net>.

Česko. Ministerstvo informatiky [online]. 2006 [cit. 2006-02-05]. Dostupný z WWW: <<http://www.micr.cz/>>.

Česko. Ministerstvo informatiky. *Bílá kniha o elektronickém obchodu* [online]. 2003 [cit. 2006-03-31]. Dostupný z WWW:

<http://www.micr.cz/files/274/Bila_kniha.pdf>.

Česko. Ministerstvo informatiky. *E-government* [online]. [cit. 2006-02-15]. Dostupný z WWW: <<http://www.micr.cz/egovernment/default.htm>>.

Česko. Ministerstvo informatiky. *Informační systémy veřejné správy (ISVS)* [online]. [cit. 2006-02-20]. Dostupný z WWW:

<<http://www.micr.cz/isvs/default.htm>>.

Česko. Ministerstvo informatiky. *Intranet veřejné správy (KI ISVS)* [online]. [cit. 2006-02-20]. Dostupný z WWW:

<<http://www.micr.cz/scripts/detail.php?id=1879>>.

Česko. Ministerstvo informatiky. *Národní politika pro vysokorychlostní přístup - broadband strategie* [online]. 2006 [cit. 2006-03-11].

Dostupný z WWW: <<http://www.micr.cz/files/2060/NBBS.pdf>>.

- Česko. Ministerstvo informatiky. *Národní strategie informační bezpečnosti ČR* [online]. rev. 2005-04-10. [cit. 2006-04-01]. Dostupný z WWW: <http://www.micr.cz/files/2705/04_NSIB_CR_v0_8_3_.pdf>.
- Česko. Ministerstvo informatiky. *Nařízení vlády č. 304/2001 Sb., kterým se provádí zákon č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu a o změně některých dalších zákonů* [online]. 2005 [cit. 2006-02-02]. Dostupný z WWW: <http://www.micr.cz/files/387/Narizeni%20vlady_e-podpis.pdf>.
- Česko. Ministerstvo informatiky. *Novela zákona č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu* [online]. [cit. 2006-02-02]. Dostupný z WWW: <<http://www.micr.cz/scripts/detail.php?id=1540>>.
- Česko. Ministerstvo informatiky. *Služby propojovací sítě GovNet KI ISVS* [online]. 2004 [cit. 2006-04-08]. Dostupný z WWW: <http://www.micr.cz/files/2392/Sluzby_propojovaci_site_Govnet.pdf>.
- Česko. Ministerstvo informatiky. *Státní informační a komunikační politika – e-Česko 2006* [online]. 2005 [cit. 2006-02-02]. Dostupný z WWW: <http://www.micr.cz/files/275/SIKP_def.pdf>.
- Česko. Ministerstvo informatiky. *Věcný záměr zákona o sdílení dat při výkonu veřejné moci* [online]. [cit. 2006-02-02]. Dostupný z WWW: <<http://www.micr.cz/scripts/detail.php?id=1572>>.
- Česko. Úřad vlády České republiky [online]. 2006 [cit. 2006-02-20]. Dostupný z WWW: <<http://www.vlada.cz>>.
- Česko. Vláda. *Státní informační politika : Cesta k informační společnosti* [online]. [cit. 2005-11-02]. Dostupný z WWW: <<http://www.vlada.cz/1250/vrk/rady/sip/dokumenty/sipcesta/sip.il2.htm>>.
- Čeští podnikatelé vítají eGovernment [online]. rev. 2005-07-27. [cit. 2006-03-25]. Dostupný z WWW: <<http://www.zive.cz/h/Byznys/AR.asp?ARI=124912>>.
- DRYSL, Jiří. *Digitální podpis v agendách státní správy v ČR* [online]. 2003 [cit. 2006-03-23]. Dostupný z WWW: <<http://akela.mendelu.cz/~lidak/bis/seminar/drysl.doc>>.

- E-government in Central Europe : Rethinking public administration* [online]. 2005 [cit. 2006-02-26]. Dostupný z WWW: <http://graphics.eiu.com/files/ad_pdfs/Central_Europe_egov.pdf>.
- Elektronický portál územních samospráv [online]. 2006 [cit. 2006-02-20]. Dostupný z WWW: <<http://epusa.cz/>>.
- European Human Rights Act* [online]. 2006 [cit. 2006-01-15]. Dostupný z WWW: <<http://www.hri.org/docs/ECHR50.html>>.
- Evropská unie. *European Commission clarifies new e-procurement rules* [online]. 2005 [cit. 2006-03-27]. Dostupný z WWW: <<http://europa.eu.int/idabc/en/document/4442/194>>.
- Evropská unie. *European Governance and Cyberdemocracy (Study)* [online]. 2006 [cit. 2006-03-02]. Dostupný z WWW: <<http://europa.eu.int>>.
- Evropská unie. *Europe's information society – thematic portal* [online]. Brussels: European Commission [cit. 2006-02-01]. Dostupný z WWW: <http://europa.eu.int/information_society/index_en.htm>.
- Gartner Enterprise Architecture : A Home for E-Government* [online]. 2003 [cit. 2006-01-08]. Dostupný z WWW: <<http://whitepapers.government.zdnet.com/whitepaper.aspx?&kw=Gartner+Enterprise+Architecture%3A+A+Home+for+E-Government&docid=138758>>.
- GATES B. ; MYHRVOLD N. ; RINEARSON P. *Informační dálnice*. Praha : Management Press, 1996. ISBN: 80-85943-28-X
- HOETZEL, Jiří. *Československé právo správní – část všeobecná*. Praha, 1937. 172 s.
- KOUDELE, Václav. ePUSA není elektronický polibek. *Veřejná správa online* [online]. 2003, č. 5 [cit. 2006-02-18]. Dostupný z WWW: <<http://vsol.obce.cz/clanek.asp?id=2003505>>. ISSN 1212-1363.
- KOUDELKA, Zdeněk. *Obce a kraje*. Praha : Linde, 2000. 228 s.
- KUSÁK, Martin. *Elektronická státní správa: porovnání situace ve vybraných evropských státech*. Praha, 2004.
- Návrh programu ICT odborné komise KDU-ČSL pro informační a komunikační technologie* [online]. 2005 [cit. 2006-03-27]. Dostupný z WWW:

<<http://www.kdu.cz/media/tisk.asp?page=510&IDC=13766&IDR=10275>>.

Novela zákona o elektronickém podpisu [online]. [cit. 2006-03-02].

Dostupný z WWW: <http://www.micr.cz/files/1540/UZ-227_2000.pdf>.

O benchmarkingu [online]. 2000 [cit. 2006-04-15]. Dostupný z WWW:

<http://www.benchmarking.cz/o_benchmarkingu.asp>.

O projektu Integrovaný systém pro podnikání a export [online]. rev. 2002-

03-04. [cit. 2006-03-28]. Dostupný z WWW:

<<http://www.businessinfo.cz/cz/o-portalu/>>.

PAVLÍČEK, Jiří. Hospodářský registr. In *Konference ISSS : Internet ve*

státní správě a samosprávě, 3 –4.4.2006 [online]. Hradec Králové :

Triada, 2006 [cit. 2006-04-15]. Dostupné na WWW:

<http://www.isss.cz/archiv/2006/download/prezentace/pavlicek_registr.ppt>.

PETERKA, Jiří. *Terminologie elektronického obchodování* [online]. 2001

[cit. 2006-03-23]. Dostupný z WWW:

<<http://www.park.cz/article.asp?itm=159>>.

Pojmy aneb ztraceni v ISVS? [online]. rev. 2006-03-06. [cit. 2006-03-21].

Dostupný z WWW: <<http://www.isvs.cz/isvs-teorie/pojmy-aneb-ztraceni-v-isvs.html?tisk=ano>>.

Portál veřejné správy České republiky [online]. 2006 [cit. 2006-02-12].

Dostupný z WWW: <<http://www.portal.gov.cz>>.

Portál veřejné správy České republiky. *Bližší podrobnosti o Portálu*

[online]. 2006 [cit. 2006-03-28]. Dostupný z WWW: <

http://portal.gov.cz/wps/portal/_s.155/701/_s.155/8509?docid=29>.

Průzkum na téma eGovernment [online]. rev. 2005-07-01. [cit. 2006-03-

25]. Dostupný z WWW:

<<http://www.konjunktura.cz/tisk.php3?id=2438&rub=551&s=>>.

SMEJKAL, Vladimír. *Elektronický podpis jako nástroj pro zvýšení*

bezpečnosti informačních systémů. Brno: VUTIUM, 2003. 30 s. ISBN 80-214-2447-8 (brož.)

SMEJKAL, Vladimír. *Informační systémy veřejné správy*. Vyd. 1. Praha:

Oeconomica, 2003. 121 s. ISBN 80-245-0533-9

- Strategic Management and Policymaking – Globalisation : What Implications for Democratic Decision Making?* [online]. 2006 [cit. 2006-03-11]. Dostupný z WWW: <<http://www.oecd.org/puma/sigmaweb>>.
- The Economist [online]. 2006 [cit. 2006-03-15]. Dostupný z WWW: <<http://www.economist.com/index.html>>.
- Veřejná správa online [online]. 2005 [cit. 2006-03-24]. Dostupný z WWW: <<http://www.vsol.obce.cz>>.
- VLASÁK, Rudolf. Informační politika. In *Informační studia a knihovnictví v elektronických textech I.* [CD-ROM]. Praha, Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, Ústav informačních studií a knihovnictví (ÚISK), 2001.
- WEIS, Vladimír. *Legislativní řešení registru územní identifikace, adres a nemovitostí.* In *Konference ISSS : Internet ve státní správě a samosprávě, 3 –4.4.2006* [online]. Hradec Králové : Triada, 2006 [cit. 2006-04-15]. Dostupné na WWW: <<http://www.issc.cz>>.
- Zákon o elektronických komunikacích* [online]. 2005 [cit. 2006-02-02]. Dostupný z WWW: <<http://www.micr.cz/files/205/ZOEK.pdf>>.
- Zákon o informačních systémech veřejné správy* [online]. 2005 [cit. 2006-02-02]. Dostupný z WWW: <http://www.micr.cz/files/389/Z_365.pdf>.
- Zákon o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti* [online]. [cit. 2006-03-10]. Dostupný z WWW: <http://www.nbu.cz/legislativa/412_2005.php>.
- Zákon o některých službách informační společnosti* [online]. 2005 [cit. 2006-02-02]. Dostupný z WWW: <http://www.micr.cz/files/1598/Zakon_o_IS.pdf>.
- Zákon o svobodném přístupu k informacím* [online]. 2005 [cit. 2006-02-02]. Dostupný z WWW: <http://www.micr.cz/files/3187/MI_nov106_UZ.pdf>.

Přílohy:

E-government v České republice v roce 2005⁶³

Služby e-governmentu pro občany

Tento přehled poskytuje informace o úrovni 20 základních služeb poskytovaných veřejnou správou. Seznam 12 občanky zaměřených a 8 podnikatelsky zaměřených služeb byl sestaven Radou Evropské unie v březnu roku 2001. Důraz je kladen zejména na úroveň online služeb, jejich kvalitu, dostupnost a informovanost.

Služby pro občany:

1. Daňové služby
2. Služby v oblasti pracovního trhu
3. Služby v oblasti sociální (sociální pojištění, přídavky)
4. Osobní dokumenty
5. Služby v oblasti automobilové dopravy
6. Stavební povolení
7. Informace ve vztahu k policii (bezpečnost)
8. Veřejné knihovny
9. Doklady (narození, sňatek), žádosti, doručení
10. Služby v oblasti vysokoškolského studia
11. Oznámení o změně bydliště
12. Služby v oblasti zdravotnictví

---

⁶³ Překlad výzkumu evropské iniciativy IDABC. Originál studie dostupný z WWW: <<http://europa.eu.int/idabc/en/chapter/389>>.

U každé jednotlivé služby je uveden stupeň, jež poukazuje na úroveň jednotlivé služby z hlediska elektronické veřejné správy.

- Stupeň 1. – online informace o službách poskytovaných veřejnou správou
- Stupeň 2. – jednosměrná interakce; možnost stáhnutí formulářů atd.
- Stupeň 3. – obousměrná interakce; elektronické zpracování žádostí, ověřování
- Stupeň 4. – transakce; kompletní elektronické služby; rozhodnutí, doručení, elektronické platby

- **Daňové služby**

Odpovědné úřady: Ústřední orgány státní správy, Ministerstvo financí, Česká daňová správa

Internetové stránky: <http://cde.mfcr.cz/cps/rde/xchg/cde/>

Informační stupeň: 4/4

Popis služeb: Internetové stránky České daňové správy umožňují elektronická podání daňových přiznání k dani z příjmu fyzických osob a k dani z příjmu právnických osob.

- **Služby v oblasti pracovního trhu**

Odpovědné úřady: Ústřední orgány státní správy, Ministerstvo práce a sociálních věcí, Úřady práce

Internetové stránky: <http://portal.mpsv.cz/sz>

Informační stupeň: 3/3

Popis služeb: -

- **Služby v oblasti sociální (sociální pojištění, příspěvky)**

Příspěvky v nezaměstnanosti

Odpovědné úřady: Ústřední orgány státní správy, Ministerstvo práce a sociálních věcí, Česká správa sociálního zabezpečení

Internetové stránky: <http://portal.mpsv.cz/ssp>

Informační stupeň: 2/4

Popis služeb: Informace a formuláře k stáhnutí. Platby v nezaměstnanosti jsou poskytovány sítí 77 úřadů práce.

Rodinné přídavky

Odpovědné úřady: Ústřední orgány státní správy, Ministerstvo práce a sociálních věcí, Česká správa sociálního zabezpečení

Internetové stránky: <http://portal.mpsv.cz/ssp>

Informační stupeň: 4/4

Popis služeb: Internetové aplikace umožňující podat a vyřídit žádosti elektronicky. Možnost vyřídit žádost klasicky papírově na základě stáhnutého formuláře nebo online za pomoci elektronického podpisu.

Nemocenská

Odpovědné úřady: Ústřední orgány státní správy, Zdravotní pojišťovny

Internetové stránky: -

Informační stupeň: 3-4/4

Popis služeb: Zdravotní pojištění je České republice povinné, ale je spravováno soukromými zdravotními pojišťovnami. Tyto společnosti (23 subjektů v roce 2005) nemohou vykazovat zisky, případné zisky převádějí do rezervních fondů. Systém je financovaný z příspěvků jednotlivců, zaměstnavatelů a státu (nezaměstnaní, důchodci, studenti a děti). Systém je řízen státem a zdravotní pojišťovny v něm hradí jak nemocenskou, tak stanovené zdravotní služby a farmaceutika.

Studentské granty

Odpovědné úřady: -

Internetové stránky: -

Informační stupeň: -

Popis služeb: V zemi neexistuje systém studentských grantů, existuje pouze možnost studentských půjček prostřednictvím nabídky některých komerčních bank.

- **Osobní dokumenty**

Cestovní pas

Odpovědné úřady: Ústřední orgány státní správy, Ministerstvo vnitra, Územní samospráva

Internetové stránky: <http://www.mvcr.cz>

Informační stupeň: 1/3

Popis služeb: Pouze informace. Vyřizování žádostí o pas jsou v kompetenci územní samosprávy.

Řidičské oprávnění

Odpovědné úřady: Ústřední orgány státní správy, Ministerstvo dopravy (produkce), Obecní úřady (aplikace/distribuce)

Internetové stránky: <http://www.mdcr.cz/cs/>

Informační stupeň: 1/3

Popis služeb: Pouze informace. Vyřizování žádostí o řidičské oprávnění je v kompetenci územních samospráv.

- **Registrace automobilu (nové, ojeté, z dovozu)**

Odpovědné úřady: Ústřední orgány státní správy, Ministerstvo dopravy, Obecní úřady

Internetové stránky: <http://www.mdcr.cz/cs/>

Informační stupeň: 1/4

Popis služby: Pouze informace. Vyřizování žádostí o registraci automobilu je v kompetenci územních samospráv.

- **Stavební povolení**

Odpovědné úřady: Územní samospráva

Internetové stránky: -

Informační stupeň: 1/4

Popis služby: Vyřizování žádostí o stavební povolení je v kompetenci územních samospráv. Některé úřady poskytují informace na svých webových stránkách.

- **Informace ve vztahu k policii (bezpečnost)**

Odpovědné úřady: Ústřední orgány státní správy, Ministerstvo vnitra, Policie ČR

Internetové stránky: <http://www.mvcr.cz>

Informační stupeň: 1/3

Popis služby: Pouze informace.

- **Veřejné knihovny**

Odpovědné úřady: Ústřední státní správa a územní samospráva

Internetové stránky: -

Informační stupeň: 0-1/3

Popis služby: Veřejné knihovny jsou spravovány regionálními nebo lokálními úřady. Pouze některé poskytují přístup k informacím prostřednictvím internetu.

- **Doklady (narození, sňatek), žádosti, doručení**

Odpovědné úřady: Ústřední orgány státní správy, Ministerstvo vnitra, Obecní úřady

Internetové stránky: <http://www.mvcr.cz>

Informační stupeň: 1/3

Popis služby: Pouze informace. Vyřizování žádostí je na úrovni územní samosprávy. Pouze některé úřady umožňují stažení tiskopisů ze svých webových stránek.

- **Přijímací řízení na vysokoškolské studium**

Odpovědné úřady: Ústřední státní správa a územní samospráva, Vysoké školy

Internetové stránky: -

Informační stupeň: 2/4

Popis služby: Neexistuje žádný centrální zápisový systém. Přijímací řízení, přihlášky a zápis je v kompetenci jednotlivých vysokých škol a jejich fakult. Pouze některé z nich umožňují podání přihlášky elektronickou cestou.

- **Oznámení o změně bydliště**

Odpovědné úřady: Ústřední státní správa a územní samospráva, Ministerstvo vnitra a obecní úřady

Internetové stránky: <http://www.mvcr.cz>

Informační stupeň: 1/3

Popis služby: Pouze informace. Obyvatelé hlásí změnu svého bydliště na obecní úrovni. Obecní úřady a magistráty pak informace poskytují do centrálního registru obyvatel, který spravuje ministerstvo vnitra.

- **Služby v oblasti zdravotnictví**

Odpovědné úřady: Ústřední státní správa, Ministerstvo zdravotnictví a územní samospráva

Internetové stránky: <http://www.mzd.cz>

Informační stupeň: 1/4

Popis služby: Pouze informace. Národní zdravotní politika je koordinována ministerstvem zdravotnictví. Řízení nemocnic je v pravomoci územní samosprávy.

Služby e-governmentu pro podnikatelské subjekty

Tento přehled poskytuje informace o úrovni 20 základních služeb poskytovaných veřejnou správou. Seznam 12 občanky zaměřených a 8 podnikatelsky zaměřených služeb byl sestaven Radou Evropské unie v březnu roku 2001. Důraz je kladen zejména na úroveň online služeb, jejich kvalitu, dostupnost a informovanost.

Služby pro podnikatelské subjekty:

- Sociální příspěvky pro zaměstnance
- Daně z příjmu – podání
- DPH – podání
- Registrace nové společnosti
- Poskytování dat ke statistickému zpracování
- Celní prohlášení
- Životní prostředí – informace, povolení
- Veřejné zakázky

U každé jednotlivé služby je uveden stupeň, jež poukazuje na úroveň jednotlivé služby z hlediska elektronické veřejné správy.

- Stupeň 1. – online informace o službách poskytovaných veřejnou správou
- Stupeň 2. – jednosměrná interakce; možnost stáhnutí formulářů atd.
- Stupeň 3. – obousměrná interakce; elektronické zpracování žádostí, ověřování

- Stupeň 4. – transakce; kompletní elektronické služby; rozhodnutí, doručení, elektronické platby

- **Sociální zabezpečení**

Odpovědné úřady: Ústřední orgány státní správy, Česká správa sociálního zabezpečení

Internetové stránky: <http://www.cssz.cz>

Informační stupeň: 3/4

Popis služeb: Možnost zasílání elektronických podání přihlášek zaměstnanců k nemocenskému pojištění a poskytování údajů o zaměstnancích.

- **Daně z příjmu – podání**

Odpovědné úřady: Ústřední orgány státní správy, Ministerstvo financí, Česká daňová správa

Internetové stránky: <http://cds.mfcr.cz/cps/rde/xchg/cds/>

Informační stupeň: 4/4

Popis služeb: Česká daňová správa umožňuje online elektronická daňová podání podnikatelským subjektům.

- **DPH – podání**

Odpovědné úřady: Ústřední orgány státní správy, Ministerstvo financí, Česká daňová správa

Internetové stránky: <http://cds.mfcr.cz/cps/rde/xchg/cds/>

Informační stupeň: 4/4

Popis služeb: Česká daňová správa umožňuje online elektronická daňová podání podnikatelským subjektům.

- **Registrace nové společnosti**

Odpovědné úřady: Ústřední orgány státní správy, Ministerstvo průmyslu a obchodu

Internetové stránky: <http://www.businessinfo.cz>

Informační stupeň: 2/4

Popis služeb: Portál BusinessInfo tvoří integrovaný systém pro import a export. Byl vytvořen Ministerstvem průmyslu a obchodu, agenturou Czech Trade spolu a dalšími institucemi. Portál představuje centrální místo pro obchodní informace a informace nutné k vyřizování žádosti o registraci obchodní společnosti. Portál obsahuje také adresář všech důležitých úřadů a kontaktů.

- **Poskytování dat ke statistickému zpracování**

Odpovědné úřady: Ústřední orgány státní správy, Český statistický úřad

Internetové stránky: <http://www.czso.cz>

Informační stupeň: 3/3

Popis služeb: Podnikatelské a veřejné instituce poskytují statistické údaje elektronickou formou.

- **Celní prohlášení**

Odpovědné úřady: Ústřední orgány státní správy, Ministerstvo financí, Celní správa České republiky

Internetové stránky: <http://www.cs.mfcr.cz/cmsgrc/>

Informační stupeň: 3/4

Popis služeb: -

- **Životní prostředí – informace, povolení**

Odpovědné úřady: Ústřední orgány státní správy, Ministerstvo životního prostředí, Územní samospráva

Internetové stránky: <http://www.env.cz>

Informační stupeň: 1-2/4

Popis služeb: Pouze informace. Administrativa je v kompetenci územní samosprávy, která někdy elektronicky poskytuje k stáhnutí patřičné formuláře.

- **Veřejné zakázky**

Odpovědné úřady: Ústřední orgány státní správy, Ministerstvo informatiky, Úřad pro ochranu hospodářské soutěže

Internetové stránky: <http://www.centralniadresa.cz/cadr/>

Informační stupeň: 4/4

Popis služeb: Informace o veřejných a obchodních soutěžích a zakázkách jsou poskytovány na portále Centrální adresa. Zveřejnění a oznámení těchto obchodních soutěží je zautomatizováno. Některé orgány ústřední státní správy musí také využívat jedno ze tří elektronických tržišť pro nákup informačních a komunikačních technologií. Do budoucna by se měl vývoj zaměřit zejména na rozvoj elektronické fakturace.